OPAVA 2024

ALŽBĚTA DRCMÁNKOVÁ

FOTOGRAFIE A ŠPERK. MOTIV ŠPERKU V MODERNÍ A SOUČASNÉ ČESKÉ FOTOGRAFII

Teoretická bakalářská práce

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Institut tvůrčí fotografie

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Teoretická bakalářská práce

Fotografie a šperk.
Motiv šperku v moderní a současné české fotografii

Photography and jewellery.
Jewellery motif in modern and contemporary Czech photography

ALŽBĚTA DRCMÁNKOVÁ
Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.
Opava, 2024

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2023/2024

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Alžběta Drcmánková

UČO: 57595

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Fotografie a šperk. Motiv šperku v moderní a současné české fotografii.

Téma práce anglicky: T: Photography and jewellery. Jewellery motif in modern and contemporary Czech photography.

Zadání: Tato bakalářská práce se zaměřuje na motiv šperku v moderní a současné české fotografii. Tento motiv se objevuje napříč mnoha fotografickými žánry, od dokumentární a reportážní fotografie až po módní a portrétní fotografii. Cílem je zmapovat tvorbu významných fotografů, kteří se věnovali zobrazování šperku. Rovněž chci ukázat různé způsoby, jakými je šperk ve fotografii vyobrazen, a také reakce tohoto oboru na historické události a trendy.

Literatura: Literatura: MATĚJOVIČOVÁ, Petra: Šperk - forma - obsah, Praha : Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 227 stran. 2023, ISBN 978-80–7101–226–9.
HRUŠKOVÁ, Kateřina: Kaleidoskop vkusu : československá bižuterie na výstavách 1948-1989, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020, 212 stran, ISBN 978-80-86397-36-8.
MEZEROVÁ, Jana: Jablonecké výstavy 1959-1987 : nečekejte na motýla, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 2011, 157 stran, ISBN 978-80-86397-13-9.
KŘÍŽOVÁ, Alena: Proměny českého šperku na konci 20. století, Praha : Academia, 2002, 223 stran, ISBN 80-200-0920-5.
NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6.
BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. Česká fotografie 20. století. Praha: KANT, c2009. ISBN 978-80-7437-026-7.
SKINNER, Damian: Contemporary jewelry in perspective, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1.

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Datum zadání práce: 3. 6. 2024

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na pojetí motivu šperku v moderní a současné české fotografii 20. a 21. století. Šperk jako motiv se zde objevuje napříč mnoha fotografickými žánry, od dokumentární a reportážní fotografie až po módní a portrétní fotografii. Cílem práce je postihnout na vybraných příkladech výskyt motivu v domácí fotografické tvorbě ve sledovaném období a výběrově zmapovat tvorbu významných fotografů, kteří s motivem pracovali. V práci budou rovněž naznačeny možnosti a způsoby, jakými byl šperk ve fotografii zachycen v kontextu historických událostí a dobových trendů.

Klíčová slova

fotografie
šperk
fotografie šperku
módní fotografie
fotografové šperku

Abstract

The bachelor thesis focuses on the concept of the jewellery motif in modern and contemporary Czech photography of the 20th and 21st centuries. Jewellery as a motif appears across many photographic genres, from documentary and reportage photography to fashion and portrait photography. The aim of the thesis is to describe the motif‘s appearance in domestic photographic production in the period under review and to map the work of important photographers who worked with the motif. The thesis will also outline the possibilities and ways in which jewellery was depicted in photography in the context of historical events and contemporary trends.

Keywords

Photography
jewellery
jewellery photography
fashion photography
jewellery photographers

Poděkování

Největší poděkování patří doc. Mgr. Štěpánce Bieleszové, Ph.D., za její čas, cenné konzultace a rady, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Děkuji také za její důvěru a motivaci, které mne provázely během celého procesu.

Velké poděkování patří také odb. as. MgA. Ditě Pepe, Ph.D., vedoucí mé praktické bakalářské práce. Děkuji Vám za podporu a čas, které jste mi po celou dobu studia věnovala.

Děkuji BcA. Kláře Vinklárkové, za podporu a inspiraci, Tereze Fagulcové za její šikovné ruce a pozorumění v tvorbě, Kryštofovi Vaculíkovi za jeho grafické oči.

Děkuji také Mgr. MgA. Olze Staňkové, BcA. Ance Usuleru a Mgr. Kasii Ślesińské za společná setkávání u psaní a vzájemnou pomoc.

A v neposlední řadě patří poděkování mé rodině, spolužákům a učitelům za jejich neustálou podporu během celého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci napsala samostatně a využila jsem výhradně citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového musea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Obsah

Úvod 1

Globální kontext 5
Módní fotografie 7
Portrétní fotografie 17
Dokumentární fotografie 23
Současný šperk a fotografie 29

Stručná historie zobrazení šperku u nás 35
Fotografie šperku na příkladech lifestylových periodik .. 53

Jablonecká bižuterie 73
Jablonex 75
Jablonecké výstavy 83
Preciosa a její role v propagaci sklářského dědictví 87

Fotografie šperku v muzejním prostředí 93
Uměleckoprůmyslové museum 97

Fotografové šperku v české fotografii 20. století 101
Autorská spolupráce mezi šperkaři a fotografy. 121

Současné tendence ve fotografii šperku u nás 147

Osobní intervence k tématu 199

Závěr 205

„Není na světě mnoho komodit tak bytostně spjatých
s územím dnešní České republiky,
jako je tomu v případě bižuterie- drobných ozdob ze skla,
kovů a dalších materiálů, které jsou symbolem luxusu
dosažitelného pro každého."[1]

1 Nový, Petr: *Ve službách módy a stylu*. Praha: Academia, 2017, s. 9

I. Úvod

„Každý divák šperku se svým způsobem stává nositelem, byť obvykle pouze v představách. Stejně jako skutečnému nositeli však i jemu šperk poskytuje oporu. Funguje jako model světa i společnosti. Člověku dovoluje, aby v nich prožil mnohé pozice, uvědomil si kvality soukromé i sdílené. (...) V dialogu s tvůrci první podoby šperku, vedeném mnohdy napříč staletími, zasahují do ustrojení i prezentace díla jeho majitelé, uživatelé a skuteční nositelé. Všichni se řadí po bok divákovi, který ve vztahu k vlastní tělesnosti naplňuje šperkové dílo obsahem."[2]

Šperkařství ve světovém prostředí se neustále evolvuje, stejně tak se mění způsoby jeho zobrazení. Ve své práci se zaměřuji právě na fotografické editorialy, cykly a autorské fotografie které dokazují, že fotografie šperku je zajímavý a obsáhlý pojem i v českém prostředí. Fotografie bižuterie se většinově bere jako součást módního nebo produktového odvětví. Zaměřuji se proto především na fotografy, kteří se na práci se šperky dlouhodobě specializují nebo se jí v minulosti věnovali. Přesto však nechci opomenout ani ty, pro které byla tato činnost pouze jednorázovou zkušeností. Ve své práci se věnuji jak reklamní a komerční fotografii, tak i autorským přístupům ve fotografické tvorbě napříč historií. Svou cestu začínám u nejstarší dochované fotografie českých korunovačních klenotů z roku 1868 a pomyslně zakončuji u Kubo Križa který dlouhodobě spolupracuje s českým hip-hopovým světem a pro rappery labelu Milion+ fotí portrétní série.

2 Matějovičová, Petra, *Šperk - forma - obsah,* Praha : Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2023, s. 12-13

Fotografie šperků je značně ovlivněna aktuálními trendy, osobním uměleckým přístupem jak samotného šperkaře, tak i fotografa, také ale reaguje na historické a politické okolnosti. I když by se mohlo zdát, že se v této oblasti primárně jedná o komerční zakázky, sloužící k propagaci, mnoho fotografů a šperkařů sahá za hranice komerčního a spojuje fotografickou praxi s uměleckým vyjádřením, hledá nové možnosti a témata. Ve své práci bych se také ráda zaměřila na různá vnímání motivu šperku a jeho zobrazování. Chci v nastínit možnosti vyobrazení šperku jak v klasickém produktovém pojetí, tak v jeho možnému přesahu do dokumentární či konceptuální sféry.

K výběru tématu mě pojí osobní zkušenost, mnoho mých přátel se tvorbě šperků věnuje. Minulý rok jsem se spojila se dvěma talentovanými šperkařkami, mými kamarádkami Klárou Vinklárkovou a Terezou Fagulcovou a začaly jsme pracovat na společném dlouhodobém projektu. Postupem času jsem si začala uvědomovat, že si z každého setkání odnáším pasivní informace o zpracování stříbra a zlata, začala jsem navštěvovat burzy drahých kamenů a zjišťovat, do kterých se vyplatí investovat. Tato interakce mne přivedla k myšlence, že bych mohla svou bakalářskou práci věnovat právě tématu šperku. Vášeň mých přátel mě přivedla k tomu, abych se podívala na svět šperků z jiného úhlu pohledu, a to z toho fotografického. Věřím, že touto prací nejen rozšířím své znalosti a dovednosti, ale také poskytnu inspiraci i svým přátelům a dalším tvůrcům ve světě fotografie i šperkařství.

Ráda bych také zmínila skutečnost, že ačkoliv v zahraničí vzniklo mnoho knih věnujících se spojení fotografie a šperku, v českém prostředí se tomuto tématu zatím žádná publikace komplexně nevěnovala. Během svého výzkumu o problematice šperku ve fotografii jsem rešeršovala veřejně dostupné zdroje odborné literatury, internetové zdroje i soukromé archivy. Při osobních rozhovorech se šperkaři jsem pátrala po fotografech a dalších výtvarnících, se kterými spolupracovali v této oblasti. Neomezovala jsem se pouze na fotografické publikace, ale studovala jsem také ty šperkařské s cílem získat co nejširší přehled ve sledované problematice. Tento prvotní a zatím dílčí výzkum byl pro mne přínosem nejen v oblasti fotografie, ale také v teoretickém a historickém kontextu šperkařství. Podstatně jsem si rozšířila dosavadní znalosti a celkové povědomí o oboru fotografie i šperkařství.

Na počátku byly mými průvodci zahraniční publikace. Kniha *Multiple Exposures: Jewelry and Photography*[3] od Ursuly Ilse Neumanse se zabývá propojením šperků a fotografie a poskytuje informace o tom, jak efektivně zachytit šperky prostřednictvím objektivu. Dalším příkladem je kniha *Ice Cold: A Hip-Hop Jewelry History*[4] od autorky Vikki Tobak, která se zabývá historií a spojením šperků a hip-hopové kultury.

3 NEUMAN, Ursula, Ilse, *Multiple Exposures Jewelry and Photography.* Řím: Officina Libraria srl, 2014.
4 TOBAK, Vikki: *Ice Cold. A Hip-Hop Jewelry History,* Taschen GmbH, 2022.

II. Globální kontext

Abychom plně porozuměli postupům a východiskům českých fotografů, bylo nezbytné, alespoň rámcově, poznat práce klíčových světových protagonistů, kteří významně přispěli k formulaci a rozvoji fotografie šperku. V této kapitole se proto podrobněji soustředím na různé přístupy k vyobrazení šperku v zahraniční fotografii, která nám umožní lépe pochopit kontext a vývoj této specializace. Zaměřím se nejen na tvůrčí činnost renomovaných fotografů, kteří se fotografování šperku věnovali dlouhodobě, ale také na jednotlivé fotografiie významných autorů, kteří zásadním způsobem ovlivnili tuto oblast. S pomocí této analýzy získáme komplexnější pohled na různorodost přístupů, které se v historii fotografie šperku objevily a lépe porozumíme jejich vlivu na české tvůrce. Také se pokusím ukázat, jakým způsobem může být šperk interpretován a prezentován v rámci různých fotografických disciplín a žánrů.

V rámci módní fotografie, naznačím jak klasické pojetí zobrazení šperku, tak i osobité a neobvyklé přístupy jeho zobrazení, a to včetně dokumentace kolekcí šperků vytvořených samotnými fotografy. V portrétní fotografii se budu věnovat propojení šperku s emocemi portrétované osoby a schopnostmi šperku akcentovat osobité vlastnosti modelu. V oblasti dokumentární fotografie zmíním snímky, které jsou sice klasickému pojetí fotografie šperku na míle vzdáleny, ale přesto mohou hrát pozoruhodnou roli v přístupu k této problematice. Poslední kapitola se zaměří na umělce, kterým se podařilo spojit fotografii a šperk v jednotné umělecké dílo. Tito umělci často překračují hranice konvenčního vnímání slova šperk a pracují s tělesností a metaforou, čímž vytvářejí nová a inovativní vyjádření. Výběr autorů i děl je v rámci této bakalářské práce selektivní. Přesto se domnívám, že i tyto vybrané příklady umožní lépe poznat a pochopit, jak česká fotografie šperku zapadá do globálního kontextu a jakým způsobem přispívá k celkovému vývoji tohoto specifického žánru.

2•1
Edward Steichen
The hands of Ilka Chase / Ruce Ilky Chase
1925

2•2
Horst P. Horst
Jewelry model / Modelka s bižuterií

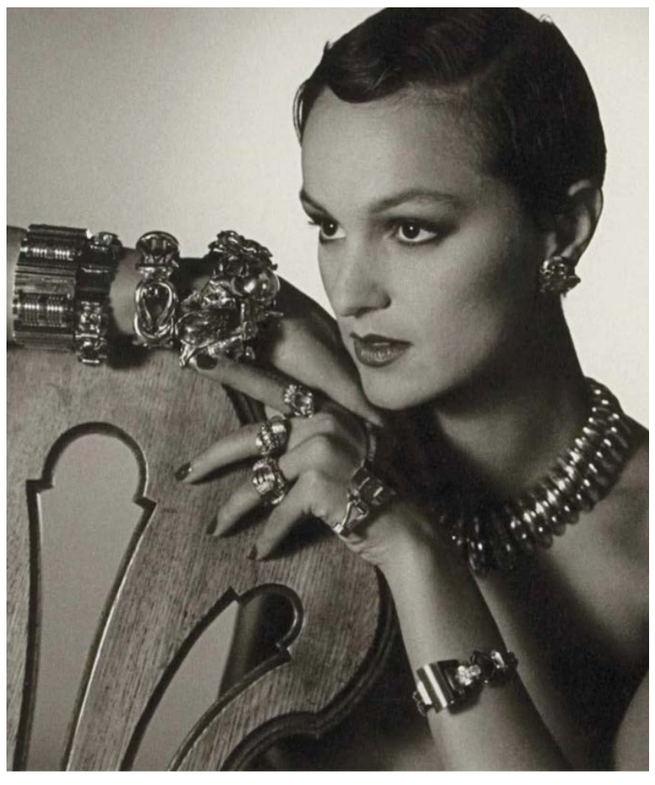

2•3
Irving Penn
Veruschka
Vogue, červen 1966

Módní Fotografie

Ve světě módní fotografie hraje šperk obvykle roli doplňku k oblečení, které modelové předvádějí. Tento trend se převážně objevuje v editoriálech módních časopisů jako jsou *Vogue, Harper's Bazaar* nebo *Elle*. Na počátku 20. století významně přispěl k rozvoji tohoto stylu například fotograf Edward Steichen (1879-1973). V roce 1925 např. fotografoval pro časopis *Vogue*, kde zachytil šperky značky Cartier.

Významným fotografem, který pracoval se šperky, byl také Horst P. Horst (1906-1999). Německý fotograf, známý svým využíváním dramatického osvětlení, klasických rekvizit a aranžmá inspirovaných starými obrazy, které kombinoval s živými modely. Po přechodu na barevnou fotografii se začal více zaměřovat na expresivní možnosti barvy.

Irvning Penn (1917-2009), další vlivný fotograf, publikoval své práce v časopisech *Vogue* a *Harper's Bazaar*. Penn je známý pro svůj minimalistický přístup, kdy fotografoval na neutrálním šedém nebo bílém pozadí ve studiu. Tento styl mu umožňoval zaměřit se na detaily šperků a oblečení, čímž nechal vyniknout jejich design a eleganci.

Tito fotografové svým přístupem k módní fotografii a práci se šperky zásadně ovlivnili tento žánr a nastavili technické standardy, které jsou stále platné i v současnosti.

Nevšední pohled na možnosti vyobrazení šperku přinesl také americký fotograf Hiro (1930-2021), původem ze Šanghaje. Hiro se specializoval převážně na módní a stylizovanou fotografii a jeho práce vnesla do tohoto žánru zcela nové perspektivy. V roce 1963, během své spolupráce s časopisem *Harper's Bazaar,* vytvořil působivou sérii snímků, kde zachytil zvířata pózující se šperky. Tento přístup k fotografii šperků zaujal nejen svou originalitou, ale i svou estetickou kvalitou.

Jedním z jeho děl je také fotografie modelky Alberty Tiburzi se světelným náhrdelníkem. Tento náhrdelník byl vytvořen pomocí techniky světelné kresby, což dodalo fotografii zvláštní magický efekt.

2•3
Hiro ►
David Webb
Jeweled Toad / Ropucha s drahokamy
1963

2•5
Hiro ►►
Van Cleef & Arpels
Bracelet with Green Snake / Náramek se zeleným hadem

2•6
Hiro ►
Van Cleef & Arpels
Necklace with Fish / Náhrdelník s rybou

2•7
Hiro ►►
Harry Winston Necklace / Náhrdelník
1963

2•8
Hiro
Alberta Tiburzi with Neon Necklace / Alberta Tiburzi s neonovým náhrdelníkem
1967

2•9
Hiro
Donna Mitchell
Harper's Bazaar,
říjen 1968

Na pomezí mezi módní a experimentální či avantgardní fotografií se ocitají nezávislé osobnosti jako byli Man Ray (1890-1976) nebo Robert Mapplethorpe (1946-1989). Oba využívali jak poznatků spojených s prezentací módy, tak i originálních autorských přístupů.

Man Ray vnesl do portrétní fotografie nové kompoziční prvky i technologické postupy. Většinu jeho fotografií představují převážně portréty, které zaujmou nejen výrazem tváře a gesty rukou, ale i schopností vybrat správnou kompozici a zpracování. Ve svých fotografiích využíval šperky i při vytváření ikonických „rayogramů", v tomto případě umístil na světlocitlivý papír např. trubicový náhrdelník a facetrovaný manžetový náramek od šperkařky Elsy Triolet.

Nezapomněl se však zapsat do historie světa šperku i skrze spolupráci se svým přítelem, šperkařem GianCarlem Montebellem (1941-2020). V 60. a 70. letech společně vytvořili několik objektů, včetně masky *Optic Topic*,[5] vyrobené z pozlaceného stříbra s originálním dřevěným rámem, která byla vydána v edici 100 kusů. Mezi další známé dílo patří náhrdelník *Les Amoureux*, inspirovaný vlastní Man Rayovou malbou.[6]

5 Projekt vznikl v roce 1974, realizovaný v roce 1978.
6 https://www.tate.org.uk/art/artists/man-ray-1563/man-ray-lovers přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

2•10
Man Ray
Nancy Cunard
1926

2•11
Man Ray
Jewelry for Elsa Triolet / Šperky pro Elsu Triolet
1928

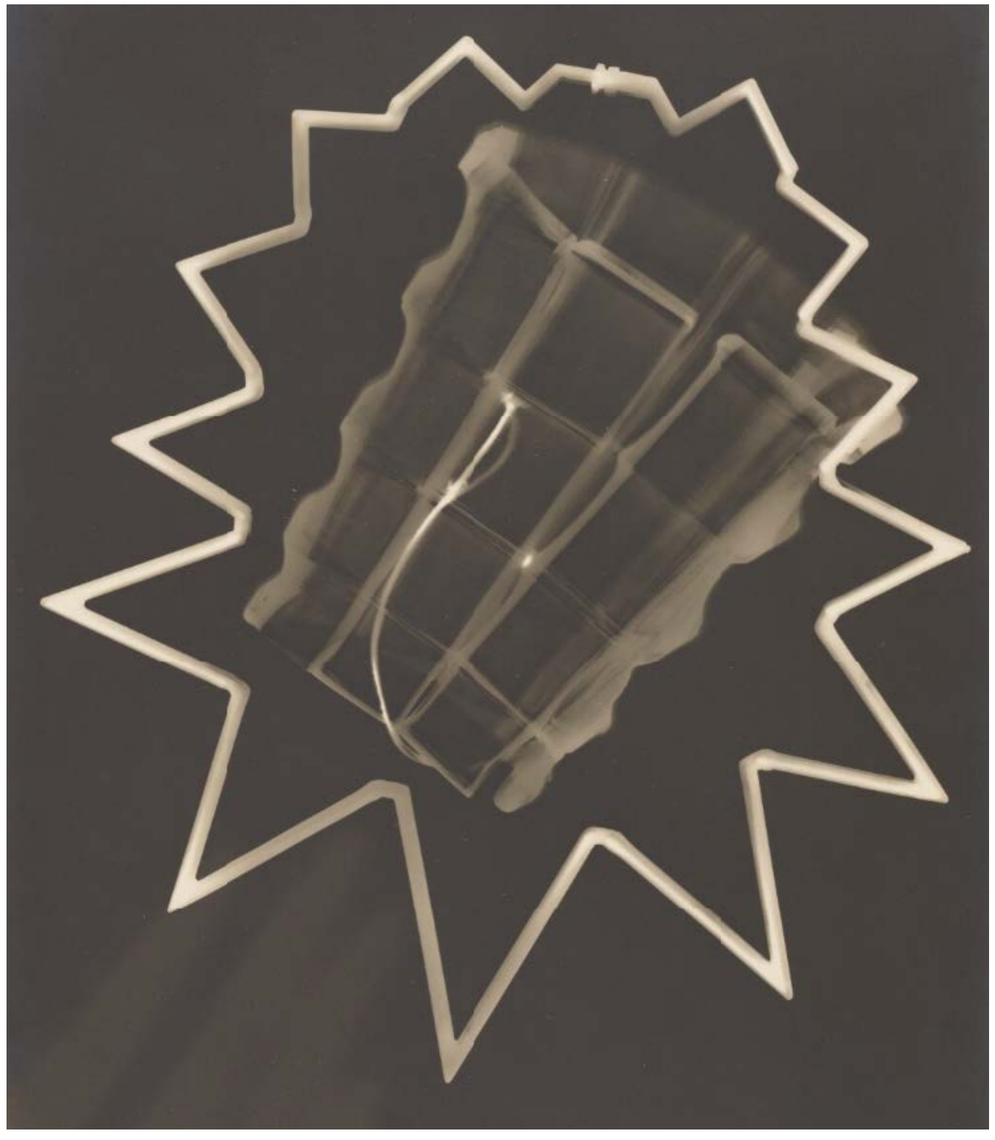

2•12
Man Ray
Optic-Topic
1974-1978

Robert Mapplethorpe si získal uznání nejen svými portréty celebrit a umělců, jako byli Patti Smith(*1946), Andy Warhol (1928-1987) či Deborah Harry (*1945), ale také díky svému dřívějšímu zájmu o tvorbu šperků. Své kousky vytvářel použitím objektů „ready-made“, které objevoval a upravoval do podoby šperku. Své šperky také nechal v 70. letech originálně zdokumentovat a zaznamenat ve fotografii.

Kromě svého šperkařského umění vytvořil i sérii snímků s modelem Thomasem pózujícím např. s broží ve tvaru slona či náhrdelníkem ve tvaru hada, obě hojně zdobené diamanty.

◀ 2•13
Robert Mapplethorpe
Untitled (Necklace) /
Bez názvu (Náhrdelník)
(1974)

▼ 2•14
Robert Mapplethorpe
Thomas
1986

V oblasti současné módní fotografie se zobrazením šperků výrazně zabývá americký fotograf David LaChapelle (*1963). Jeho díla jsou známá pro svou surrealistickou estetiku a často provokativní přístup. Nevšedním příkladem je jeho fotografie *Addicted to Diamonds* (*Závislost na diamantech*) z roku 1997. Tento snímek zobrazuje ženu v poloaktu, která vdechuje diamanty, což vytváří silný vizuální dojem a zároveň odkazuje na konzumní posedlost luxusem a krásou.

2•15
David LaChapelle
Addicted to Diamonds /
Závislost na diamantech
1997

2•16
Julia Margaret Cameron
Sadness /
Smutek
1864

Portrétní fotografie

Na tvorbě Julie Margaret Cameron (1815-1879) bych chtěla ukázat, jak lze využít šperk pro zdůraznění emocí a vnitřních pohnutek. Portrétní fotografie nazvaná *Smutek* pravděpodobně vznikla během svatební cesty herečky Ellen Terry (1847-1928) a malíře George Fredericka Wattse (1817-1904), přítele Cameron. V době svatby bylo dívce pouhých 16 let. Náhrdelník, který na snímku hraje důležitou roli, je spojen s emocemi postavy a pomáhá divákovi vcítit se do jejích pocitů.

„Zatímco existuje možnost, že Terry, jako herečka, před kamerou nějak pózovala, název obrazu naznačuje realizaci nesourodého manželství. Úzkost Terry je zřetelně patrná - opírá se o vnitřní stěnu a nervózně si tahá za náhrdelník. Osvětlení je výrazně tlumené, což zanechává její tvář zahalenou ve stínu pochybností."[7]

Tento náhrdelník není tedy jen dekorativním prvkem, ale stává se klíčovým, dodává portrétu hloubku a emocionální náboj. Cameron tímto způsobem ukázala, jak může šperk přispět k psychického i psychologického stavu modelu, čímž se její dílo stává nejen esteticky působivým, ale i emocionálně silným.

7 https://www.getty.edu/art/collection/object/104G0A přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Dalším příkladem využití šperku v tomto odvětví může být tvorba americké fotografky Deany Lawson (*1979), která se proslavila svými intimními fotografickými vstupy, zkoumajícími identitu, rodinu, společenství a afroamerickou kulturu. Její díla často kombinují portrétní fotografii s prvky nalezené fotografie a sociálního dokumentu. Ačkoliv fotografie vypadají jako momentky pořízené v obývacím pokoji během večerního posezení, ve skutečnosti jsou silně stylizované a pečlivě promyšlené. Fotografie se vyznačují precizní kompozicí a úchvatným zachycením detailů, což vytváří silné a emotivní obrazy plné mnohovrstevných příběhů. Šperky na jejích fotografiích slouží nejen jako estetické prvky, ale také jako symboly identity a kulturního dědictví Afroameričanů, čímž umocňují společenský, emocionální a vizuální dopad jejích děl.

◀ 2•17
Deana Lawson
An Ode to Yemaya /
Óda na Yemayu
2019

▼ 2•18
Deana Lawson
Nation / Národ
2018

▼▼ 2•19
Deana Lawson
Chief / Náčelník
2019

Spojení šperku a kulturního dědictví je také výraznou součástí knihy americké novinářky Vikki Tobak, *Ice Cold: A Hip-hop Jewelry History* (*Ledově chladný: Historie hiphopových šperků*).[8] Autorka se věnuje silné provázanosti šperku a rapové kultury. Tuto více než čtyřicetiletou historii ilustruje pomocí oslnivých snímků předních současných fotografů, jako jsou Wolfgang Tillmans (*1968), Janette Beckman (*1959), Jamel Shabazz (*1960), Timothy White, Gillian Laub (*1975), David LaChapelle, Danny Clinch (*1964), Chris Buck (*1964), Mike Miller (*1964), Phil Knott, Raven B. Varona (*1990), Al Pereira, Albert Watson (*1942) a mnoho dalších. Kniha přináší nejen vizuální potěšení, ale také hlubší pochopení kulturního významu a historie hip-hopových šperků.

Ze současné fotografické scény bych ráda připomenula přínos belgického fotografa původem z Maroka, Mouse Lamrabata (*1983), kterého v roce 2019 *British Journal of photography* vybral jako svého zástupce pro platformu *Futures photography.* Ve své tvorbě originálně propojuje marockou kulturu a tradici se západním světem, přičemž šperky často hrají roli této spojnice.

8 TOBAK, Vikki: *Ice Cold. A Hip-Hop Jewelry History*, Taschen GmbH, 2022.

2•20
Mouse Lamrabat
From the kingdom of lions /
Z království lvů
2021

2•21
Vikki Tobak
Ice Cold: A Hip-hop Jewelry History /
Ledově chladný: Historie hiphopových šperků
2022

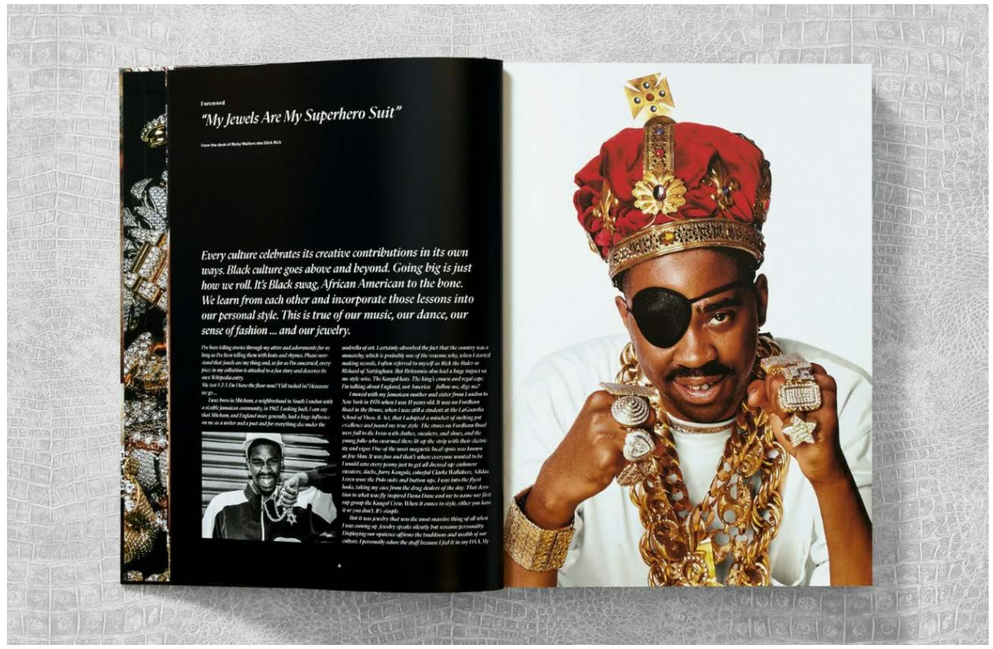

2•22
Yevgeny Khaldei
Raising a Flag over the Reichstag /
Vztyčení vlajky nad Říšským sněmem
1945

Dokumentární Fotografie

V dokumentární fotografii se šperk často vztahuje k způsobu, jakým se fotografovaný subjekt prezentuje. Zatímco ve fotografiích zmíněných v předchozích kapitolách sloužil šperk převážně jako dominantní výrazový prostředek, v této kapitole, zaměřené na zahraniční dokumentární fotografii, budu demonstrovat, že autor má na výskyt šperku v záběru obvykle jen malý nebo žádný vliv. Šperk zde funguje jako součást autentického vzhledu a kultury fotografovaných osob, reflektuje jejich identitu, sociální postavení nebo kulturní příslušnost.

Dokumentární fotografie tak odrážejí realitu života lidí, kde šperky mohou hrát jednu z rolí v jejich každodenním sebevyjádření a společenském kontextu, protože jsou nositeli osobní a emocionální hodnoty. Často jsou navíc spojeny s důležitými životními událostmi, jako jsou zásnuby, svatby nebo výročí, a mohou být předávány z generace na generaci jako rodinné dědictví. Pro některé osoby proto šperky symbolizují jejich osobní styl a identitu, zatímco pro jiné představují vzpomínky na milované osoby nebo zvláštní okamžiky. Kromě estetické a sentimentální hodnoty mohou šperky také sloužit jako investice nebo prostředek k vyjádření sociálního postavení.

Jako malou vsuvku nepřímého zobrazení šperku, které však mělo významný dopad na světovou fotografii, můžu uvést slavný válečný snímek *Vztyčení vlajky nad Reichstagem* (1945) od sovětského fotografa Yevgenye Khaldeie (1917-1997). Dvoje hodinky na rukách sovětského vojáka se později staly středem spekulací, přestože původní záměr fotografa byl zcela odlišný.

Ráda bych zmínila také fotografii *Madame Bijou* z roku 1932 od maďarského fotografa Brassaïe (1899-1984). Ve svém cyklu *Paříž v noci* (1933) se zaměřoval na vyobrazení nočního života ve francouzské metropoli. Jednalo se o první knihu věnovanou tomuto tématu. Na snímku je zachycena dáma kouřící cigaretu v jednom z pařížských podniků, ověšená množstvím prstenů, náramků a náhrdelníků. Přítomnost takového množství šperků nutí diváka přemýšlet o jejich původu a hodnotě v životě fotografované osoby. Zde bych ráda připomněla také fotografii Jana Glozara (*1955), ke které se ještě vrátím v kapitole o české fotografii šperku, která se fotografii Brassaïe až nápadně podobá.

Madame Bijou svou kompozicí nejspíše ovlivnila také fotografii současné americké fotografky Liz Johnson Artur (*1964), která žije a pracuje v Londýně. Také ona ve své tvorbě zachycuje noční prostředí, konkrétně noční život africké diaspory. Šperky v jejích snímcích hrají významnou roli v rámci sebevyjádření jednotlivých fotografovaných osob, přispívají k pochopení jejich identity a kulturního kontextu.

◀ 2•23
Brassaï
Madame Bijou
1932

▼ 2•24
Liz Johnson Artur
Jason's Closet /
Jasonův šatník
2019

▼▼ 2•25
Untitled (Classics) /
Bez názvu (Klasika)
1995–2013

2•26
Alessandra Sanguinetti
The Necklace /
Náhrdelník
1999

2•27
Graciela Iturbide
Nuestra Señora de las Iguanas /
Panna Maria z leguánů
1979

Další příklad možnosti vyjádření emocí nebo příběhu pomocí šperku lze najít ve fotografii *The Necklace* (*Náhrdelník*) americké fotografky Alessandry Sanguinetti (*1968). Tento snímek pochází ze série *The Adventures of Guille and Belinda and the Enigmatic Meaning of their Dreams (Dobrodružství Guille a Belindy a tajemný význam jejich snů)*, v níž Sanguinetti po dobu pěti let dokumentovala každodenní život dvou argentinských sestřenic. Na snímku jsou zachyceny dívky, které jsou zdobeny různými šperky; jedna z nich intenzivně hledí do objektivu fotoaparátu, zatímco druhá pozorně zkoumá náhrdelník své přítelkyně. Autorka v této sérii zaznamenala dospívání dívek a hledání identity v náročném transformačním období. Právě šperky na této fotografii zastupují identifikační znaky, charakterizující složité období přerodu dívky v ženu které provází celý soubor.

Tvorba mexické fotografky a filmové režisérky Graciely Iturbide (*1942) je spojena převážně s dokumentární a etnografickou fotografií. Na její fotografii *Nuestra Señora de las Iguanas* (v překladu *Panna Marie leguánů*) mohu ukázat osobitý přístup a možnost posunout přemýšlení nad záznamem šperku jiným směrem než v předchozích příkladech. Pokud definice šperku mluví o drobných ozdobných předmětech, obvykle vyrobených z drahých kovů a kamenů,[9] právě fotografie Iturbide tuto tezi naprosto vyvrací. „*Slovo šperk může u konkrétního díla použít jeho tvůrce, pozorovatel, nebo nositel. Dílo tím získává pozadí tradice, i kdyby svou formou vše tradiční popíralo. Slovo šperk poutá dílo k lidskému tělu. Nemusí však jít o proces skutečného nošení. Šperkové dílo chápeme jako k tělu vztažené v měřítku i orientaci. Platí to jak pro hmotná díla libovolné velikosti, v hmotné podobě stálá i měnlivá, tak pro díla s charakterem konceptu či události."*[10]

9 https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0perk přístupné 22/04/2024 v 13:OO hod.
10 MATĚJOVIČOVÁ, Petra: *Šperk - forma - obsah*, Praha : Uměleckoprůmyslové museum v Praze, s. 11

V kontextu šperku a dokumentární fotografie bych připomněla i fotografie Martina Parra (*1952). Tento britský dokumentarista je známý svými neotřelými záběry plnými jasných barev, které často zachycují všední situace z neobvyklých úhlů. Parr ve svých reportážních snímcích dokazuje, jak moc je šperk závislý na těle a jeho nositeli. Na jeho snímcích mizí hranice mezi soukromým a sdíleným, což vytváří dynamiku mezi tělem a šperkem. Tělo se na jeho fotografiích stává pomyslnou vitrínou v muzeu, kde divák může sledovat šperk jako samostatné umělecké dílo, přičemž ten je zároveň kontextualizován jeho nositelem. Parrův jedinečný přístup umožňuje divákům nahlédnout do intimního světa šperku a ocenit jeho estetickou hodnotu v širším společenském, kulturním i historickém kontextu. Jeho práce tak obohacuje naše chápání toho, že šperk funguje nejen jako ozdoba, ale i jako prostředek komunikace a vyjádření identity v dobových souvislostech.[11]

11 SKINNER, Damian: *Contemporary jewelry in perspective*, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, s. 35.

2•28
Martin Parr
From series *Common Sense* /
Z cyklu *Zdravý rozum*
1997

2•28
Christian Shallert (foto)
Roseanne Bartley
Human Necklace: Pendant /
Lidský náhrdelník: Přívěsek
(Barcelona Residency, 2005-2007)

Současný šperk a fotografie

Fotografie se nejen v posledním desetiletí stala nedílnou součástí světa šperků. Nehraje jen roli záznamu, je také nástrojem, který možňuje rozšířit zkušenost se současným šperkem. Tuto problematiku podrobně rozebírá editor Damian Skinner ve své knize *Contemporary Jewelry in Perspective* (*Moderní šperky v perspektivě*).[12] Skinner se v souhrnu teoretických textů zaměřuje na různé vnímání šperku, jeho materiálnosti, nebo prostředí, ve kterém je vytvářen. Velký důraz klade na konceptuální pojetí moderního šperku a jeho možný přesah do fotografie.

V této kapitole bych se ráda věnovala tvorbě několika umělců, kteří ve své práci šperk a fotografii neoddělovali, ale naopak je nápaditě spojovali do jednoho celku – uměleckého díla. Skinner ve své knize klade důraz na tendence současných umělců redefinovat hranice šperku, poukazovat na zavedené konvence a představovat výzvy pro tvůrce, nositele i diváka. Současný šperk zkoumá podstatu a možnosti šperkařství tím, že se zabývá vžitými konvencemi—hodnotou, dovedností, statusem a tradicí—a snaží se narušovat očekávání a vyvolávat otázky.

Tyto tendence jsou patrné například na díle *Human Necklace: Pendant* (*Lidský náhrdelník: Přívěsek*) umělkyně Roseanne Bartley. V tomto případě slouží šperk jako metafora pro vytvoření statusu komunity.[13]

12 SKINNER, Damian: *Contemporary jewelry in perspective,* New York : Lark jewelry & Beading, 2013.
13 https://www.roseannebartley.com/#/humannecklace/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

V roce 2000 vytvořila německá platforma *SCHMUCK2* umělecký workshop *What are you wearing? Jewellery!* (*Co máš na sobě? Šperky!*). Každý ze čtyř zapojených umělců vypracoval svou osobní interpretaci „šperků“ v širším smyslu. Na pozadí jejich velmi odlišných uměleckých pracovních metod vznikly během workshopu objekty, fotografie a videozáznamy. Zvláště pozoruhodné bylo pojetí tématu umělkyní Ulrike [14]Solbrig, která ve svém díle *Subway Map* (*Mapa metra*) využívá šperk jako nositele informací.

„Mapa je měkká, barevná, lehká a v určitém smyslu bez formy a orientace. Tento nedostatek orientace připomíná realitu cestování metrem, protože tam se dokážeme lokalizovat pouze pomocí schématických map. Tento ornament je překladem 2D map metra do skutečné sítě. Uzly představují jednotlivé stanice, barevné nitě linky metra. Uzly tvoří most mezi pouhým abstraktním zobrazením myšlenky a hmatatelnými, reprodukovatelnými stanicemi. Podobně jako korálky růžence, člověk může rukou následovat uzly, stejně jako se tělo pohybuje mezi stanicemi metra."[15]

14 U některých autorů v této práci nebylo možné dohledat osobní data.
15 https://schmuck2.de/what-are-you-wearing-jewellery/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

2•29
Alm Marsik (foto)
Ulrike Solbrig for *Schmuck2*
Subway Map / Mapa metra
2003

2•30
Alm Marsik (foto)
Ulrike Solbrig for *Schmuck2*
Subway Map / Mapa metra
2003

Jedním z příkladů mezioborové interpretace šperku může být také fotografie *World Is a Giant Pearl pendant* (*Svět je obrovská perla*), která zachycuje umělkyni Renee Bevan s řetízkem. Na této fotografii leží umělkyně na ulici, obtěžkána tíhou řetízku, který symbolizuje tíhu země a našeho světa. V tomto kontextu se planeta stává šperkem, což je silnou metaforou pro zodpovědnost a spojení. Tento náhrdelník tak nepředstavuje pouze estetický objekt, ale také hluboké zamyšlení nad naším vztahem k Zemi a jejími zdroji.

Moderní tvorba šperků je spojena s uměleckou expresí, experimentováním a hlubším zapojením do vnímání společnosti a povědomí o těle a jeho nositeli. Umělci objevují nové možnosti, jak šperky mohou komunikovat o těle a společnosti. Tento záměr je zřejmý v díle Tiffany Parbs a jejím šperku nazvaném *Blister-ring* (*Puchýřový prsten*). Tento šperk je úzce propojen s tělem svého nositele; nelze ho vystavit v muzeu a tudíž může existovat pouze ve formě fotografie.

2•31
Terence Bogue (foto)
Tiffany Paths
Blister-ring / Puchýřový prsten
2005

2•32
Caryline Boreham (foto)
Renee Bevan
World Is a Giant Pearl pendant / Svět je obrovská perla
2012

III. Stručná historie zobrazení šperku u nás

Fotografie šperku si v českém prostředí prošla dlouhou a poutavou cestou. V této kapitole bych, na základě dosavadních zjištění, shrnula různá vyobrazení šperku napříč historií a odvětvími, ať už se jednalo o zakázky, nebo přímé konceptuální záměry. Je důležité zmínit, že (někteří) autoři těchto fotografií se fotografii šperku dlouhodobě nevěnovali; (mnohdy) šlo o ojedinělá zobrazení v širším kontextu jejich tvorby.

Fotografie jsem uspořádala chronologicky, podle data vzniku, což umožňuje sledovat, jak se přístup k fotografování šperku vyvíjel v průběhu času. V podkapitole se zaměřím na reakci fotografie šperku na vývoj reklamní fotografie v Československu, konkrétně na příkladech z lifestylových periodik. Ukážu, jak tyto magazíny přímo reagovaly na politické změny a jak se tyto změny odrážely v estetice a stylu reklamní fotografie. Tímto způsobem chci ukázat, jak dynamická a komplexní může být historie fotografie šperku a jak hluboce je provázána s širšími společenskými a politickými kontexty.

Zatím není zcela přesně určeno, kdy se šperk stal hlavním motivem fotografie v Čechách. V 19. století sice vznikalo mnoho fotografických ateliérů specializujících se na portrétní vizitky, ale pokud se na fotografiích objevil šperk, často šlo pouze o dozdobení portrétované osoby. Je důležité rozlišovat mezi přímým záměrem začlenit šperk do fotografie a pouhým náhodným vyobrazením. Například zatímco při pohledu na fotografii s názvem *Šermířovy ruce* pořízenou v ateliéru Jaroslava Balzara (1884-1945) může vzniknout otázka, zda šlo o umělcův záměr, nebo zda měl šermíř prsten na ruce již při vstupu do ateliéru. Naopak u skleněného negativu, který zachycuje dámu zkoušející si prsten ve šperkařské dílně, je záměr již naprosto zřejmý. Série skleněných negativů z 20. století dokumentuje práci v pražské zlatnické dílně, včetně následné zkoušky šperku klientem. Podobně jako v případě Balzarovy fotografie, lze hovořit o portrétech Františka Drtikola (1883-1961) z 80. let 19. století. Které jsou součástí sbírek Centre Pompidou v Paříži. V Drtikolových portrétech z této doby je často možné pozorovat šperky, avšak většinou se jedná pouze o dozdobení modelek.

3•1
Balzar
Šermířovy ruce
20. století

3•2
František Drtikol
Žena s náhrdelníkem, Praha
1914

◀▼ 3•2
Vědci u laboratorního bádání drahých kamenů.

◀▼▼ 3•3
Dáma při zkoušení náhrdelníku v šperkařské dílně.

▼ 3•4
Výroba šperků.

▼▼ 3•5
Dáma při zkoušení prstenu.

Archiv Národního muzea v Praze
20. století

Pokud mluvíme o nepřímém zobrazení šperku na fotografiích, je třeba zmínit i etnografické snímky cestovatele a obchodníka Bedřicha Machulky (1875-1954). Fotografická činnost provázela Machulku po celou dobu jeho pobytu v Africe, tedy mezi lety 1899 a 1935, kdy navštívil země jako Libye, Madagaskar, Súdán, Egypt, Uganda, Belgické Kongo, Tanganika a Keňa. Celou svou fotografickou sbírku, především negativy na skleněných deskách, ale i na celuloidu, odkázal Náprstkovu muzeu.[16]

Mezi etnografické snímky bychom mohli zařadit také portréty Josefiny Schlosser, manželky židovského fotografa Otto Schlossera (1880-kolem roku 1942). Jeden ze snímků vyobrazuje Josefinu hledící přímo do objektivu, na rukou má hodinky a prsten ve tvaru květiny. Existence těchto snímků mohla dopomoci při následném určování majetku obětí druhé světové války, k čemuž se vrátím v kapitole o muzejní činnosti spojené se šperkem.

Etnografické snímky šperku se nacházejí také v Etnografickém archivu negativů Národního muzea v Praze, zde jde o jasné přímé zobrazení. Tyto snímky jsou klíčové pro pochopení historického vývoje a estetických hodnot šperků v různých kulturách a obdobích. Fotografie etnografického charakteru jsou nezbytné pro studium historie šperků, poskytují cenné informace o kulturních kontextech a tradicích, zachovávají dědictví a mohou sloužit jako inspirace pro současný design.

16 https://cs.wikipedia.org/wiki/Bed%C5%99ich_Machulka přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

3•6
Neznámý autor
Bižuterie
archiv Národního muzea v Praze
Nedatováno

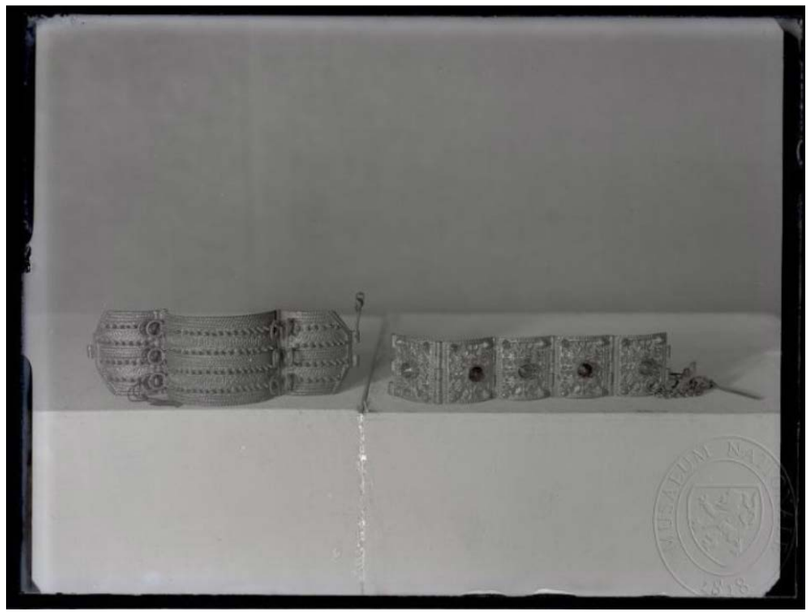

3•7
Bedřich Machulka
Mladá domorodá židovka ve vycházkovém úboru
(Starý Tripolis)

3•8
Neurčený autor
Portrét Josefiny Schlosser se šperky
1928

3•9
Jindřich Brok
Fotografie náhrdelníku
Bez datace

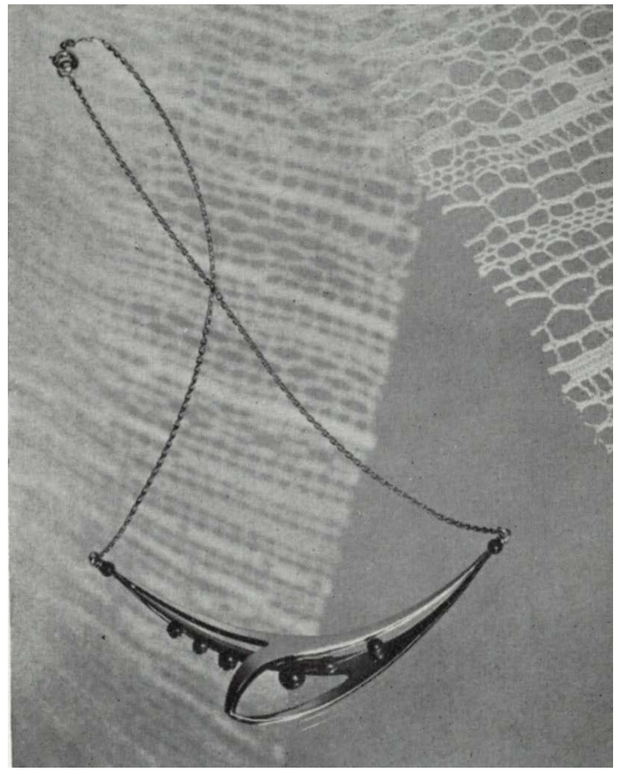

3•10
Karel Valter
Bez názvu
(1935)

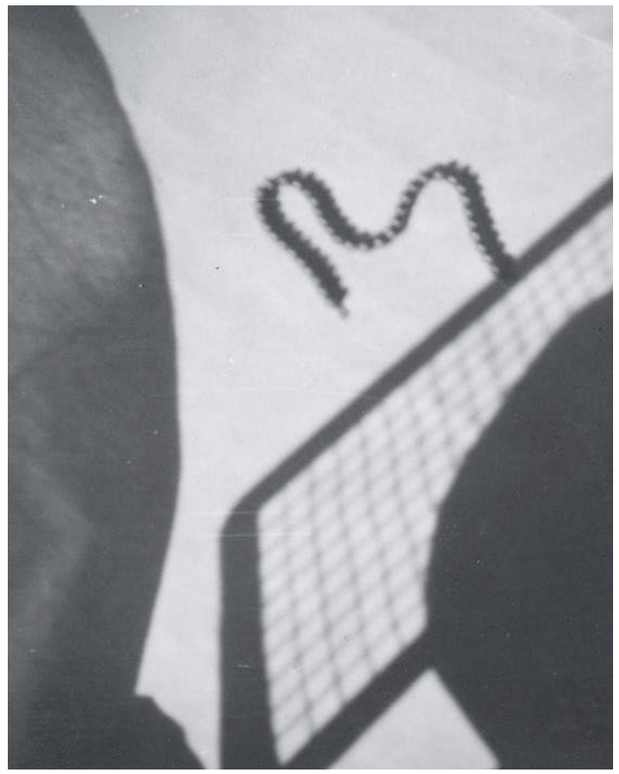

Další otázka však přichází v momentě, kdy přemýšlíme o tom, co vše se dá jako šperk považovat. Podle definice internetové encyklopedie Wikipedie *„je šperk zpravidla drobný ozdobný předmět, který se nosí na těle nebo na oděvu, obvykle vyrobený z drahých kovů a drahých kamenů, v tom případě se může nazývat klenot, nebo je zhotoven z obecných kovů (kovová bižuterie) či syntetických materiálů (plasty, syntetické drahokamy) nebo skla (skleněná bižuterie).*"[17] Jak jsem ale podotýkala v minulé kapitole o Globálním kontextu,[18] současná definice šperku dává v jeho interpretaci mnohem větší prostor.

Vzhledem k tomu že jako šperk se považují např. i knoflíky, mohu zmínit v této kapitole i reklamní fotografie Ladislava Emila Berky (1907-1993) znázorňující knoflíky s textem odkazujícím na ak. malíře Josefa Štolovského z let 1929-1933. Ve stejné době nejspíše vznikla rovněž reklamní fotografie Jindřicha Broka (1912-1995), vyobrazující náhrdelník na paličkované krajce. Náhrdelník hraje roli také na fotografii grafika Karla Valtera (1909-2006). Snímek vyobrazuje rozostřený pohled na (nejspíše) stín rozepnutého náhrdelníku a objektu připomínající kurtovou síť.

17 https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0perk přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
18 V rámci tvorby Graciely Iturbe na str. 27.

3•11
Ladislav Emil Berka
Reklamní fotografie
1929–1933

Jako šperk můžeme považovat také korunovační klenoty, autorem první známé fotografie těch českých je Jindřich Lachmann. Nicméně není úplně jasné, kdy přesně mělo dojít k jejímu pořízení. V Lidových novinách dne 25.8.1911[19] byla otištěna vzpomínka tehdejšího zaměstnance fotografického závodu, sídlícím na Perštýně. Pro časopis Reportér uvádí Pavel Scheufler: *„I když se píše, že toto je první fotografické vyobrazení českých korunovačních klenotů, není tomu tak. Před Lachmannem klenoty fotografoval v roce 1857 Wilhelm Horn, proslulý pražský fotograf, průkopník daguerrotypie. Učinil tak na objednávku pro Dvorní a státní tiskárnu. A fotografoval prý je ‚v přirozené velikosti´, tedy na velký formát negativu a provedl kolorování. Zprávu o činu se nalezne ve vídeňském Státním archivu, bohužel snímek zatím není znám."*[20]

Mezi šperk se řadí také náramkové hodinky. V případě fotografii Emily Medkové (1928-1985) *Ruka s hodinkami* (1949) je jejich použití spíše konceptuálního ražení. *„V cyklu Stínohry (1948) Emila zachycuje akce, v níž se stín Mikuláše (Medka pozn.) s různými předměty v rukou promítá do předem naaranžované scény. Stín vnikající do reality vyvolává úzkost a tíseň. Medková užívala ve svých inscenovaných fotografiích stejné objekty (skleněné oko, vajíčko, pramen vlasů) a zraňující nástroje (břitva), které se objevují i v surrealistických obrazech Mikuláše Medka."*[21]

19 https://www.lidovenoviny.cz/ctecka.aspx?d=25.08.1911&n=LN-NOVINY&e=LN1#strana=4 s. 4 přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
20 http://www.scheufler.cz/cs-CZ/fotohistorie/cteni-fotografii,korunovacni-klenoty-fotografa-lachmanna,95.html přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
21 Medková, E., Srp, K., & Bydžovská, L., *Emila Medková.* KANT, 2001, s. 27.

▼3▪12
Jindřich Lachmann
Korunovační klenoty
1901

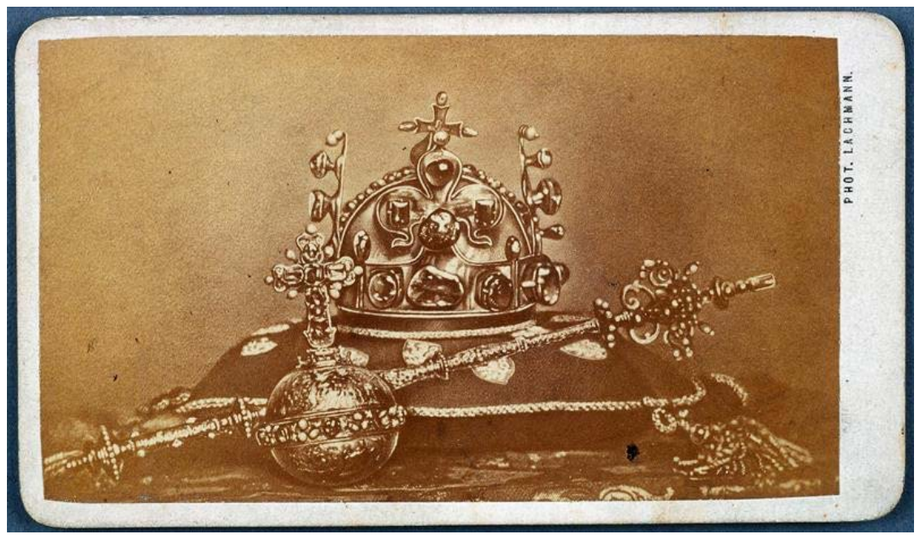

▼▼ 3▪13
Emila Medková
Ruka s hodinkami
1949

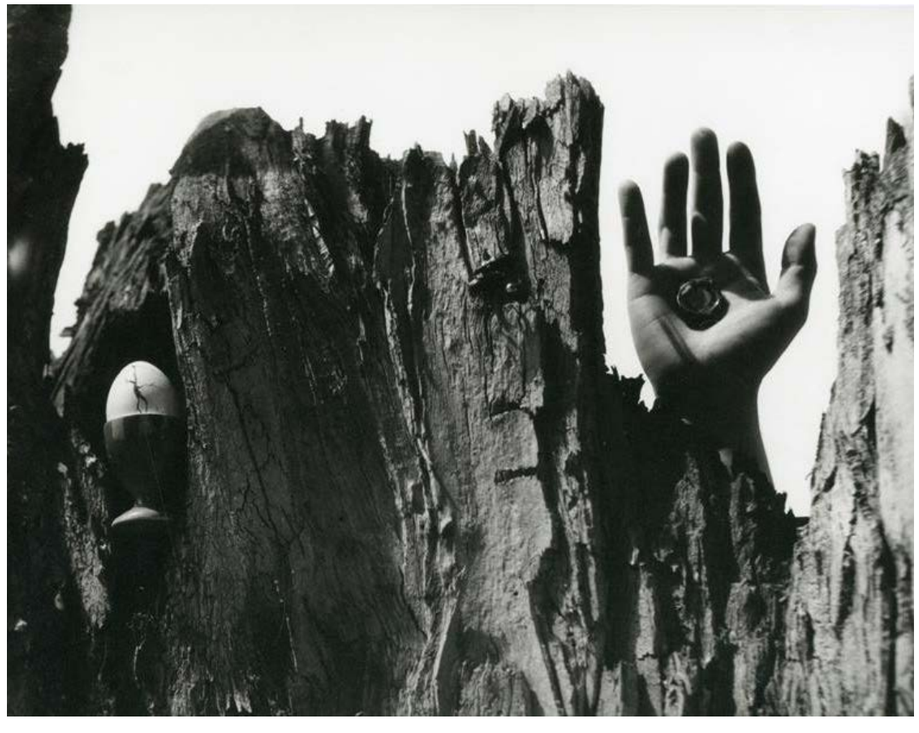

Bižuterie se na konci 30. let objevuje také na fotografiích Françoise Kollara (1904-1979), francouzského fotografa narozeného na Slovensku. V letech 1936-1938 vytvořil sérii fotografií převážně ženských rukou ověšenými náramky a prsteny. Stylizace je zřejmá i u Kollarových portrétních fotografií, šperky ale v tomto případě nejsou ústředním bodem fotografie. Kollar v těchto letech spolupracoval s několika módními časopisy, zejména s *Harper's Bazzar*, pro který v průběhu 15 let vytvořil řadu fotografických sérií. Fotografoval např. dobové módní celebrity (Coco Chanel, Elsa Schiaparelli, Pierre Balmain) nebo modelky a reklamy pro významné módní domy (*Hermès, Molyneux, Oméga, parfémy Christofle a Worth et Coty*...), experimentoval s nejrůznějšími moderními fotografickými technikami a volně vytvořil originální kompozice s využitím protisvětla nebo dvojí expozice...[22]

Ve stejném období vytvářel své fotografie také Jindřich Vaněk (1888-1965), který začátkem 20. století vlastnil známý fotografický ateliér. Ve své tvorbě se zaměřoval na práci s ušlechtilými tisky. Stejně jako v případě Kollarových fotografií, i na Vaňkových je patrný trend sépiového zabarvení. I když hlavním motivem jeho portrétů nejsou šperky, reflektují období, ve kterém vznikly.

22 https://jeudepaume.org/en/evenement/francois-kollar-a-working-eye/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

3•14
François Kollar
Zlatnícka práca
1936

3•15
Jindřich Vaněk
Poloakt
před 1932

3•16
Jindřich Vaněk
Studie
1920-1927

3•17
François Kollar
Zlatnícka práca
1938

3•18
François Kollar
Pani de Pampo z Madridu
1939

Spojení šperku a fotografie se v průběhu let objevovalo i na plakátech. V roce 1968 byl šperk vyobrazen na filmovém plakátu maďarského thrilleru *Prsten s nymfou*. Tento plakát vytvořil umělec Milan Grygar (*1926), který mezi lety 1961 a 1989 vytvořil sto osmdesát filmových plakátů. V rozhovoru pro Český rozhlas Vltava uvedl: *„S fotografií jsem pracoval hodně. To je jazyk filmu, fotografie."*[23]

Ve stejném roce vznikl také plakát pro mezinárodní výstavu bižuterie *Jablonec 68*. Neznámý autor zde vtipně pracuje s fotografií vzorníku drahých kamenů a ilustrací ženy s náušnicí. Další příklad vyobrazení šperku je plakát pro výstavu *Žena - šperk 1977* v Městském muzeu v Chotěboři. Plakát vytvořil umělec Bedřich Nezdara a fotografii pořídil Vojtěch Písařík (*1951).

23 https://vltava.rozhlas.cz/milan-grygar-filmove-plakaty-5134818 ve 2:08; přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod

3•19
Milan Grygar
Prsten s nymfou
1968

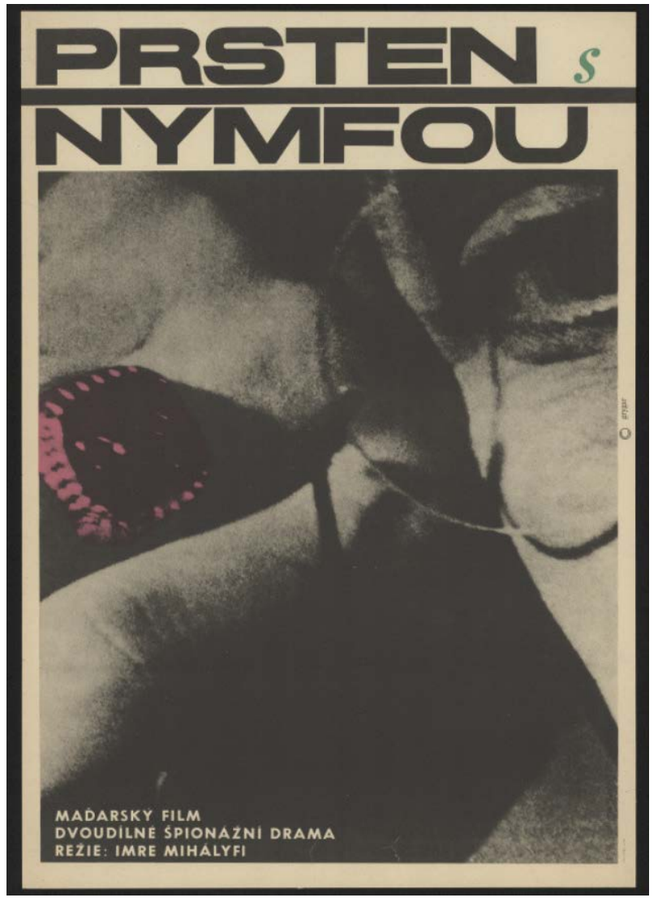

3•20
Neznámý autor
Jablonec´68, mezinárodní výstava bižuterie Československo
1968

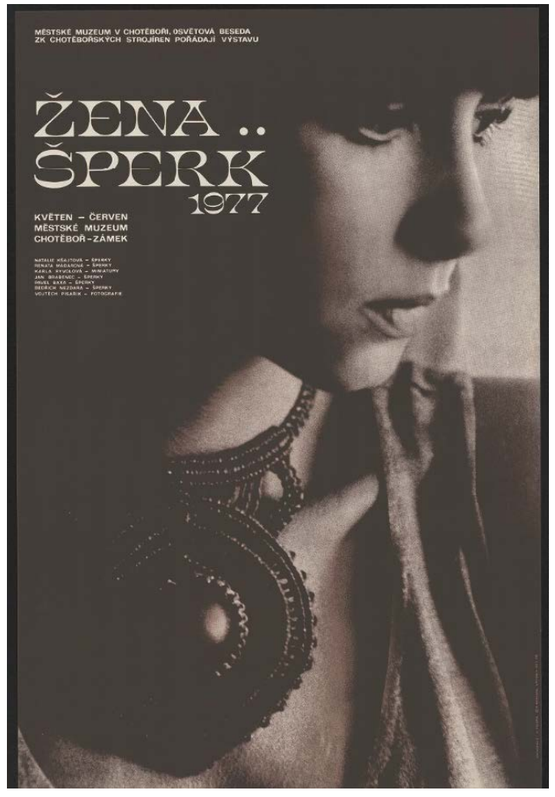

3•21
Bedřich Nezdara
Žena - šperk 1977
Městské muzeum Chotěboř - zámek
1977

3•22
Jaroslav Rössler
Abstraktní kompozice s kuličkami a náhrdelníkem
1963

3•23
Jaroslav Rössler
Abstraktní kompozice s náhrdelníkem
1962

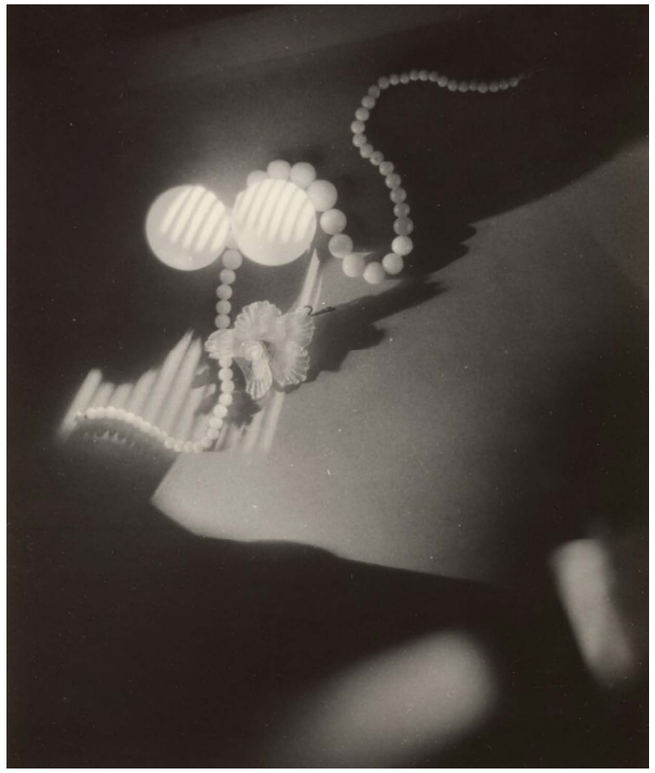

Ve své tvorbě se v roce 1963 zabýval šperkem také Jaroslav Rössler (1902-1990). Jeho přístup však spíše směřoval k abstrakci než k cílenému zachycení šperku jako hlavního motivu. „*Vzdor všem mimořádným okolnostem Rössler plně odpovídá nárokům na pravoplatného příslušníka euroamerické vlny abstraktní exprese: od 50. let působí v linii jdoucí proti (druhdy jím samým prosazovanému) geometrizujícímu zobrazování jednoduchých (a puristickým viděním dále zjednodušovaných) předmětů, stejně jako proti veškerým pozůstatkům tvarosloví předchozích avantgard. A zatímco po první světové válce inklinoval k pojetí dovolujícímu dekorativní rozvedení v rámci inzertní plochy, po druhé válce produkoval obrazy veskrze oduševnělé a tedy dokonale autonomní."*[24]

Jako poslední příklad fotografie, ve které se šperk objevuje, může sloužit snímek *Hraběnka* od Jana Glozara z roku 1986. Tato dokumentární černobílá fotografie zachycuje ženu ověšenou množstvím náhrdelníků a náramků. Fotografie až nápadně připomíná Brassaiovu *Madame Bijou.*[25] Ve svém souboru portrétů zachycuje Glozar své známé i náhodné modely. Fotografie také často doplňuje texty.

24 Moucha, Josef, *Jaroslav Rössler : avantgardní fotograf;* Praha : Fotorenesance, 2014, s. 11.
25 Viz kapitola Globální kontext, s. 24.

3•24
Jan Glozar
Hraběnka
1986

Neznámý autor
Časopis *Eva*
roč. 1929-1930, č. 12, str. 18

ŠPERK DNEŠNÍ DOBY

Šperky, zhotovené podle návrhů Valerije Hachly-Myslivečkové.

VALERIJA HACHLA-MYSLIVEČKOVÁ

Od primitivnímu prodělalo lidstvo již několik period různých slohů a v každém z nich má šperk své určité poslání a místo. Šperk je totiž stár jako lidstvo, neboť lidé všech dob i věků se vždy zdobili, někteří více jiní méně. Naleziště starých hrobek jsou nám toho neklamným důkazem a nalezené šperky v nich mluví často o velkém kultu národním. A není tudíž nijak pochybeno, když podle ozdob lidí soudí literárové na jakém stupni kulturním se národ ten nalézal.

Ve starověku byl šperk známkou bohatství a moci; příchodem křesťanství úplně upadl jako ozdoba lidí a přeměnil se na ozdobu kostelů a svatých. Později, jak vyvinovaly se jednotlivé slohy, tvořil se i šperk a přizpůsoboval se celku. A proto podíváme-li se na starý šperk, můžeme hned říci, je-li z doby byzantské, renaissanční, barokní neb jiné. Někdy i krátké období nesло své určité vytvoření, ba často se stávalo, že jediná osoba, dnes jen historicky nám známá, určovala šperk podle svého osobního vkusu.

Pohlédneme-li na šperk dnešní doby, i tu hned poznáme, že splynul úplně s požadavky našeho slohu, jehož hlavní značkou jest jednoduchost spojená s účelností. A při tom jest dnes šperk ozdobou jednotlivce a nikoliv davu, totiž, ač ve svém prvku zůstává šperkem dnešní doby, přece každý jednotlivec si vybírá šperk své osoby, totiž účelný šperk podle své povahy, celkového obleku a společnosti, do níž přichází, takže, jak dříve se odhadovala kultura národů, můžeme dnes posouditi kulturu jednotlivce podle šperku, kterým je ozdoben.

A právě z toho důvodu nenosíme již šperku našich babiček, který dědí se po celá pokolení, který dnes uchováváme jako rodinnou památku. Šperk je dnes ve velké oblibě a zaujímá čestné místo v obleku lidském.

Užívá se ho při každé příležitosti, právě tak při sportu jako ve velké večerní společnosti a tu jest samozřejmé, že dnešní žena má celou kolekci šperků, pro všechny účely a příležitosti a pak že nezáleží na ceně šperku, z jakého materiálu a drahokamů jest vypracován, jako spíše jak je podán a jak doplňuje celek toho, kdo ho nosí. A proto dnes nemůže a nesmí býti šperk pracován šablonovitě, dnes musí tvořiti šperk výtvarník a věděti pro koho šperk navrhuje.

18

Bartoň
Časopis *Eva*
roč. 1936-1937, č. 3, str. 18

Fotografie šperku na příkladech z československých a českých lifestylových periodik

Na článcích, reportážích a editorialech lifestylových periodik lze dobře sledovat vývoj fotografie šperku v reakci na historické okolnosti a trendy v Československu v průběhu desetiletí. Ať už se jednalo o dobovou prezentaci československého vývozního zboží, teoretické články nebo v pozdějších letech fotografické módní editorialy, v kterých je šperk silně zastoupen. Reklamní fotografie se od 20. let hojně objevuje v československých a později českých lifestylových časopisech, kde postupem času zcela nahradila předchozí způsob prezentace – kreslené ilustrace. Její vývoj se odvíjel od postupných hospodářských a politických změn a zároveň reagoval na měnící se trendy a potřeby čtenářů.

Velmi oblíbený mezi čtenáři se stal časopis *Eva,* vydávaný v letech 1928-1943. Například v roce 1930 zde byl zveřejněn článek s fotografiemi šperků zhotovených podle návrhů šperkařky Valerije Hachly-Myslivečkové (1878-1968), autor fotografií však není známý. Šperky se poté pravidelně objevovaly v rubrice *Evina Vitrínka*. Fotografie pro tuto rubriku pořídil v roce 1936 fotograf Bartoň. Články se šperky se objevovaly i v dalších časopisech, například v roce 1940 zvěřejnil své snímky v časopise *Salon* fotograf Miro Bernat (1910-1997).

Situaci v oblastni propagační poválečné fotografii popsal například Tomáš Pospěch: *„Stav československé módní a reklamní fotografie byl v letech 1948-1989 značně bezútěšný. Kvůli druhé světové válce, nedostatku tiskařského papíru a definitivně roku 1948 u nás reklamní fotografie v pravém slova smyslu mizí. Neodpovídá ideám socialistického realismu, především se ale vytrácí samotný smysl reklamy coby informativní prezentaci výrobku."*[26]

V 50. letech se domácí propagace zaměřovala hlavně na zahraniční export a zaujmutí zahraničního zákazníka. V této době pracuje pro propagační oddělení Obchodní komory např. fotograf Fred Kramer (1913-1994).[27] Do světa šperku se svými rubrikami zapsal hlavně časopis *Domov*, který vycházel v letech 1960-2018. Pravidelně zde publikovala své odborné články teoretička Věra Vokáčová (1930-2015). Během let zde své fotografie zveřejnili například Ladislav Böhm,[28] Iva Borisjuková (*1943), Pavel Brunclík (*1950),

26 *Fotograf: časopis pro fotografii a vizuální kulturu.* 2009, roč. 14, s. 28
27 Kterému se věnuji podrobněji v kapitole o fotografech 20. století na str. 109.
28 U některých autorů nebylo možné dohledat osobní data.

Blanka Chocholová (*1953), Stanislav Fremunt, Štěpán Grygar (*1955), Dagmar Hochová (*1926), Tomáš Hilger, Pavel Janek, Taras Kuščynskyj (1932-1983), Vladislav Krédl (*1942), Petr Kříž, Zdeněk Podlesný, Jaroslav Syrový, Jan Svoboda (1902-1990), Milada Studecká, Daniela Sýkorová (*1941), Adolf Vrhel (1935-1975), I. Zdeňka Žižková a mnoho dalších. Výrazným příspěvatelem do magazínu *Domov* se stal v 60. letech Adolf Vrhel (1935-1975). Za svou krátkou fotografickou kariéru se stal velkým znalcem soudobého českého designu, byl známý svými neotřelými kompozicemi a experimentoval také s efektem izohélie.

Neméně často se pojem bižuterie objevuje v týdeníku *Květy*, vydávaným *Rudým Právem*, který v různých podobách vychází od roku 1879 až do současnosti. I v tomto časopise se představili různí autoři, mezi nimiž vynikli J. Otto, Gabriel Urbánek (*1948), Daniela Sýkorová, Jan Vojáček, Taras Kuščynskyj, Andrej Šťastný (*1947), Fred Kramer, Ladislav Šíp, Jiří Váša, Přemysl Karásek (*1930), Václav Fanta (*1940), M. Navrátilová (*1972), Roman Vítek (*1927), Milan Škarýd, Michal Novák, Vojtěch Písařík, Dušan Šimánek (*1948), Zdeněk Šťastný, Miroslav Buriánek nebo Adolf Vrhel. Kolem 80. let začaly časopisy vycházet v barevných verzích, což umožnilo větší práci s barvou. *Květy* se i po sametové revoluci aktivně podílely na propagaci českého šperkařství, i když se prezentace značně změnila. Časopisy se začaly zaměřovat převážně na placenou komerci a postupně články o špercích přestaly téměř vycházet.

Dalším periodikem, ve kterém lze nalézt zmínky o českém šperku, je časopis *Vlasta*. Ačkoliv hlavně barevné koláže ze začátku 21. století mohou působit až parodicky, časopis má na poli českých magazínů velké množství čtenářů, proto bych jej nerada opomíjela. Své fotografie zde zveřejnila například Lucie Čermáková, Petr Sechman, Daniela Sýkorová, D. Kvasničková, M. Sklenský, Fred Kramer, Robert Tichý (1973), Bohumil Jakoupě (1944), M. Kalík (1928-2008), Jakub Ludvík (1969), Lukáš Hausenblas a Jiří Novák.

V 10. letech 21. století se v lifestylových časopisech začínají objevovat převážně módní editorialy. Na poli fotografie šperků bych chtěla zmínit zejména časopis *Esprit*. V letech 2012–2013 zde své fotografie opakovaně zveřejňovali Jan Zatorský (*1957) a Pavel Hejný (1986).

Miro Bernat
Časopis *Salon*
roč, 1940, č. 2, str. 34

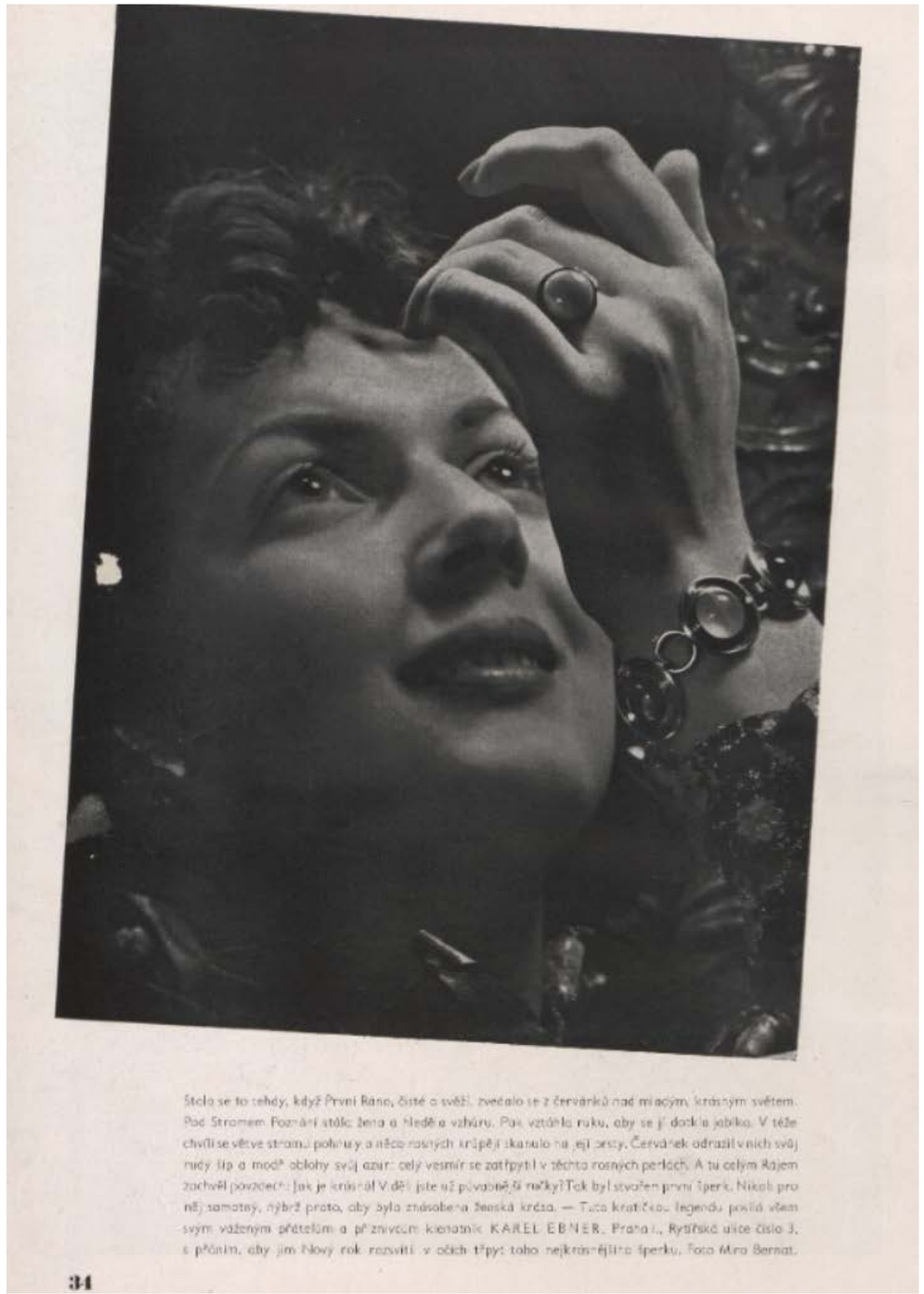

Stalo se to tehdy, když První Ráno, čisté a svěží, zvedalo se z červánků nad mlčícím, krásným světem. Pod Stromem Poznání stála žena a hleděla vzhůru. Pak vztáhla ruku, aby se jí dotkla jablka. V téže chvíli se větve stromu pohnuly a něco rosných krůpějí skanulo na její šaty. Červánek odrazil v nich svůj rudý líp a modré oblohy svůj azur: celý vesmír se zatřpytil v těchto rosných perlách. A tu celým Rájem zachvěl povzdech: Jak je krásná! V dálce jste už pozvaně tři ženy! Tak byl stvořen první šperk. Nikoli pro něj samotný, nýbrž proto, aby byla znásobena ženská krása. — Tuto kratičkou legendu posílá všem svým vážným přátelům a příznivcům klenotník KAREL EBNER, Praha I., Rytířská ulice číslo 3, s přáním, aby jim Nový rok rozsvítil v očích třpyt toho nejkrásnějšího šperku. Foto Miro Bernat.

34

Neznámý autor
Časopis *Květy*
roč.1959, č. 37, str. 25

První celostátní výstava československé bižuterie v Jablonci nad Nisou

Fotky 1773 napsal kterýsi augsburský komisionář jabloneckému výrobci skleněného zboží F. Schwanovi dopis: „Setkal jsem se s nás v Valdu Hodím. Prokázal jsem mapu celé střední Evropy, ale Jablonec jsem tam nenašel. Napište mi, kde toto město leží, rád bych tam přijel. –"

A vskutku nebylo div. Tehdy byla „Jablonzta" – jak slují pokrok na zušlechtění skáče – nepatrnou vesničkou mnohokilometrového panství. Nemůže asi spojení se světem, asi pošta, a přece za sto let byl po tomto místě pojmenován parník, vozící z Terstu až do dálek Indie tony „bongů" – skleněných korálků, které Indové hákují při porváčných obřadech do Gangu a hodně nevjrýk.

Konkrétní se podívejme, všude se setkáváme se sklem. Ze skla dovedeme vytvořit skvadnou síť, která je pozoruhodně vlněné nad lidský vlas, ale i chlby plovoucí na vodě jako korek. Čočka, která nám přináší vzdálené světy, i stolní, nad jejímž čpysem se sklání se zaujetím mnoho lidí na celém světě. Jsou země, kde jabloneckou bižuterii spojují s pojmem Československo. Několik kroužků, náušnic, náramkových či prstenů je snadnéty to jedno, co z československého skelí znají. Co je pro Paříž parfém, pro Brazílii káva, to je pro Československo sklo a jablonecká bižuterie.

Nápad otevřít I. výstavu československé bižuterie u nás byl konsepce právě tak dobrý jako užitečný. Za spolupráce ministerstva zahraničního obchodu, vnějšího obchodu, spotřebního průmyslu a kultury byla otevřena 1. července v pobočce Národního kreditního ústavu a v síni hotelu Praha první výstava toho druhu u nás. Potrvá do 20. září.

Mějme se v naší zemi – a snad na světě – najdeme na jednom místě tak přehledné vývoj šperku. Od nejstarší doby kamenné, kdy člověka ozdobu k osobní ochraně používaných zubů nadvěrných na šňůrce, přes doba antického, renesanční, novověkého, empír, biedermeier, až po dobu moderní, zakončenou Světovou výstavou v Bruselu. Ale není to jen šperk. Výstava na zvláštních gradech seznamuje návštěvníky se vznikem a vývojem sklářství a dopravdy exponát nejen ukázkami skla antického, ale i českého skla „broušer" se věnovým náběhem. TŘETÍ výstavy je však v jablonecké průmyslu.

Zatímco výstava v muzeu je zaměřena většinou na historickou část, je v síle hotelu Praha expozice současného šperku. Propagačnímu oddělení se podařilo jedinečným způsobem vytvořit výstavní prostor a vyhovět náročnému materiálu. Ponadí jednotlivých vitrín je vhodně přizpůsobeno bižuterii. Tmavý horizont síně s umělým osvětlením tvoří harmonický celek. Jsou zde skvosty bižuterie vystavené v Bruselu i lipsky určené pro poladavky zahraničních zákazníků. Výstava je navíc zpestřena filmem a módními přehlídkami.

V. MIKOLÁŠEK

Prsný diamant, či náhrdelník? Nikdy i odborník to těžko rozezná.

Jak by se nelíbily tyto čtyřmi skleněné korále!

A tak se nosí naše bižutérie v zahraničí. Kromě náhrdelníku, náramku a náušnic je i kabelka pěkným doplňkem večerní příležitosti.

Zasvěcené hovoří do kouzla této bižutérie.

FOTO J. OTTO

Stříbrná spadnička ze dvěma řadami ozdobné vyšívých volánů. Jsou v barvách žlutá, bledě modrá, růžová.

Večerní kabelka z polyetylenu s černou symetrickou podšívkou. Dlouhé stříbrné rukavice jako doplněk k večerním šatům. Šperkový náhrdelník o dvě řady perel.

Francouzská kosmetika.

J. Otto
Časopis *Květy*
roč. 1958, č. 49, str. 23

Adolf vrhel
Časopis *Eva*
roč.1968, č. 3, str. 38, 42

Jaroslav Kodejš, náhrdelník z barevného skla a stříbra, 1968

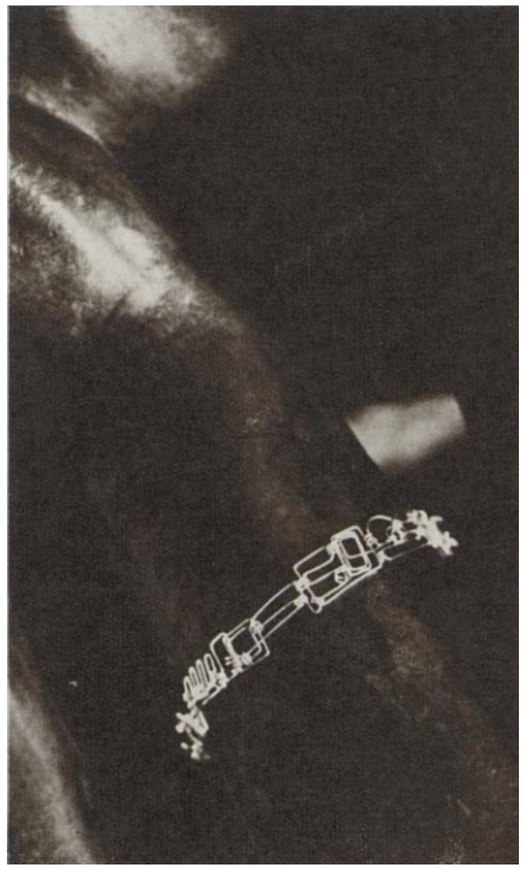

Dagmar Hochová ▼
Časopis *Domov*
roč. 1967, č. 6, str. 16

Adolf Vrhel ▼▼
Časopis *Domov*
roč. 1968, č. 3, str. 36

Stanislav Fremunt ▼
Časopis *Domov*
roč. 1974, č. 3, str. 6

Blanka Chocholová ▼▼
Časopis *Domov*
roč. 1976, č. 6, str. 14

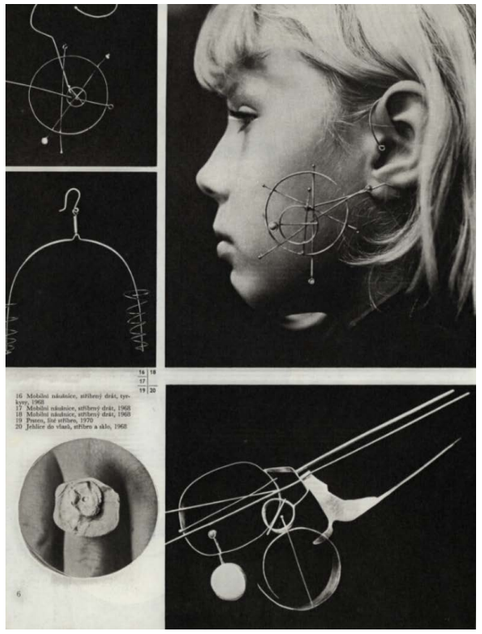

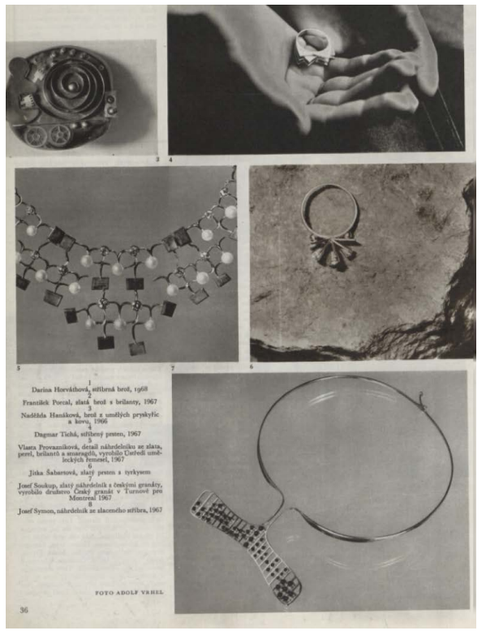

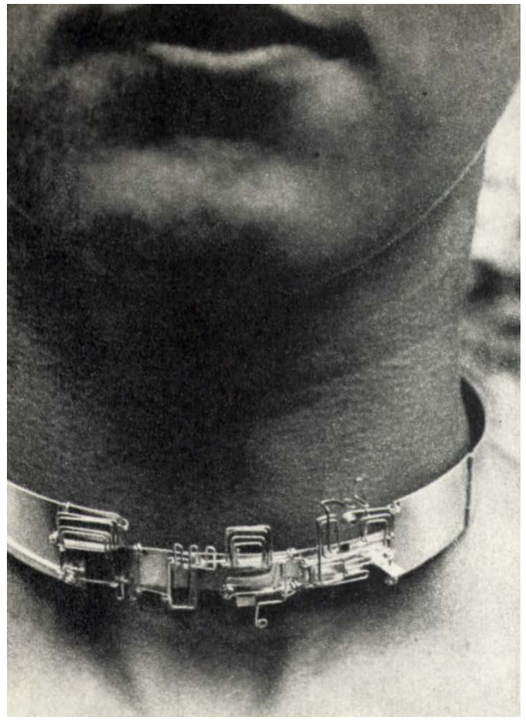

Zdeňka Žižková
Časopis *Domov*
roč. 1970, číslo 2, str. 33

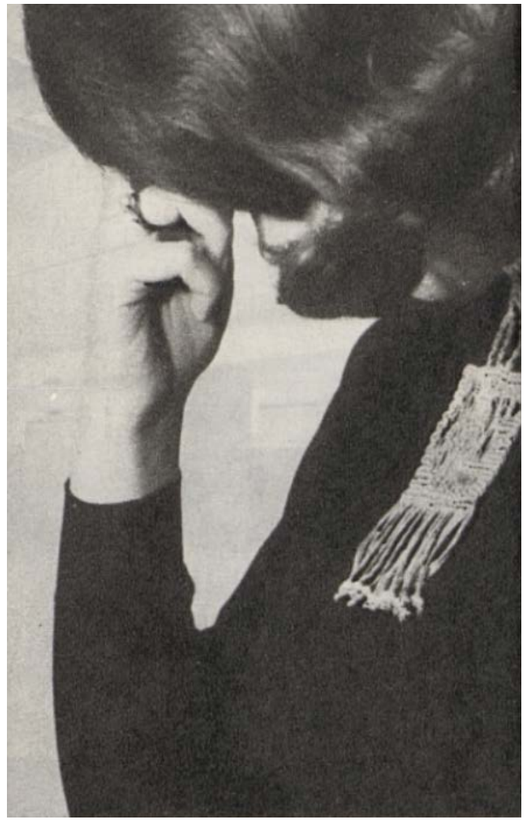

Milada Studecká
Časopis *Domov*
roč. 1975, číslo 2, str. 8

Taras Kuščynskyj
Časopis *Mladý Svět*
roč. 1973, č. 50, str. 16-17

NA KŮŽI JE BRABENEC

Lze udělat sochu z hořčice? Je to sice poněkud „ožité“ otázka, ale hledá-li nálady výtvarník nové materiály, může si pomoci i takovou.

Jan Brabenec z Klánovic to sice nezkoušel právě s hořčicí, ale pod jeho prsty dvaatřicetiletý učitelský tvar stavební materiály — sipo- rex, ormaparit. Pak se pustil do experimentů s kůží. Je to materiál teplý, příhodný, ale i pevný, pružný. Kůže je tichá, ale i vzteklá. Její vlastnosti dobře zná výtvarník-kožešník táta, brašnář. Syn si vzal do hlavy, že povýší tradiční služebnost kůže.

Koňské postroje, sedla, opasky jsou jedna věc, ale což za pokusit o kožený reliéf? Zatím to Jan Brabenec zkoušel s kožennými šperky, na nichž si ověřuje tvář materiálu. A také ohlas publika.

Ješčkož je ostravení 28 let, vojímá jej počátků ohlas mladých diváků. S podnětnou prací letos přivítal nabídky tří klubů SSM (K. Vary, Plzeň, Cheb) k výstavám kožených šperků.

Nejvýznamější — i když poněkud krutou — recenzí vystavovaných věcí byl pokus o krádež jedné z vazeb. Chce-li lotří někdo z výstavy ukrást zlatý šperk, pak to může udělat kvůli zlatu. Ale kožený šperk jen kvůli práci asmatické ...

Měl jste z té krádeže radost?

„Není to snadné vychovat, co tedy řeknu, ale — měl. Ale ještě větší radost jsem měl z podstatně pozitivnějšího ocenění, když se dvě dívky slušně na jeden šperk a domlouvaly se, že si ho budou půjčovat.“

To jsou kožené šperky tak drahé, že se na ně člověk musí sbírat?

„Kůže je materiál dostupný a každý si může zkusit, kolik to dá práce, než je šperk opravdu šperkem. Věřím, že takový člověk mi pak dá za pravdu, že ceny v Dílu od stovky do tří set jsou přiměřené.“

Kterou ze svých dosavadních prací máte nejrozsáhlejší?

„Když šperk dělám, představuji si k němu vždycky v duchu určitý typ dívky či ženy. Jestliže se pak také ve skutečnosti šperk s takovou ženou a podobá, pocítí materiál, jenž se po dokončení oživuje. Prozatím už tedy udělal sama knížku, vnuka, jíž se ale nedostalo, protože je ještě moc malý, a dva nebo tyčka. Pomoc je stejná, ať jde o rozměr drobný nebo velký, volánky, prasknout je plochy.

Tvůrčí tvorba zahájila Alena Čechová v roce 1965 a od počátku tíhnou textilní šperky rozhodnutky a náramky z pevných látek a bavlnářských přízí, které se zpočátku musí poruchudné příklady československého výtvarného umění. Nebo se jedná o textilní tvorbu? — ji zrcadly inspirovat k práci s vánoční ozdobkou, z níž by mohlo vyrůst větší plocha, výrazněji barevné a rukavičkový oblek. První pokusy „Studentka“ a „Jezero“ jsou úspěchy v tomto směru. Ale Alena Čechová je proti z přízně a krajně Československé výtvarné, ale zároveň je provázena nejčistší a hledání formátu, jejich grafy, barevnost i výběru materiálu a technologie. Každý z nich je jiný, v knížky, případně dalších kombinovaných technik. Proto se mladá Alena Čechová vydala na prastarou cestu lidu za inzerem. Zvolila si výtvarnou techniku, která je jí nejbližší a která ji v mnoha ohledech vyhovuje, a to tkaní. Nakoupila barevné příze, navinula je na cívky a začala tkát. Nejdříve jednoduché vzorky, pak složitější, až se dostala k dnešní úrovni. Dnes je členkou Svazu československých výtvarných umělců a patří k nejlepším tkadlenám v oboru. Její práce byly vystaveny na mnoha výstavách doma i v zahraničí. Nikdo kromě ní nedokáže tak dokonale spojit tkaní s výtvarným cítěním, jako právě ona. Každý z jejích šperků je originál, každý je jiný, každý je nositelný. Alena Čechová dokáže nositelnost spojit s výtvarnou hodnotou, každý z jejích šperků je originál, každý je jiný, každý je nositelný. Alena Čechová dokáže nositelnost spojit s výtvarnou hodnotou, každý z jejích šperků je originál, každý je jiný, každý je nositelný.

HELENA JAROSOVÁ

PŘIPRAVIL RUDOLF KŘESŤAN
FOTO TARAS

17

Obcenamujete se s vlastnostmi kůže, ale nemužete se v souvislosti se šperky obcenamovat také s ženskou psychologií?

„Zajímavé je, že zvláště mladé dívky, které nevědí, co s nákupem, mají na kožených špercích rády nejen jejich vzhled, nýbrž i jakou takřkuřkovou. Blíthavě jsem se dozvěděl, že se na mě často obrátil i některé její kolegyně. Což o to, zdjem prý mám, ale ona zpěvačka jim povídala: To vám nemůžu říct, od koho to je, bylo to dělaný speciálně pro mě... Tolik tedy k ženské psychologii — nepoznáním se ji, ale rozejdi, žasnu nad ní jak nad pyramidami.“

A mužská psychologie?

„To je značně nejasná. To už vidím z toho, jak jsem si představoval. Je prozatím. Tepmne tvrdá pohlce, hledání, konfrontace s dívkou na vystavních mohou člověku vytvořit zázemí, na nějaké se dá stavět. Ale tahdy, až už se o člověku nebude mluvit jako o „mladém výtvarníkovi“, nýbrž už jen jako o výtvarníkovi, aby se právě tahdy hledění změnilo v nachá- zení.“

Ale tahle už nejsou slova, týkající se pouze šperků či pouze výtvarnictví. Muži hlubší smysl pro každé lidské konání...

60

▼ Pavel Janek
Časopis *Domov*
roč. 1979, č. 2, str. 48

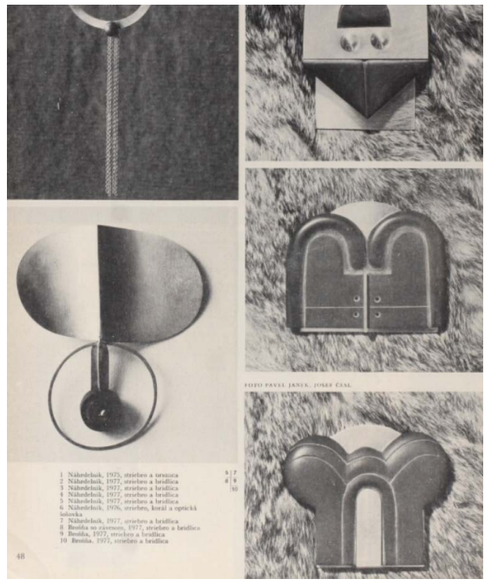

1 Náhrdelník, 1975, stříbro a tyrkenit
2 Náhrdelník, 1977, stříbro a hrášlice
3 Náhrdelník, 1977, stříbro a hrášlice
4 Náhrdelník, 1977, stříbro a hrášlice
5 Náhrdelník, 1977, stříbro a hrášlice
6 Náhrdelník, 1976, stříbro, kristal a optická šošovka
7 Náhrdelník, 1977, stříbro a hrášlice
8 Brožka se zirkonem, 1977, stříbro a hrášlice
9 Brožka, 1977, stříbro a hrášlice
10 Brožka, 1977, stříbro a hrášlice

FOTO PAVEL JANEK, JOSEF ČÍSAL

48

▼▼ Daniela Sýkorová
Časopis *Domov*
roč.1984, č. 33, str. 50

Náhrdelník z bavlněné příze zhotovený technikou šité krajky

Krajkový šperk a tapiserie

Tapisérie „Pruníkům“, šité z polštěnované z juty, rozměr 80 × 47 cm

Náhrdelník geometrických tvarů je z šité krajky

HELENA JAROSOVÁ

Příkladem užití šité krajky ve šperku je náhrdelník se lisu a bavlny

Malá tapisérie (30 × 20 cm), zhotovená kombinovanou technikou, má název „V kašně krajinč je červená“

SNÍMKY DANIELA SÝKOROVÁ

50 květy

▼ Taras Kuščynskyj
Časopis *Domov*
roč. 1980, č. 30, str. 19

Žešť, vzdor a vytrvalí Jeho neobvyklém, neobvyklé vlastnosti šperků se dostávaly uznání doma i ve světě. Jeho práce byly vystaveny na mnoha výstavách, vždy v konkurenci mezi více než padesáti vystavovatelů. Udělaly z tvorby Svetozára Kocúrka autorka do svých dílen několik měsíců i se- kretářek jakož i mezi jeho akcíny moderní šperkařské tvorby.

Jeho práce jsou jiné, vidět to patří k ním. Nějakým se na bílý nikoho lych nenosí dech. Šperk má být pů- vodní, zajímavý, nadmerný má akcentovat osobnost ženy. Většinou už od dob Egypta, Řecka a Říma, ale i dnes a ženy, v dnešní době, v módě i odívání. Módní předpokládám univerzální po- jetí. V módní tvorbě mě jsme zjed- nodušeny a optických vlastnostech ní jen bonusům a lidém. Při posléhajících pracích a tvorbě je nutné podkreslení počítač, aby šperk nejen dokonale sed- nout, ale ale, se také jednalo o

I tvůrce Svetozárko Kocúrko se cítí členů chjevuje i mezi odvětvích pro- ci v architektuře, mezidi v kombinaci dělo a kovu. Připomínáme ckopií zdne rozměrná krajková jáda v Trnavě, ze- jména pak v Bratislavě, kde jsou sedmdesátý okruh, kterým je dlouhý reliéf z hliníkových pásů v Trnavě, zalévaný plastikou pro nalezené, kovové šperky pro Zvolenské... Ale tvorbě různé Kocúrkovo různý. Když se dívám na jeho práce, vidím v nich kovu. Kolíjovského, v němž lze rozeznávat prvky architektonické, ale i prvky organizované, které jsou nositelné pro ženu, ale i jako dozdvé výrazné. Nové ale

▼▼ Jan Vojáček
Časopis *Květy*
roč. 1987, č. 18, str. 49

Vlevo: Módní bižuterie se středovým kamenem z jabloneckého lesku vsazeném pevně silnější spirálkou party mentů či větší kovové destičce, odmodelované tak v tánu (se více ladící), případně party smělé zakoupené do salónu

Na stanovení přiléhání vlevo a náležení přiléhání v kombinaci černé a zlaté, plus kterými manekýna se dá vytvořit z drahých pevné — to vše doplňuje náramkem a náušnicemi stejného typu

61

Jaroslav Syrový ▼
Časopis *Domov*
roč. 1976, č. 2, str. 12-13

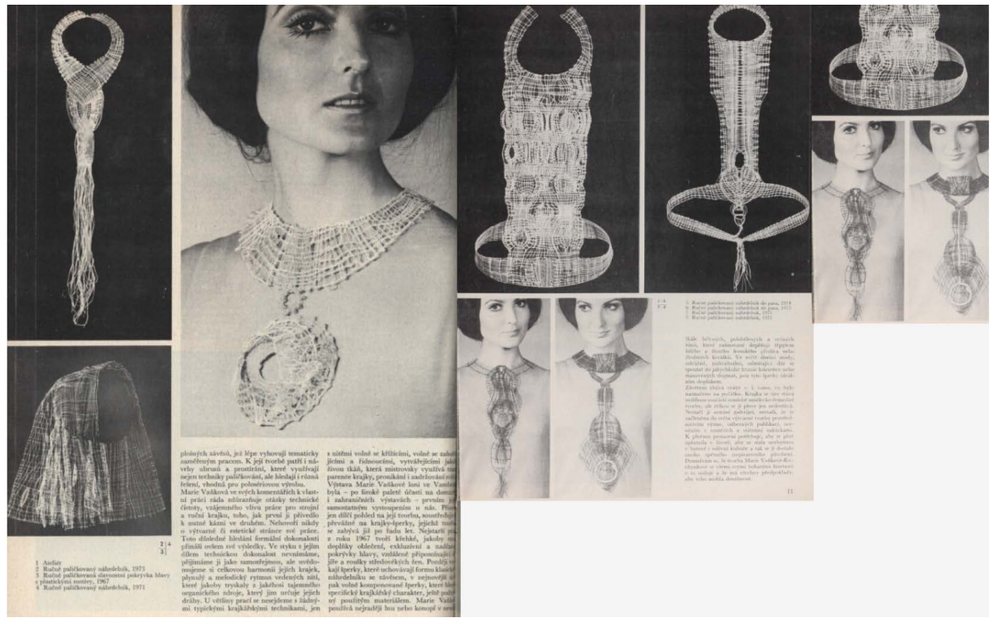

Pavel Brunclík, Taras Kuščynskyj,
Jan Svoboda, Petr Kříž ▼▼
Časopis *Květy*
roč. 1984, č. 3, str. 60-61

Ladislav Krédl
Časopis *Domov*
roč. 1980, č. 2, str. 39

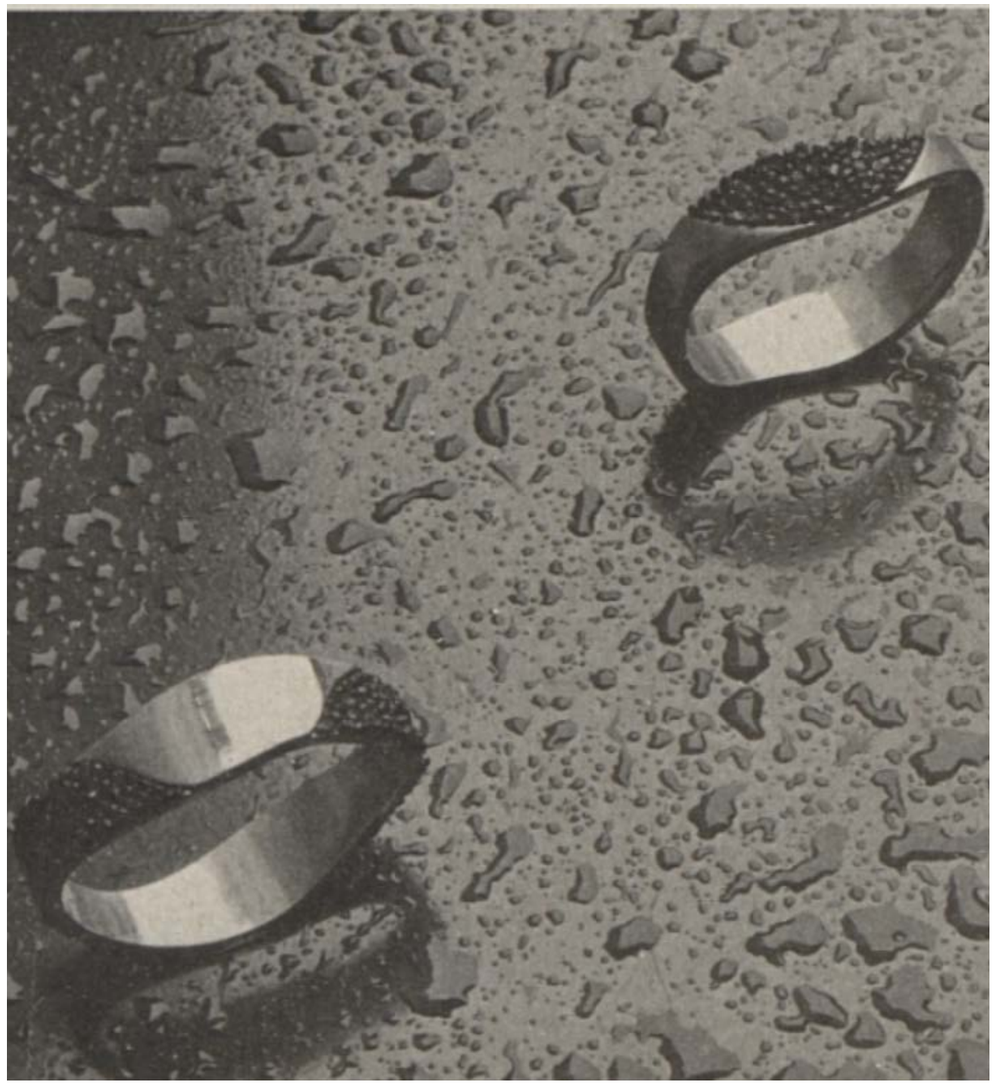

◀ Dušan Šimánek
Časopis *Mladý Svět*
roč. 1982, č. 7, str. 16-17

▼ Petr Adámek
Časopis *Květy*
roč. 1998, č. 51-52, str. 16-17

▼ Štěpán Grygar
Časopis *Domov*
roč. 2000, č. 5, str. 49

▼▼ Robert Tichý
Časopis *Květy*
roč. 2004, č. 9, str. 18-19

Jan Zátorský
Časopis *Esprit*
roč. 2012, č. 9, s. 58-59

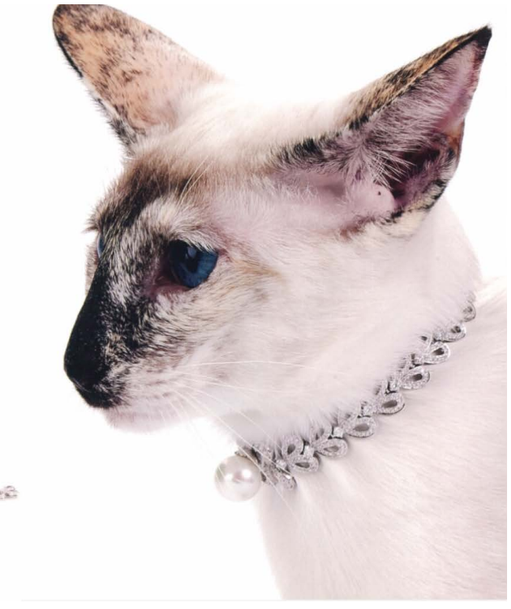

Lucie Čermáková
Časopis *Vlasta*
roč. 2010, č. 20, s. 6

Pavel Hejný
Časopis *Esprit*
roč. 2013, č. 9, s. 13

V současnosti jsou hlavními přispěvateli do oblasti šperků v lifestylových časopisech u nás magazíny *Dolce Vita, Vogue, Harper's Bazaar* a *Vogue CS*. Výraznou osobností těchto magazínů, která do svých editorialů vybírá šperky velmi důkladně, je stylista Jan Králíček. Ten pracuje s tvorbou jak zahraničních značek, tak i mladých lokálních designérů a studentů. Pod jeho vedením nafotil šperky *Cartier* pro magazín *Esprit* také fotograf Robert Vano (*1948). V oblasti šperku spolupracoval Králíček také na novém coveru pro magazín *Dolce Vita*, modelky na něm demonstrují šperky studentů katedry designu Technické univerzity v Liberci. V červenci 2022 vznikla také obálka československého *Vogue* s rapperem Yzomandiasem a náhrdelníkem Cartier. Snímek nafotografoval slovenský módní fotograf Branislav Šimončík (*1977)

Dalším významným příspěvkem do oblasti šperku je online magazín *Swarm Mag***,** fungující v internetovém prostředí od roku 2018. Navzdory své krátké historii si jeho editorialy získaly významné postavení na české i mezinárodní scéně, zejména v alternativních kruzích. Díky možnostem online prostoru magazín často využívá video a 3D objekty, čímž překračuje tradiční pojetí článků a editorialů známé z minulosti. *Swarm Mag* často spolupracuje s mladými a začínajícími umělci a na jeho editorialech se podílí rozsáhlé týmy. Mezi fotografy, kteří přispěli do jejich editorialů, patří například studenti a absolventi Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze jako Stanislav Palát, Samuel Alexander Petráš, Iurii Ladutko nebo módní fotograf Ladislav Kyllar, sídlící v Londýně.

3•25
Robert Vano
Časopis *Esprit*
roč. 2024

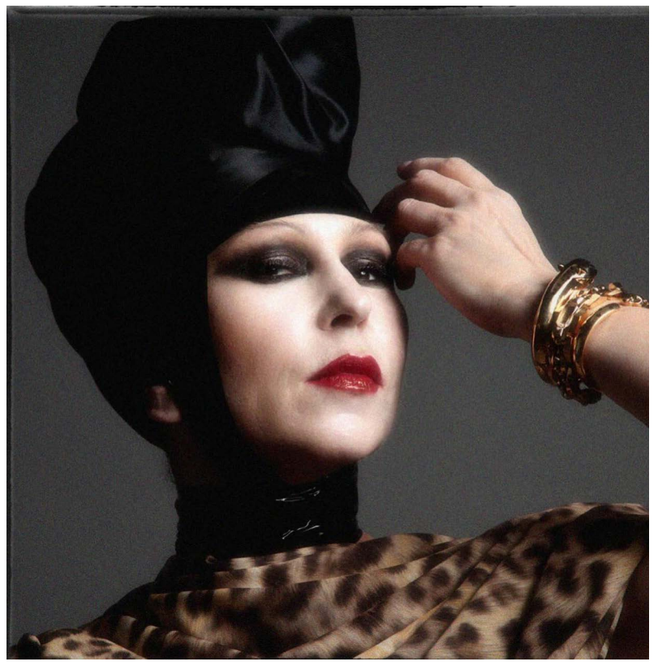

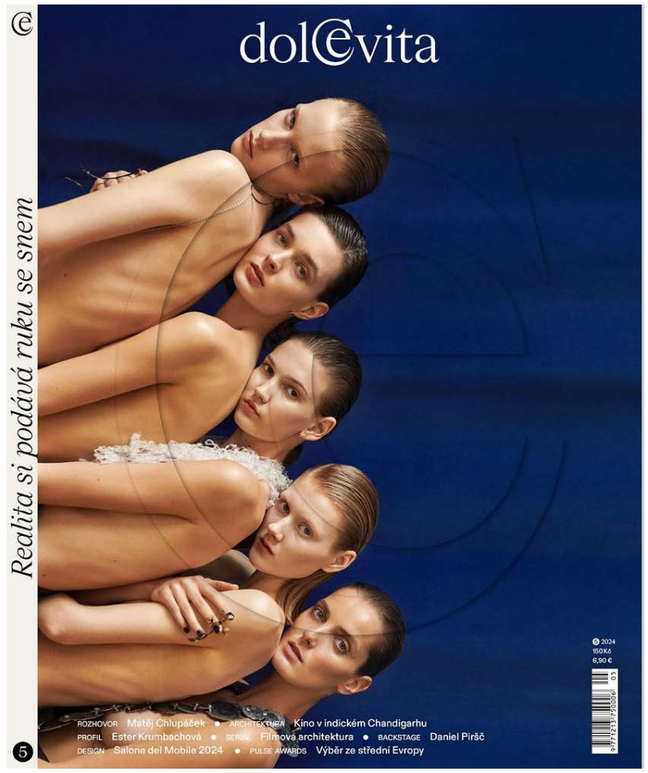

3•26
Branislav Šimončík
Časopis *Dolce Vita*
roč. 2024

3•27
Branislav Šimončík
Časopis *Vogue*
roč. 2022

3•28
Ladislav Kyllar ▼
EX.TREME EX.STREAM
Swarm Mag
roč. 2019

3•29
Samuel Alexander Petráš ▼▼
IMMORTAL FLAME
Swarm Mag
roč. 2022

3•30
Samuel Alexander Petráš ▼
SICK ELVES
Swarm Mag
roč.2021

3•31
Stanislav Palát ▼▼
THE ROOTS OF TASTE COLLECTION
Swarm Mag
roč. 2024

3•32
Samuel Alexander Petráš
SHARP MOVES IN RED
Swarm Mag
roč. 2020

IV. Jablonecká bižuterie

Fotografická propagace Jablonecké bižuterie by si zasloužila vlastní bakalářskou, ne-li magisterskou práci. V této kapitole bych ráda alespoň nastínila vývoj prezentačních materiálů tohoto fenoménu, který je pro vývoj fotografie šperku v České republice zcela zásadní.

Pro lepší přehled rozdělím kapitolu do tří částí: první část se zaměří na prezentační materiály koncernu Jablonex, v druhé se rámcově dotknu prezentaci výstav v Jablonci, kde se jednalo převážně o reportážní fotografie z expozic a přehlídek. Třetí podkapitola bude výběrově zaměřena na aktuální způsoby prezentace ve firmě Preciosa, pokračovatelce podniku Jalblonecká bižuterie.

Stručná historie koncernu

Abych poskytla lepší přehled o souvislostech, naznačím zde stručnou historii koncernu. V roce 1948 vznikla v Praze Československá akciová společnost pro vývoz skla. V témže roce se plánovalo zcela zastavit tradiční výrobu bižuterie v Československu, což se nakonec neuskutečnilo. Produkce bižuterie byla z 90 % určena na export, a to zejména do kapitalistických států, Sovětského svazu a na Blízký východ, včetně Saúdské Arábie a Libanonu, tato skutečnost značně ovlivňovala podobu propagačních materiálů.[29]

V roce 1952 byla v Jablonci nad Nisou založena samostatná vývozní obchodní společnost *Jablonex,* která se specializovala na vývoz jabloneckého zboží a oddělila se od mateřské společnosti, tehdy známé jako *Skloexport*. V roce 1978 vznikl koncern *Jablonecká bižuterie*. Po roce 1989, v době společenských změn, byla založena akciová společnost pro zahraniční obchod *Jablonex*.

Po roce 1989, během privatizace, vzniklo několik velkých firem, *Preciosa a.s., Železnobrodské sklo, Ornela a.s., Bižuterie a.s.,* a také přibližně 50 menších a středních podniků. V roce 2005 byl z velkých firem vytvořen nový celek *Jablonex Group a.s.*, který však existoval pouze do roku 2009, kdy byl v důsledku silné recese a nástupu čínské a indické konkurence uzavřen a po částech rozprodán.[30]

29 https://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/213411000360017/cast/259124/ 1:50 přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
30 https://www.palaceplus.cz/bizuterie přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

archiv *PZO Jablonex*

Časopis *Mladý svět*
roč. 1965, č. 8 str. 13

Časopis *Květy*
roč. 1965, č. 15 str. 10

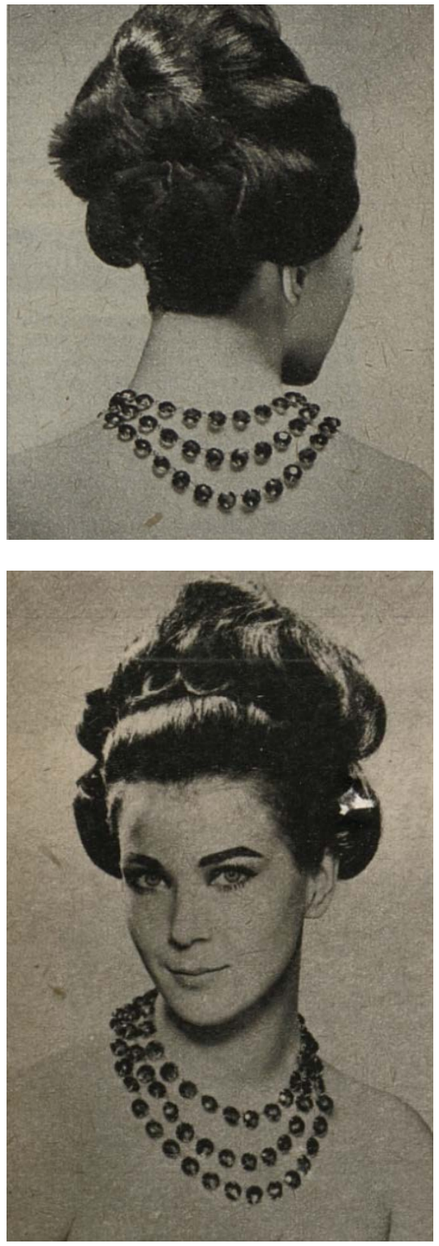

archiv *PZO Jablonex*
Časopis *Květa*
roč. 1965, č. 4, str. 11

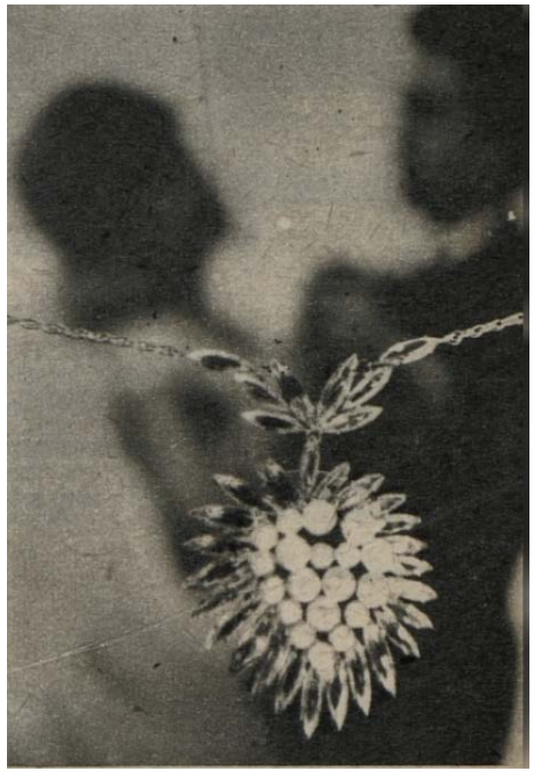

Jablonex

Pro koncern *Jablonex* vznikalo každoročně nespočet reklamních materiálů, avšak vzhledem k tomu, že fotografové byli většinou zaměstnanci koncernu, často není možné dohledat jejich jména a uvádí se pouze název podniku, pro které fotografie vznikly. Některé z propagačních materiálů koncernu *Jablonex* nafotil Adolf Vrhel, který spolupracoval s pražským *Ústavem bytové a oděvní kultury* a v roce 1968 pořídil fotografie z kolekce výrobních družstev.

V následujících letech s koncernem spolupracoval Tomáš Žežulka (*1949), který v roce 1984 nafotil bižuterii předváděnou modelkami v zahraničí. Fotografických materiálů se v následujících letech ujali také Jindřich Jirásek a Oldřich Plíva. Kromě fotografovaných prospektů se veřejnosti vryly do paměti také pravidelné přehlídky v Československu i v zahraničí.

V roce 1981 spolupracoval s koncernem *Jablonecké bižuterie* také fotograf Pavel Jasanský (1938-2021).[31] Jeho fotografie byly pro katalog koncernu spojeny s texty básníka Petra Cincibucha.

31 Některé fotografie katalogu který vzniknul jsou momentálně ve sbírkách Moravské galerie v Brně.

Adolf Vrhel ▼
Časopis *Květy*
roč. 1968, č. 33, str. 49

Exportní materiál *Jablonexu* ▼▼
Časopis *Propagace*
roč. 1968, č. 11, str. 255

Exportní materiál *Jablonexu* ▼
Časopis *Propagace*
roč. 1968, č. 11, str. 255

Exportní materiál
Jablonexu
Časopis *Mladý svět*
roč. 1969, č. 30, str. 22

Roman Vítek
Časopis *Květy*
roč. 1965, č. 30, str. 5

Bijoux de Bohéme ▼
Časopis *Propagace*
roč. 1974, č. 6, str. 21

Bijoux de Bohéme ▼▼
Časopis *Propagace*
roč. 1976, č. 6, str. 21

Archiv *Jablonex* ▼
Časopis *Propagace*
roč. 1974, č. 6, str. 21

Bijoux de Bohéme ▼▼
Časopis *Propagace*
roč. 1976, č. 6, str. 21

◄ Tomáš Žežulka
Časopis *Propagace*
roč.1984, č. 25, str. 25

◄ ▼ archiv *PZO Jablonex*
Časopis *Květy*
roč. 1980, č. 52, str. 32

▼ archiv *PZO Jablonex*
Časopis *Květy*
roč. 1980, č. 52, str. 32

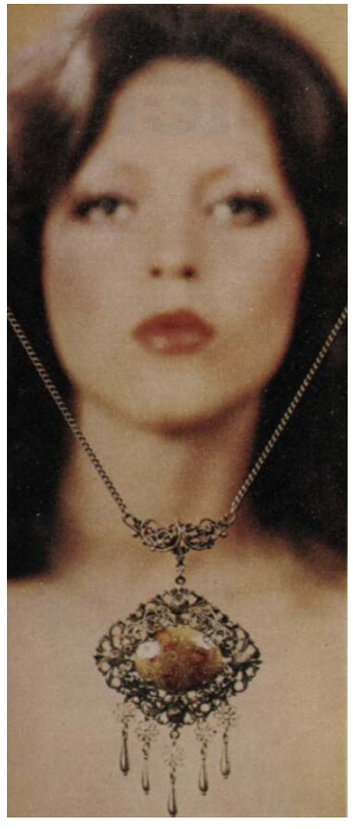

Pavel Jasanský
Jablonecká bižuterie, koncern
1991

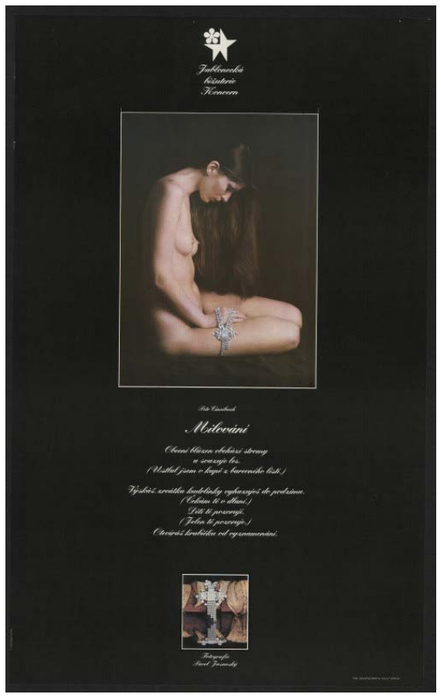

Bijoux de Bohéme
Magazín *Fotografie*
roč. 1995, č. 10, s. 30

Jablonec 65
Časopis *Květy*
roč. 1965, č. 10, str. 220

Expo Montreal 68
Časopis *Květy*
roč.1969, č. 39, str. 49

Jablonec 68
Časopis *Květy*
roč.1968, č. 35, str. 31

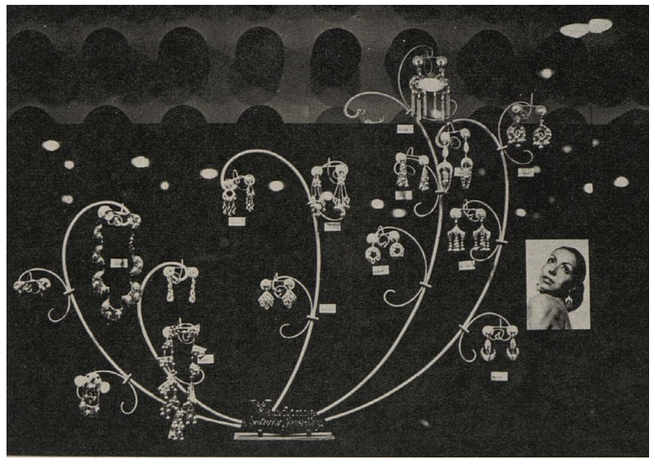

Mezinárodní výstavy v Jablonci 1968-1989

Jablonec se stal váženým centrem již ve druhé polovině 19. století. Ačkoliv první průmyslová výstava se v zde konala již v roce 1871, první mezinárodní výstava bižuterie se v Jablonci pořádala až v roce 1965 pod názvem *Jablonec 65*. Tyto výstavy se následně konaly v tříletých intervalech a představovány na nich byly také šperky studentů československých škol. Každou výstavu měl na starost tým architektů a grafiků, kteří zajišťovali různé druhy expozic. Součástí výstav byly také módní přehlídky, doplňkový prodej a doprovodný program.

Historie jabloneckých výstav je s fotografií značně provázána, součástí expozic byly často vystavovány také fotografie. V rámci mezinárodní výstavy *Jablonec 65* hostila střední průmyslová škola v Jablonci ve své budově také mezinárodní fotografickou výstavu *Interfoto 65*. Jako doplňkový materiál každého ročníku vznikaly katalogy, reportáže a plakáty, které vznikaly v úzké spolupráci s fotografy. V roce 1971 byly v rámci expozice odborných škol kromě originálů šperků vystaveny také černobílé fotografie Tarase Kuščinského.[32]

Fenomén výstav v Jablonci pokrývá ve své knize *Jablonecké výstavy 1959-1987: nečekejte na motýla*[33] Jana Mezerová. Naopak Kateřina Hrušková se v knize *Kaleidoskop vkusu: československá bižuterie na výstavách 1948-1989*[34] věnuje také ostatním výstavám v Československu a zahraničí. Kromě Jablonce se pořádaly i celostátní výstavy bižuterie v Brně a výstavní trhy v Liberci a vznikaly celostátní sympozia, například v Turnově. Československá bižuterie byla také vystavována na různých výstavách po celém světě. Kromě mezinárodních výstav se v Jablonci pořádaly např. mezinárodní tvůrčí symposia pojednávající o výstavách v celém Československu i zahraničí.

Reportážní fotografie z výstav nafotili: Vlasta Bächerová-Křenová (1936), Jiřina Cinybulková, Miloš Choutka (1944), Oldřich Karásek (1939-2006) - ten se mimochodem proslavil fotografií zloděje, který ukradl šperky Jacqueline Kennedyové z vily jejího manžela,[35] Miloslav Kalík (1928-2008), Pavel Kosek (1944-2014), Zdeněk Labík (1930-1998), Miroslav Peterka (1924-1990), Pavel Šnajdr, Dušan Šimánek, Jan Šváb, B. Vild, Roman Vítek. Stejně jako u propagačních materiálů se však u fotografií často neuvádí autorství.

32 HRUŠKOVÁ, Kateřina: *Kaleidoskop vkusu : československá bižuterie na výstavách 1948-1989,* Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020, 212 stran, s. 28, 30.
33 MEZEROVÁ, Jana: *Jablonecké výstavy 1959-1987 : nečekejte na motýla,* Jablonec nad Nisou : Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 2011.
34 HRUŠKOVÁ, Kateřina: *Kaleidoskop vkusu : československá bižuterie na výstavách 1948-1989,* Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020, 212 stran.
35 https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/fotograf-karasek-si-v-rozhovoru-zavzpominal.A000225151034osobnost_itu přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Pavel Šnajdr ►
Jablonec 80
Časopis *Propagace*
roč. 1980, č.12, str. 19

Roman Vítek a Dušan Šimánek ▼
Jablonec 68
Časopis *Květy*
roč.1968, č. 35, str. 31

▼ Jablonec 83
Časopis *Květy*
roč. 1983 č. 28, str. 30

▼▼ Jablonec 87
Časopis *Květy*
roč. 1987, č. 27, str. 32

▼ Časopis *Květy*
roč. 1983, č. 28, str. 32

▼▼ Časopis *Květy*
roč. 1987, č. 27, str. 32

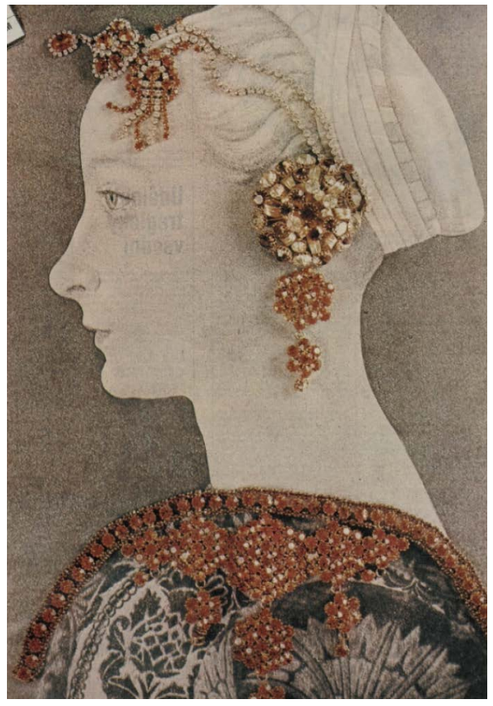

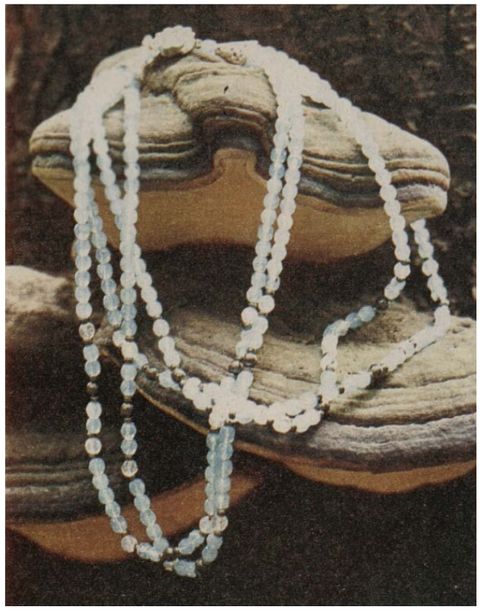

4▪1
Eliška Sky Kyselková
Preciosa Crystal Innovations
Kampaň *SS2022*
Unstoppable

4▪2
Eliška Sky Kyselková
Preciosa Crystal Innovations
Kampaň *SS2022*
Unstoppable

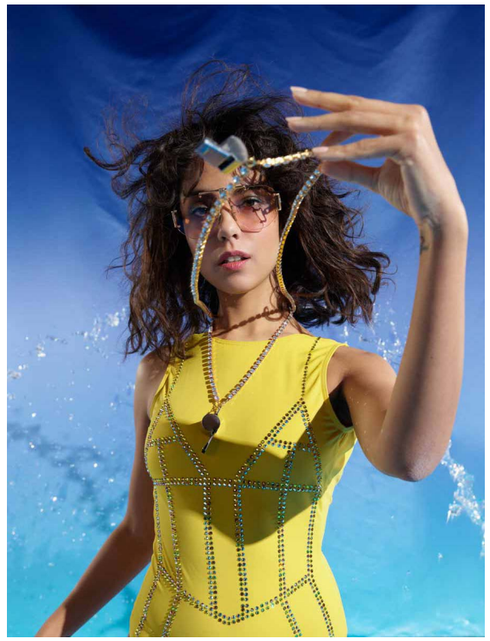

Preciosa a její role v propagaci sklářského dědictví

V současné době navazuje podnik *Preciosa* na staletou tradici sklářských společností v Jablonci nad Nisou, jejichž sloučením vznikla v roce 1948. V současnosti se zaměřuje na výrobu českých perel a perliček, ale také křišťálových lustrů, přičemž její sídlo se nachází v Kamenickém Šenově. Veřejnosti je nejznámější díky výrobě skleněných korálků. Každoročně v tomto podniku vzniká mnoho propagačního materiálu.

Od roku 2022 *Preciosa* dvakrát ročně vytváří inovativní doprovodné kampaně ve spolupráci s mladými fotografy, designéry a stylisty. Šperky v těchto kampaních originálně zastupují miniaturní krystalové aplikace, díky kterým se šperkem stávají i boty modelů, jejich paruky nebo například telefony. Kampaně jsou doplňovány texty a videi.

Na kampani *SS2022*, inspirované světovou pandemií covidu, pracoval tým vedený českou fotografkou žijící a tvořící v Londýně, Eliškou Sky Kyselkovou, a scénografem Markem Cpinem. Speciálně pro kampaň *Unstoppable* (Nezastavitelní) vznikly i kotníčkové tenisky *Unbroken Addiction* a plavky a sandály značky *Plove*.[36]

36 https://www.ijournal.cz/unstoppable-preciosa-vyrazi-na-hravou-cestu-k-vitezstvi/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Kampaň *AW2022* nesla název *Nostalgia for the Future*. V jednom ze sloganů kampaně se uvádí: „*Když současnost působí odtrženě a realita je až příliš skutečná, ocitáme se v jakési ‚zemi nikoho', uvězněni mezi touhou po jednodušší době a sněním o inspirativnější budoucnosti. Možná právě proto jsme se stali tak zručnými v estetickém cestování časem.*"[37] O fotografie se postarala Michaela Karásek Čejková (*1989), jejíž tvorbu ještě přiblížím dále v textu. Čejková se k tvorbě kampaně vrátila i v roce 2024, kdy se inspirovala mysticitou a astrologií

Kampaň *SS2023* si vzali pod taktovku Aneta Zimová-Vrkotová (*1993) a Petr Karšulín, kteří nafotili modelku Karin v prostorách Botanické zahrady hlavního města Prahy v Troji. Karšulín se chopil kampaně i v následujících letech. Produktové fotografie vytvořil pro *Preciosu* také pro podzim-zimu stejného roku, kdy na kampani spolupracoval s italským fotografem Luisem Monteirem.

Pro podzim-zimu 2024 vytvořil Karšulín spolu s fotografem Benediktem Renčem set, který se odehrává na velkolepém večeru, kde hlavní roli hrají právě krystaly značky *Preciosa*. Pro kampaň *SS2025* nafotil Karšulín modelku Valentinu Tran v snové krajině, inspirované pohádkou *Alenka v říši divů,* kterou vytvořila digitální umělkyně Nataliya Grimberg.

Tyto kampaně nejen že propagují produkty *Preciosy*, ale také významně přispívají k vývoji a prezentaci šperkařské práce a fotografie v České republice i zahraničí.

37 https://nostalgia.preciosacomponents.com/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

◀4▪3
Aneta Zimová-Vrkotová a Petr Karšulín
Preciosa Crystal Innovations Kampaň *SS2023*
Plantasia
2023

▼ 4▪4
Michaela Karásek Čejková
Preciosa Crystal Innovations Kampaň *AW2022*
Nostalgia For Future
2022

4•5
Petr Karšulín a Luis Monteiro ▶
Preciosa Crystal Innovations
Kampaň *AW2023*
Hotel Anybody
2023

4•6
Petr Karšulín a Benedikt Renc ▼
Preciosa Crystal Innovations
Kampaň *AW2023*
Red Carpet Ready
2023

4•7
Michaela Karásek Čejková
Preciosa Crystal Innovations
Preciosa Kampaň *SS2024*
Destined to Dazzle
2024

4•8
Petr Karšulín
Preciosa Crystal Innovations
Preciosa Kampaň *SS2025*
Mad for Sparkle
2024

V. Fotografie šperku v muzejním prostředí

V rámci fotografie šperku nesmím opomenout ani její význam v muzejnictví. Fotografie zde dokumentuje artefakty, výstavy a události, čímž zachovává vizuální historii sbírek a umožňuje budoucí výzkum a vzdělávání. V kapitole o stručné historii jsem se již zmínila o fotografu Bedřichu Machulkovi, který během svých cest zaznamenal velké množství etnografických fotografií zobrazujících šperky. Tyto fotografie jsou dnes zachovány v Náprstkově muzeu v Praze a hrají klíčovou roli v našem chápání podmínek českých cestovatelů ve 20. století, a mimo jiné také o podobách šperků v zemích, které navštívil.

Je třeba poznamenat, že muzea a galerie často neuvádí jména autorů fotografií, v oficiálních materiálech se většinou uvádí pouze název instituce, pro kterou byly fotografie pořízeny. Tato skutečnost je viditelný například v knize Aleny Křížové (1956) *Proměny českého šperku na konci 20. století*.[38] Ačkoliv kniha obsahuje více než 200 fotografií šperků, autorka v citacích uvádí pouze pět autorů fotografií: Irenu Armutidisovou, Bohumila Jakoubě, Gabriela Urbánka, Alenu Urbánkovou a Andreu Velnerovou. Při oslovení šperkařky Jolany Krédlové-Novákové jsem se dozvěděla, že ani jeden ze zmíněných fotografů její dílo nedokumentoval. Křížová pravděpodobně uvádí pouze vedoucí sbírek fotografií institucí, ve kterých se daný šperk nachází.

Fotografie šperků v muzeálním prostředí se zaměřují na celkový popis díla, často bez zasazení do dobového kontextu a ignorování tehdejších trendů. Toto obecné pravidlo však má své výjimky. I muzejní fotografové si totiž nacházejí svůj osobitý styl. Tuto skutečnost budu ukazovat na příkladu Gabriela Urbánka, fotografa Uměleckoprůmyslového musea v Praze. Muzejní fotografie je také důležitou složkou v oblasti restaurátoství, mikroskopické fotografie často mohou pomoci restaurátorům při práci. Tento postup je viditelný např. na fotografii mikromozaiky vzácné soupravy šperků ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze.[39]

38 KŘÍŽOVÁ, Alena: *Proměny českého šperku na konci 20. století,* Praha : Academia, 2002.
39 https://www.upm.cz/nahredlnik-z-nasich-sbirek-v-epicentru-luxusu/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Pozici fotografek v Moravské galerii zastávaly Alena Urbánková (*1944) a Irena Armutidisová (*1956), absolventka Institutu tvůrčí fotografie. Sbírka šperku se nachází také v Muzeu skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. „*Do sbírky jabloneckého muzea se postupně dostávaly vybrané kolekce exponátů exponáty Jabloneckých mezinárodních výstav pozn.) včetně oceněných prací, zejména z šedesátých a sedmdesátých let 20. století, v muzejním archivu je uložena řada písemných i obrazových materiálů. Jedná o různé zápisy z jednání, libreta a scénáře, provozní dokumenty a obsáhlé soubory fotografií a diapozitivů.*"[40]

Musím zdůraznit, že téma muzejní fotografie šperku by si zasloužilo vlastní práci. Počet fotografů, teoretiků a kurátorů pohybujících se jen v Uměleckoprůmyslovém museu bychom nespočítali na prstech jedné ruky. Tato kapitola by proto měla být považována pouze za jakýsi úvod do tohoto oboru a sloužit jako jeho částečné přiblížení.

40 HRUŠKOVÁ, Kateřina: *Kaleidoskop vkusu : československá bižuterie na výstavách 1948-1989,* Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020, s. 43.

5▪1
Alena Urbánková
a Irena Armutidisová
Bulletin Moravské galerie v Brně
roč. 2000, č.56, str. 113

5▪2
Alena Urbánková
a Irena Armutidisová
Bulletin Moravské galerie v Brně
roč. 2000, č.56, str. 250

5▪3
Moderna
Oděv: tělo a tělesnost
Stálá expozixe
Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

5▪4
Ukázka z knihy
Osudy válečných deponátů
po 2. světové válce
Sbírka Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

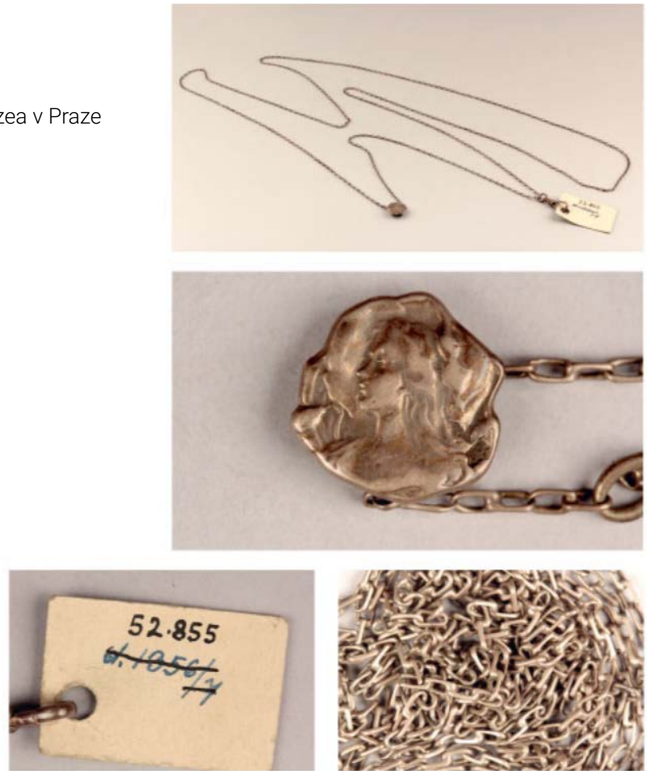

5▪5
Detaily mikromozaiky
Sbírka Uměleckoprůmyslového
muzea v Praze

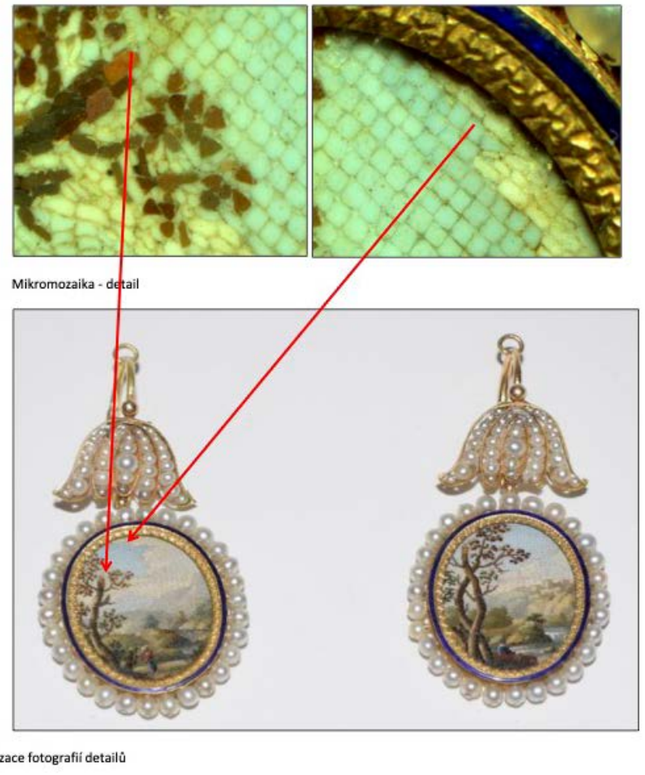

Uměleckoprůmyslové museum

Uměleckoprůmyslové museum v Praze (dále *UPM*) se pyšní jednou z největších sbírek šperků v České republice. Její zárodky můžeme datovat již do druhé poloviny 19. století. Kurátorkou sbírky šperků zde byla po dlouhou dobu historička Věra Vokáčová.[41] Pod jejími rukama vzniklo mnoho odborné literatury, často doplněné fotografiemi. Věra Vokáčová se hrdě ujala enormního množství akvizic v 60. a 70. letech 20. století, kterým čelili odborníci v *UPM*. Tyto akvizice souvisely s konfiskacemi soukromého a církevního majetku po událostech z let 1945 a 1948. Důležitost fotografického záznamu šperků byla vidět nejen během těchto událostí, ale také při dokumentaci pozůstatků po obětech druhé světové války, kterou *UPM* provádělo. Důkazem může být kniha *Osudy válečných deponátů*.[42] Autor Vladimír Drbohlav se v ní věnuje osudům několika předmětů z majetku obětí druhé světové války.

.

Časové ose šperku ve sbírkách *UPM* se věnuje kniha Petry Matějovičové, *Šperk - forma - obsah*.[43] Kniha byla vydána v roce 2023 a je to vůbec první kniha mapující šperk ve sbírkách *UPM*. Mezi díly datací blízkými i vzdálenými vytváří ideové můstky a komplexně se věnuje různým druhům šperkové řeči. Autory fotografií zmíněnými v knize jsou- Pavel Baňka (*1941), Lukáš Bedáň, Miroslav Cogan, Martin Chum, Vladimír Fyman (1923-2014), Kamila Housková Mizerová, Ondřej Kocourek (*1968)- šperky ze sbírek *UPM*, Petra Krausová Benešová, Taras Kuščynskyj, Vratislav Karel Novák (1942-2014), Kristýna Španihelová a Gabriel Urbánek.

41 Věru Vokáčovou jsem již zmiňovala v souvislosti s jejími teoretickými články pro časopis *Domov* na str. 54.

42 DRBOHLAV, Vladimír; DRBOHLAVOVÁ, Vanda; KREJČOVÁ, Helena; PROUZOVÁ, Johana; VLČEK, Mario et al. *Osudy válečných deponátů: Uměleckoprůmyslové museum v Praze = The fate of wartime deposits* : Museum of Decorative Arts, Prague. Druhé vydání. Praha: Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, 2021.

43 MATĚJOVIČOVÁ, Petra: *Šperk - forma - obsah,* Praha : Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2023.

Právě Gabriel Urbánek (*1948), známý převážně jako fotograf skla, byl of roku 1968 hlavním fotografem Uměleckoprůmyslového musea. Po smrti jeho kolegyně Dany Uldrychové nastoupil do Uměleckoprůmyslového musea v Praze nový kolega, Ondřej Kocourek, absolvent Institutu tvůrčí fotografie, Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě, který v posledních letech svými fotografiemi přispívá i do knih. Gabriel Urbánek se však na fotografiích šperku podílel i mimo *UPM*. Dlouhodobě spolupracoval se šperkařem Svatoplukem Kasalým, k jehož tvorbě se později dostanu podrobněji. Podílel se také na fotografiích šperků Dany Bezděkové. Od roku 1967 jeho fotografie publikovaly magazíny *Domov, Mladý svět, Vlasta* a *Květy*, kde pravidelně doplňoval texty Věry Vokáčové. V letech 1971 až 1983 byl fotografem UPM také Jan Svoboda.

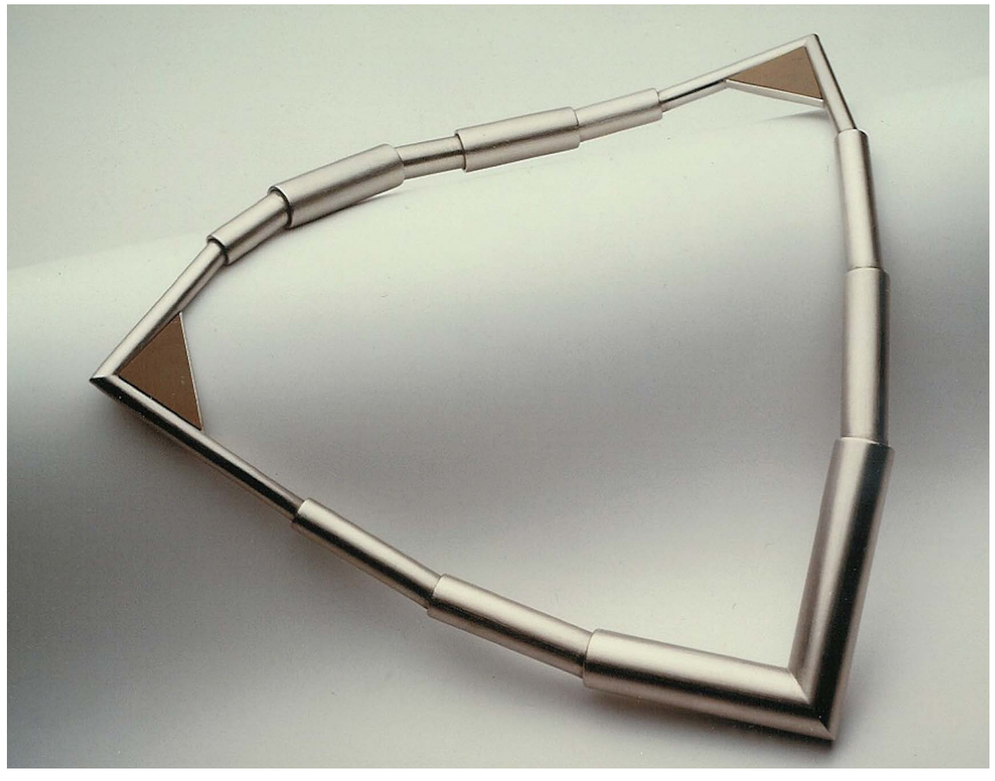

VI. Fotografové šperku v české fotografii 20. století

Ačkoli pro většinu fotografů je focení šperků jen jednorázovou záležitostí, existují i tací, kteří se této disciplíně věnují dlouhodobě. V této stručné kapitole se zaměřím právě na ty, pro něž bylo fotografování šperků klíčovou součástí jejich kariéry. Tito umělci buď dlouhodobě spolupracovali s řadou šperkařů, nebo se věnovali šperkům jako součásti svých komerčních zakázek. Každý z nich si našel svůj vlastní osobitý styl, a i přes zajeté standardy dokázali posouvat představy o tom, jak by fotografie šperku měla či neměla vypadat.

V části věnované spolupráci mezi šperkaři a fotografy se na toto téma podívám z opačného pohledu – ráda bych zmínila několik šperkařů, kteří během své kariéry spolupracovali s velkým množstvím fotografů, zaměřuji se tedy na konkrétní formy spolupráce. Ačkoli většina fotografů uvedených v této kapitole se dlouhodobě fotografii šperků nevěnovala, přesto díky nim vzniklo mnoho originálního obrazového materiálu. Ve své práci se soustředím převážně na ty, kteří ve své tvorbě využili autorské přístupy k vyobrazení šperků ve fotografii. Někteří ze šperkařů, jako je například Karel Vratislav Novák, si během kariéry dokumentovali své šperky také sami.

Nepříjemnou zkušeností pro mě bylo také to, že často nebylo možné možné dohledat jména autorů fotografií. V některých případech se je podařilo identifikovat až na základě dlouhodobé komunikace se šperkaři samotnými.

6•1 ▼
Jan Svoboda
Bez názvu (Bižuterie)
1962

6•2 ►
Jan Svoboda
Bez názvu (Bižuterie)
bez datace

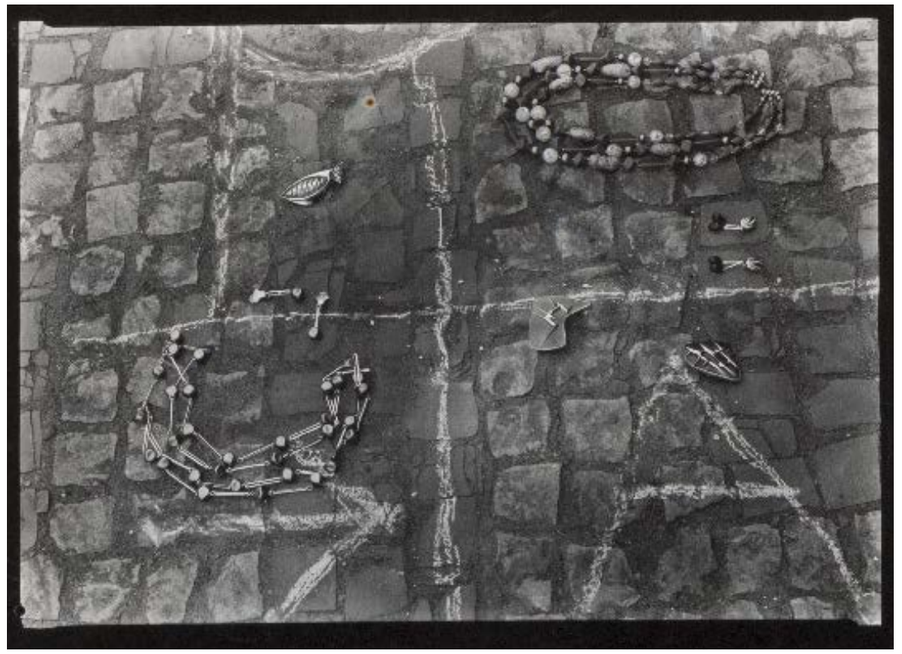

Jan Svoboda (1902-1990)

V šedesátých letech Jan Svoboda vytvořil rozsáhlou sérii fotografií, které dnes najdeme ve sbírkách Moravské galerie. Ta zachycuje zátiší tvořená z předmětů a šperků. Svoboda na těchto fotografiích zachytil například šperky rozprostřené na kamenné cestě, s různými typy hodinek zavěšené na sochařském objektu.

Mezi léty 1971 a 1983 byl Svoboda zaměstnán jako fotograf v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze, kde se také podílel na dokumentaci šperků. V sedmdesátých letech navázal spolupráci s řadou šperkařů, mezi nimiž vyniká Václav Cigler, Daniela Vinopalová a Zdeňka Mašatová, jejichž díla jsou rovněž součástí sbírek Moravské galerie. Svoboda se přikláněl k nemanipulované a čisté fotografii, ve svých fotografiích se vyhýbal umělým efektům. Jeho práce je charakterizována originálním přístupem a osobitým technickým provedením, především širokým spektrem jemných odstínů šedi.[44]

44 Zdá se, že se Svoboda téměř celou svou tvorbou vyrovnával s komplexem člověka vytrženého z původního prostředí a takřka mýtizováním základních hodnot vyjadřuje své pochybnosti o smysluplnosti našeho života v odcizené industriální společnosti. Fotografie mu byla prostředkem, jak podat svědectví o sobě samotném a tím vlastně o světě, v němž žije. Umění se mu stalo životním cílem, zároveň je i oknem do duše a způsobem komunikace s okolím. (...) Neohlížel se na to, zda tvoří v duchu aktuálních tendencí, zda anticipuje další vývoj umění, či zda naopak svým dílem stojí stranou. BALAJKA, Petr. *Jan Svoboda.* Praha: Odeon, 1991. s. 5

6▪3
Jan Svoboda
Bez názvu (Náramek, Daniela Vinopalová
1971–1979

▼ 6▪4
Jan Svoboda
Bez názvu
(Dva závěsy položené drátěném skle, Václav Cigler)
1971–1979

▼▼ 6▪5
Jan Svoboda
Bez názvu
(Náhrdelník a prsten, Zdena Mašatová)
1971–1983

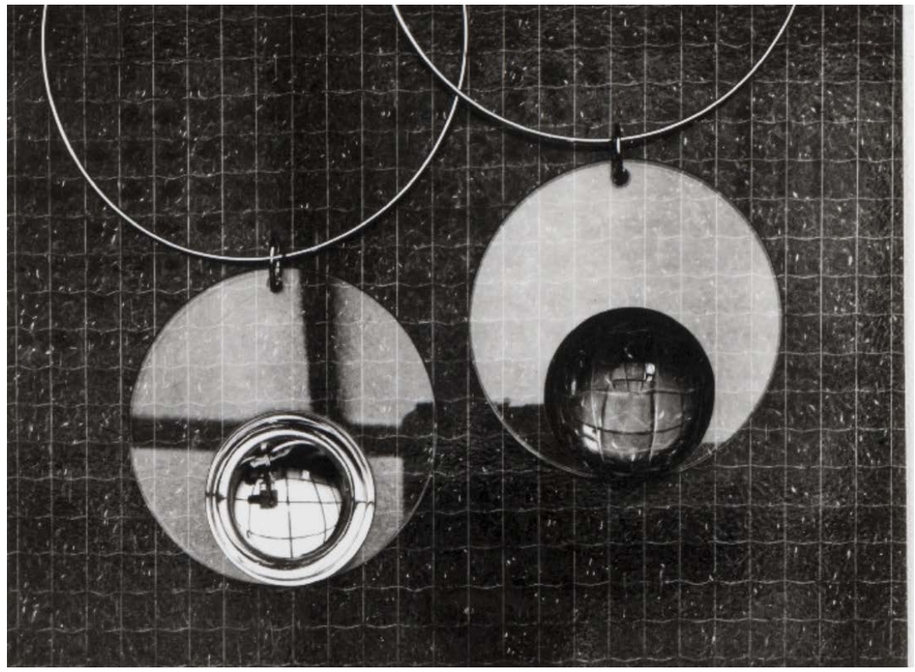

6•6
Jan Svoboda
Bez názvu (Bižuterie)
1962

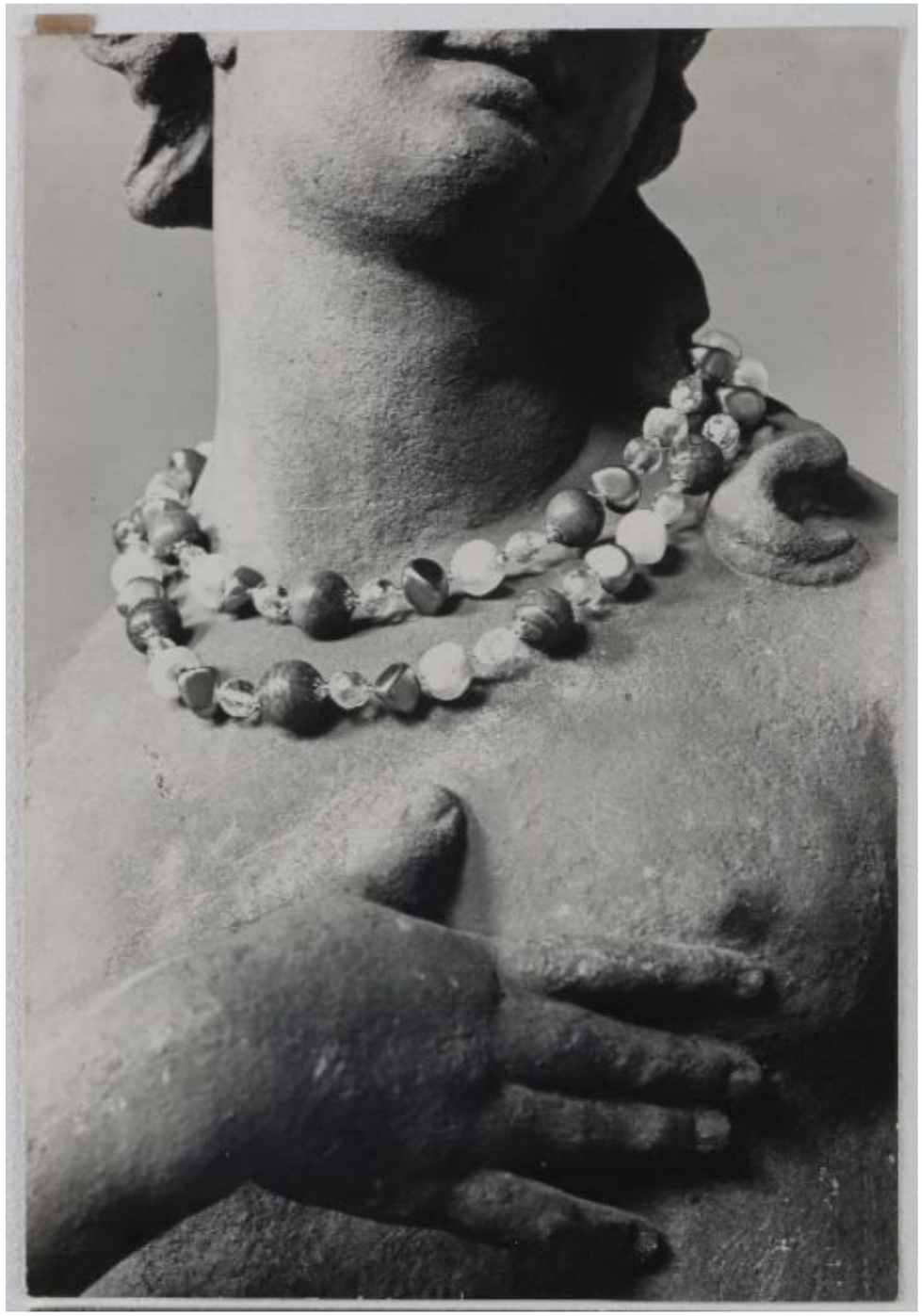

◀ 6•7
Jan Svoboda
Bez názvu
Bez názvu (Náušnice, Václav Cigler)
1971–1975

▼ 6•8
Jan Svoboda
Bez názvu (Čelenka, Václav Cigler)
1971–1975

6•9
Fred Kramer
Bez názvu (Reklamní fotografie)
Bez datace

Fred Kramer (1913 - 1994)

Významný fotograf 50. a 60. let, který po dlouhá léta představoval špičku poválečné reklamní fotografie v Československu. V padesátých letech vstoupil Kramer do Podnik zahraničního obchodu *Skloexport* (1949-1951) a později pracoval v propagačním oddělení Obchodní komory (1951- 1958), kde centrálně připravoval propagační materiály pro řadu podniků jako *Centrotex, Jablonex, Sloexport, Ligna, Kovo* a další. Od roku 1958 působil jako fotograf na volné noze.

Kramer také dlouhodobě externě působil na pražské FAMU, kde v letech 1967-1980 vedl výuku reklamní fotografie. Podle Miroslava Vojtěchovského (*1947) se Kramer v tomto kurzu zaměřoval na nutnost fotografa vcítit se do součásti propagačního plánu jako jednoho z článků celého řetězce. „*Naučit se práci v propagačním týmu, a přitom zůstat tvůrčí osobností.*"[45] Jednou z Kramerových prvních zakázek v letech 1946-47 bylo právě fotografovaní bižuterie.

V rozhovoru pro časopis *Československá fotografie* v roce 1963 Kramer uvádí: „*U reklamní fotografie nestačí vždy jen ukázat propagovaný předmět. Často je třeba upoutat díváka, aby si uvědomil smysl fotografie, aby ho snímek doslova přitáhl k té propagované věci, o niž jde. (...) A dokonce na kterého diváka, z jaké společenské vrstvy, země a podobně. Na to musíme myslet zejména při reklamních snímcích pro naše exportní společnosti, kde je někdy dost obtížné vžít se do psychologie zákazníka z jiného kontinentu.*"[46]

Během své kariéry vytvořil Kramer nespočet precizně provedených fotografií, na nichž často vyobrazoval modelky s pohledem směřujícícm přímo do objektivu, ověšené šperky. Jeho práce se vyznačují jemným osvětlením a sépiovým zabarvením. Často také pracoval s přefocenými fotografiemi, na které přímo pokládal šperky. Jeho fotografie jsou zastoupeny ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze a Moravské galerie v Brně.

45 *Fotografie: odborný sborník profesionální fotografie*. Rok 1982, roč. 26, č.2, s. 37.
46 *Československá fotografie: časopis pro ideovou a odbornou výchovu fotografických pracovníků.* Rok 1963, roč. 14, č. 8-9, s. 260-261.

6•10 ▼
Fred Kramer
Bez názvu (Portrét)
Bez datace

6•11 ▼▼
Fred Kramer
Bez názvu (Reklamní fotografie)
1960–1969

6•12
Fred Kramer
Bez názvu (Reklamní fotografie)
Bez datace

Fred Kramer
Časopis *Fotografie,*
odborný sborník profesionální fotografie
roč. 1982, č. 2, s. 51

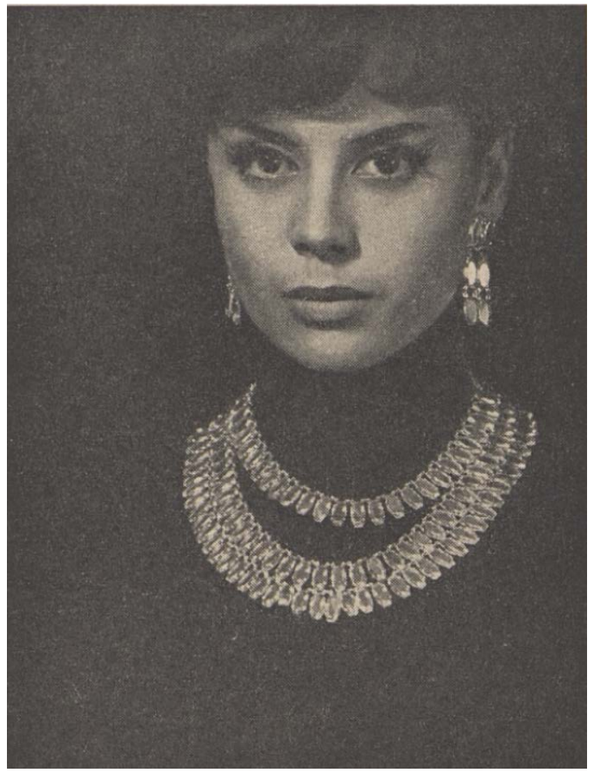

Fred Kramer
Časopis *Československá fotografie*
roč. 1963, č. 8-9, s. 261

Fred Kramer
Bez názvu (Módní fotografie - brýle)
Snímek pro Cestovní ruch
1960–1969

6•12
Fred Kramer
Bez názvu (Reklamní fotografie)
Bez datace

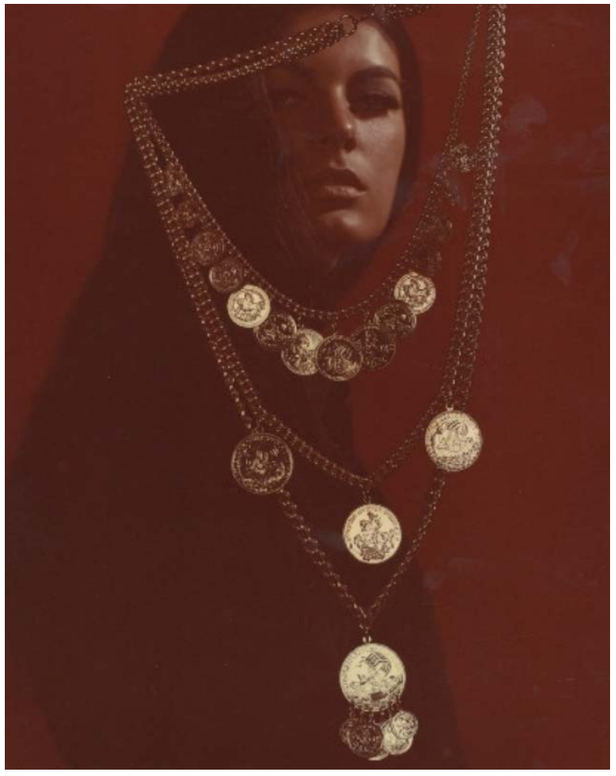

6•13
Fred Kramer
Bez názvu (Reklamní fotografie)
Bez datace

6•14
Fred Kramer
Preciosa
1962

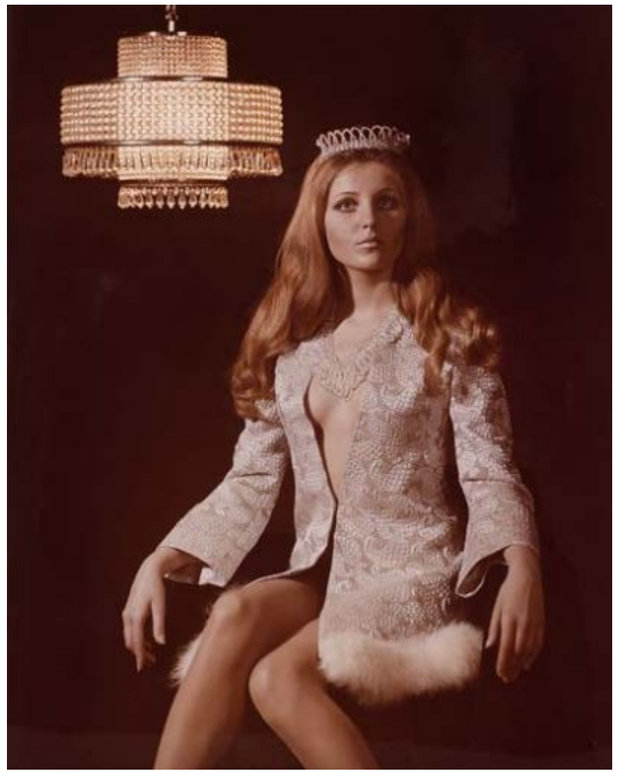

Fred Kramer
Časopis *Fotografie*
roč. 1982, č. 2, str. 50

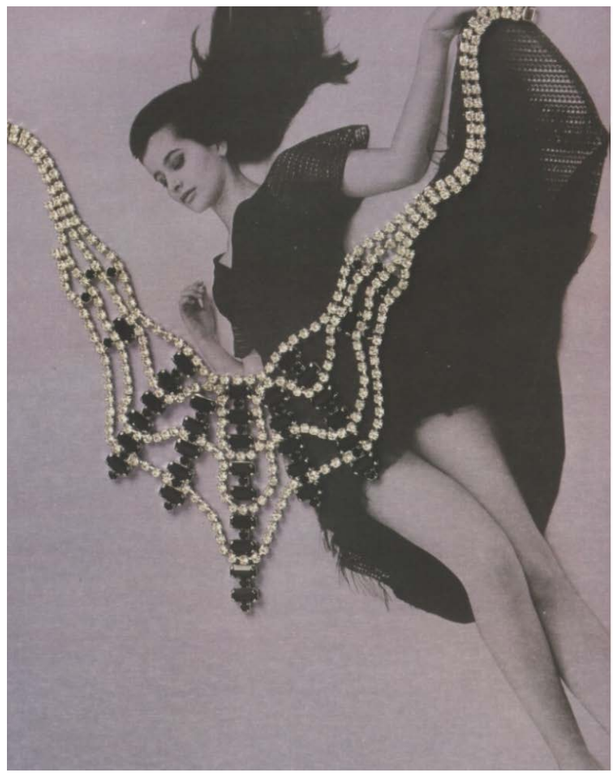

6•15 ►
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Ladislavy Víznerové
1970 - 1980

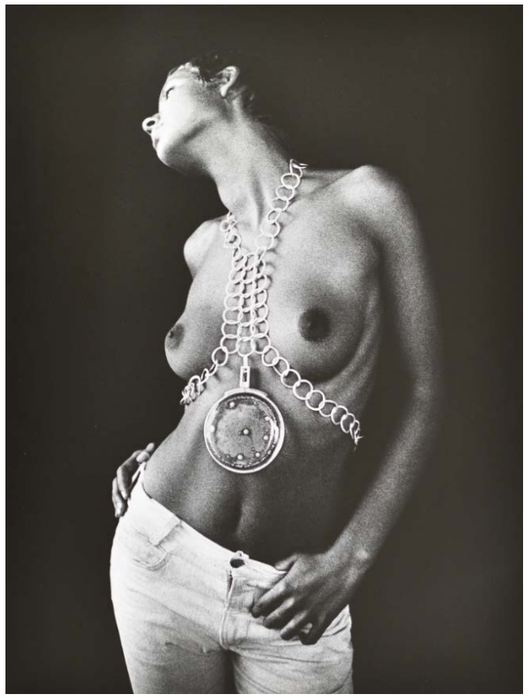

6•16 ►►
Taras Kuščynskyj
Venuše
1975

6•17
Taras Kuščynskyj
Venuše
Dům umění města Brna,
Retrospektivní výstava, 1987

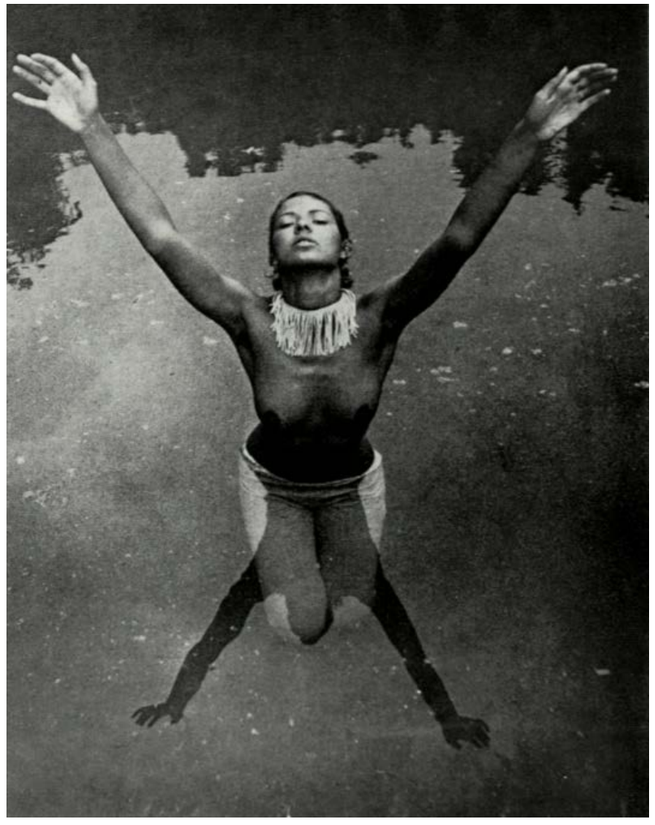

Taras Kuščynskyj (1932-1983)

Taras Kuščynskyj se narodil v Praze ukrajinským rodičům a sehrál důležitou roli v cestě československé fotografie aktu. Často je přezdíván „fotografem žen“ díky svému obdivu k ženskému půvabu.

„Chci vytvářet krásu,“ říká v jednom z vyznání. *„Chci zobrazovat život. Jeho nositelkou je — žena... Fotografovat pro mne znamená žít!“*[47]

Během své dlouhé a úspěšné fotografické kariéry spolupracoval s mnoha významnými šperkaři, včetně Karla Vratislava Nováka (1942-2014), Svatopluka Kasalého (1944-2021), Ladislavy Víznerové (*1943) Václava Ciglera (*1929) a Iva Buriana (* 1939. Jeho výjimečné fotografie se staly součástí mnoha sbírek, mezi nimi- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou a Moravské galerie v Brně. Svým uměleckým pohledem na šperky přispíval také do populárních časopisů, jako jsou *Domov* a *Mladý svět*.

Taras přinesl do fotografování šperků novou dimenzi poetiky a magie. Pracoval se šperky jako s rekvizitami, které spolu s pečlivě volenými pózami dokázaly upoutat diváka a přenést na něj emoční náboj fotografií.

47 MRÁZKOVÁ, Daniela a REMEŠ, Vladimír. *Cesty československé fotografie: vyprávění o historii československé fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů vybraných osobností a mezních vývojových okamžiků.* Praha: Mladá fronta, 1989. s. 2010

6•18
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého
1970 - 1980

6•19
Taras Kuščynskyj
Reprodukce fotografie
pro expozici uměleckoprůmyslových
škol na jedné z Jabloneckých výstav
Bez datace

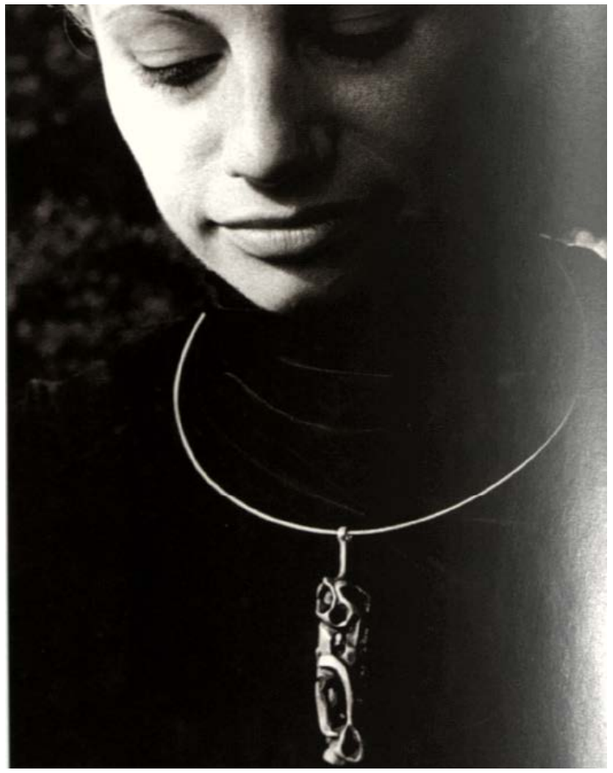

6•20
Taras Kuščynskyj
Fotografie pro Vratislava Karla Nováka
Brož s pilkou
1984

6•21
Taras Kuščynskyj
Fotografie z katalogu
Domu umění města Brna
Retrospektivní výstava, 1987

6•22 ►
Taras Kuščynskyj
Nedatováno

6•23▼
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Ivo Buriana
ze série snímků šperků pro *Jablonex 68*
1968

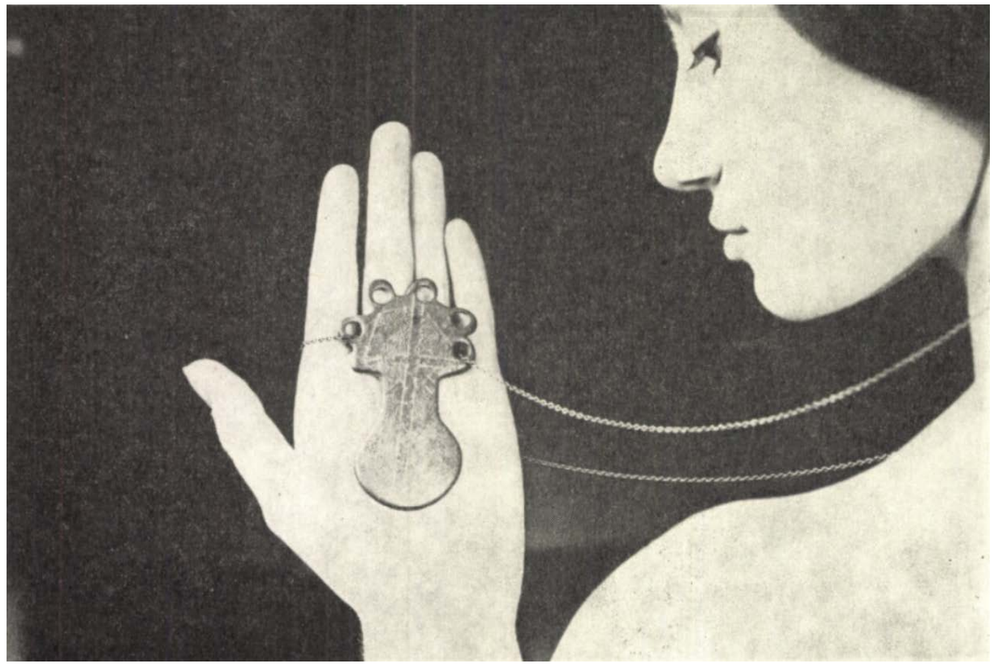

6•24
Vladislav Krédl
Babičko, proč máš tak velké uši?
Fotografie šperku
Jolany Krédlové-Novákové
1995

Autorská spolupráce mezi šperkaři a fotografy

Ve srovnání s autory zmíněnými v předchozí kapitole byla pro některé fotografy práce se šperkem pouze jednorázovou zkušeností. Na rozdíl od nich však existuje mnoho šperkařů, kteří během své kariéry spolupracovali s velkým množstvím fotografů. Právě těm se budu věnovat v této kapitole.

Někteří šperkaři v minulosti i v současné době spolupracují s velkým množstvím fotografů. Pro šperkaře pak je jistě jedním z rozhodujících faktorů i originalita a specifický styl či estetika, kterou fotograf přináší. Důležitou roli takéhrají osobní vztahy a předchozí zkušenosti s konkrétními autory. Například šperkařka Jolana Krédlová-Nováková spolupracovala na dokumentaci své tvorby s celou svou rodinou - tatínkem, fotografem Vladislavem Krédlem, který také zvěčnil stříbrnou čelenku ozdobenou prasečími uši s názvem *Babičko, proč máš tak velké uši?*. Na snímku je vyobrazena skutečná babička šperkařky.

6•25 ▼
Václav Cigler
Ostrov ticha
1992

6•26 ▼▼
Jan Svoboda
Fotografie šperků Václava Ciglera
Kniha *VÁCLAV CIGLER, UPM, 2014*
začátek 70. let

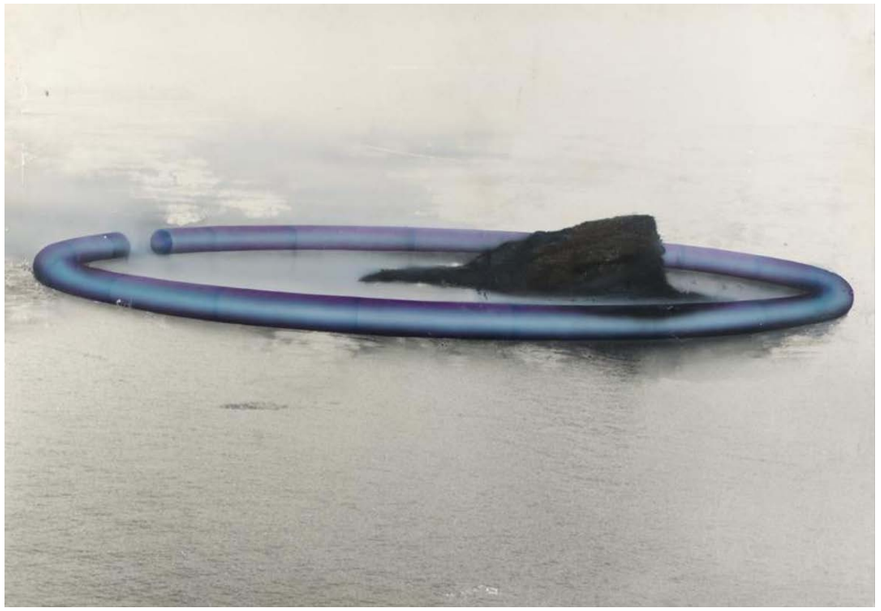

6•27
Vladimír Goralčík
Naušnice Václava Ciglera
1993

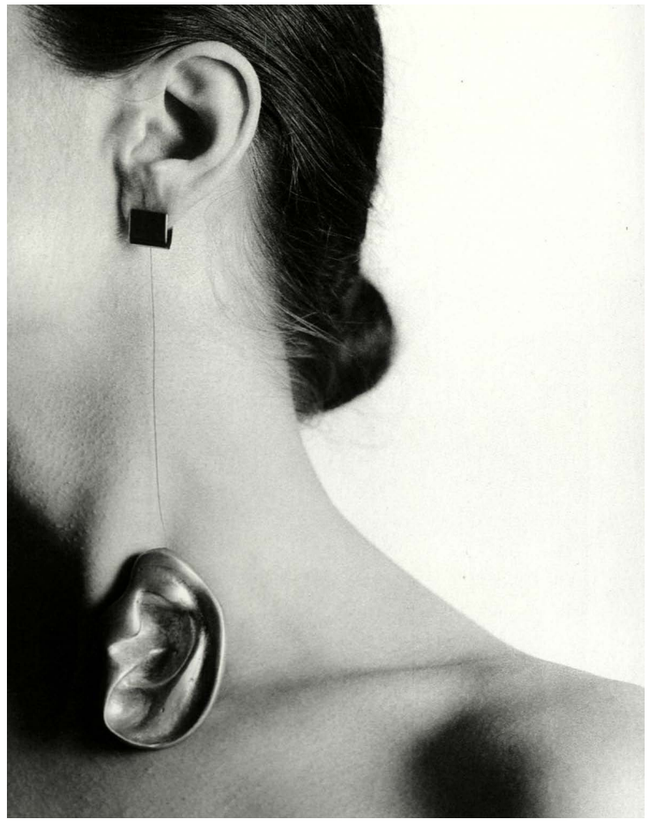

Václav Cigler (*1929)

Václav Cigler již v 60. letech nastínil možnosti moderního šperku, na které později navázali Svatopluk Kasalý, Karel Vratislav Novák a další čeští šperkaři. Na rozdíl od umělců z minulosti se totiž Ciglerovy šperky staly nedílnou součástí celého těla, ne jen jeho ozdobou. Kromě šperkařství se věnoval také sochařství, architektuře a v 60. letech vytvořil sérii grafik spojených s fotografií. Na rozdíl od ostatních zmíněných fotografů, kteří se věnovali šperkařství, se u Ciglera role obrátila - šperkař se stal tvůrcem fotografie.

U Václava Ciglera se také více než ostatní můžeme dostat do dalších poloh fotografie šperku. V roce 1964 s ním Dagmar Hochová (1926-2012) nafotografovala reportáž otištěnou do časopisu *Květy*, během které sledovala prostředí ve kterém Cigler žil.

Na prezentaci svých šperků dlouhodobě spolupracoval s fotografkou Radkou Ciglerovou (*1960), dcerou Tarase Kuščynského, Janem Svobodou nebo Vladimírem Goralčíkem (*1963).

Dagmar Hochová
Časopis *Květy*
roč. 1964, č. 27, s. 20

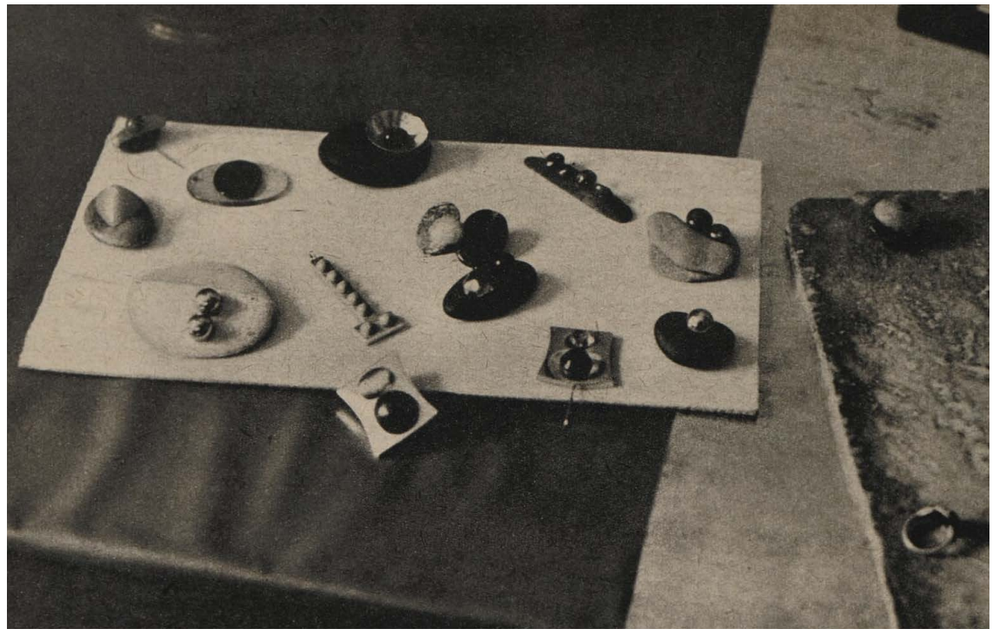

6•28
Pavel Baňka
Vertikální konstrukce
1985

Karel Vratislav Novák (1942-2014)

Karel Vratislav Novák je jedním z umělců, které nelze zcela přesně zařadit do obvyklých uměleckých kategorií. V knize *Zveřejnění* jej Jan Sekera označuje jako "umělce tichého a nenápadného zneklidnění."[48] Myslím, že toto označení dokládají priložené fotografie jeho tvorby.

Novák během své kariéry spolupracoval se jmény jako je Ivo Gil (*1941), Pavel Baňka, Luboš Dvořák (*1959), Ludmila Šikolová (*1965), Josef Honzík (*1948), Bohumil Jakoupě, Taras Kuščynskyj, Tono Stano (*1960), Jiří Erml (1945-2008), Zdeněk Lhoták (*1949), Andrea Lhotáková (*1977), Martin Tůma (*1951), Andrea Stuchelová a Marek Novotný, své šperky ale vyobrazil také pomocí autoportrétů.Některé fotografie nafotil společně s dcerou Kateřinou Norou Novákovou (*1974), kurátorkou sbírky šperku Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Během své umělecké dráhy se věnoval také scénografické a režisérské činnosti, což mohlo dopomoct k jeho osobitému přístupu k fotografiím.

Fotografie Novákových šperků samy o sobě představují umělecká díla. Může se až zdát, že Novák v některých případech kladl větší důraz na propojení fyzické přítomnosti modelu a jeho vzhledu na fotografiích než na objekt samotný. Jeho tvorba zcela popírá tradiční představy o tom, jak by měly šperky vypadat. Často pracuje s lidskou tělesností, jeho objekty nejsou oddělené od těla, ale slouží jako jeho prodloužená část. Tento přístup je jasně patrný zejména na fotografii Pavla Baňky nazvané *Dotýkání světlem*. V této fotografii hraje roli šperku světlo odražené od úzkého zrcadla, které je směrováno na tělo modelky. Světlo zde vytváří dojem šperku, nebo ještě lépe řečeno, osvětlená část modelčina těla se sama stává šperkem. Tímto způsobem se světlo proměňuje v nástroj, který zdůrazňuje krásu lidského těla, čímž vzniká jedinečné spojení mezi tělesností a světlem jako uměleckým prostředkem.

„Každý z aktérů nicméně přispěl nedělitelným způsobem. Stejný záznam má dnes kromě autorského šperku Vratislava Karla Nováka i povahu autorské fotografie Pavla Baňky, opatřenou vlastním názvem a dokonce i datací."[49]

48 NOVÁK, Vratislav Karel: *Zveřejnění,* Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, s. 5

49 Matějovičová, Petra, *Šperk - forma - obsah*, Praha : Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2023, s. 114

Novák se ve své tvorbě nezaměřuje pouze na estetickou stránku svých děl, ale také na význam jednotlivých akcí spojených se šperky, jejich vztah k fotografované osobě a (k) životu. Klade důraz na to, co divák v jeho objektech může spatřit, ale zároveň i na to, co zůstává skryto.

„Jedno z nejsugestivnějších děl této polohy Novákových aktivit je situace. v níž peříčko zavěšené a vybalancované na vznášejícím se balonku se jen zlehka svým hrotem dotýká nahé modelky. Tématem zde není ani balance peříčka ani výtvarná fotografie. Tématem je něžnost tohoto dotyku. Ta je oním ‚šperkem´." [50]

Postup Novákovy tvorby obsáhle a zajímavě mapuje kniha *V.K.N.: to je vše = that is everything*[51] vydaná spolkem přátel díla Vratislava Karla Nováka. Autoři sledují Novákův přechod od dokonale estetických fotografických zátiší pořízených Jiřím Ermlem, Zdeňkem Lhotákem nebo Ivo Gillem začátkem 80. let, přes jeho pozdější vlastní stylizované fotografické intervence a spolupráce s Josefem H. Honzíkem a Lubošem Dvořákem v polovině 80. let. Také se zaměřují na postupný přerod materiálovosti Novákovy práce.

50 op. cit. č. 47, s. 16.
51 NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. *V.K.N.: to je vše = that is everything.* Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023.

◄◄ 6•29
Pavel Baňka
Dotýkání
1982

◄ 6•30
Jiří Erml
Dvojprsten s malou spirálou
1980

◄▼ 6•31
Zdeněk Lhoták
Jehlice s posunem
1982

▼ 6•32
Ivo Gill
Jehlice
1981

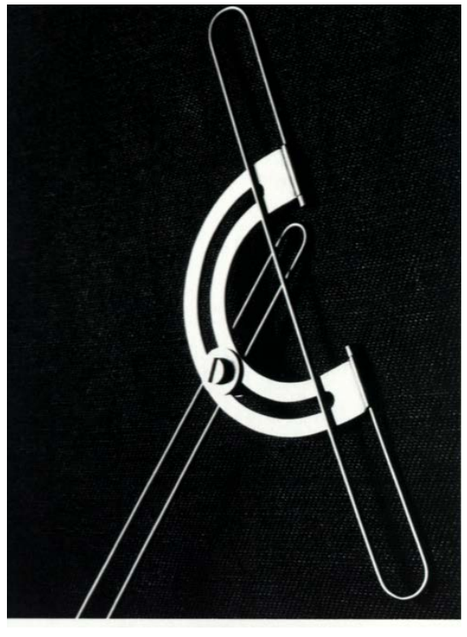

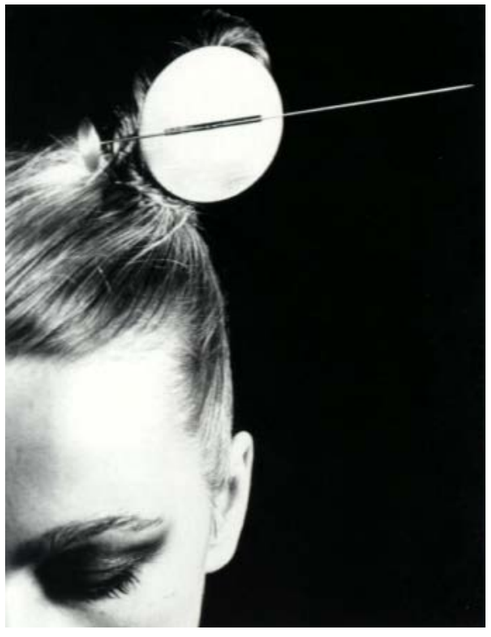

6•33 ►
Pavel Baňka
Dotýkání světlem
Projekt *Dotýkání světlem II.*
1984

6•34 ▼
Pavel Baňka
Rouška I
1986

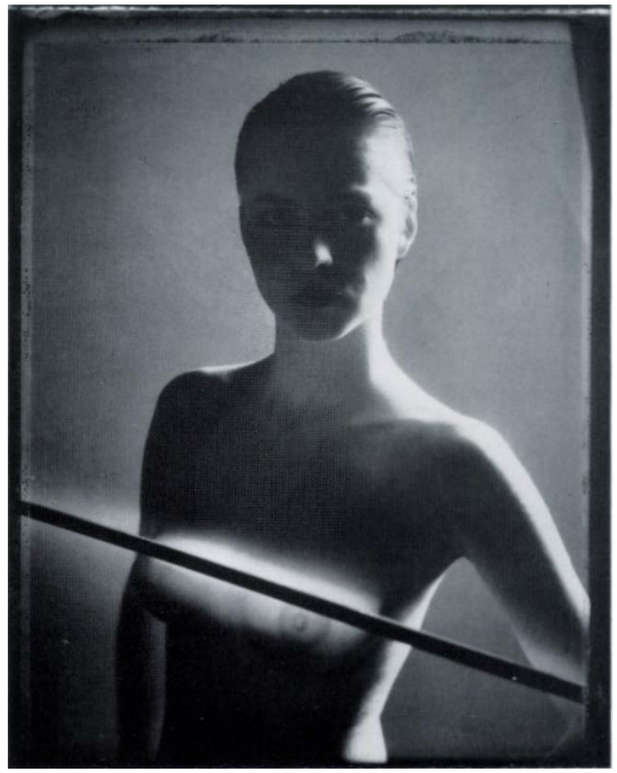

◄ 6•35
Tono Stano
Čelenka, vahadlo se střepem
1989

▼ 6•36
Tono Stano
Čelenka se svislým střepem
1988

6•37 ►
J. H. Honzík
Fotografie šperku
1990

6•38▼
J. H. Honzík
Fotografie šperku
1995

Velký vliv na jeho tvorbu měly pozdější inscenované fotografie, které vytvářel se studenty během svého působení jako vyučující v ateliéru *Kov a šperk* na pražské Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Tyto fotografické experimenty mu umožnily prozkoumávat nové techniky a postupy, čímž neustále obohacoval a rozšiřoval své umělecké vyjádření. Jedním z fotografů, který spolupracoval s jeho ateliérem byl v roce 1996 Vladimír Goralčík (*1963).

Novákova spolupráce se studenty nebyla jen pedagogickým procesem, ale také prohlubovala novou perspektivu a hloubku jejich tvorby. Důležitou roli v jeho uměleckém vývoji sehrál také liberecký fotograf J.H. Honzík. Jejich společné vnímání umění a podobné vidění tvorby vedlo k hlubokému porozumění. Podobně jako Goralčík, také J.H.Honzík pokračoval ve fotografické spolupráci s Novákovými studenty a podílel se i na fotografování finálních prací v jeho ateliéru na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.[52]

52 *Jizerská kóta 0428, kulturní revue severovýchodních Čech.* roč. 1996, č. 6, s. 42

6•39
J. H. Honzík
Fotografie šperku
1990

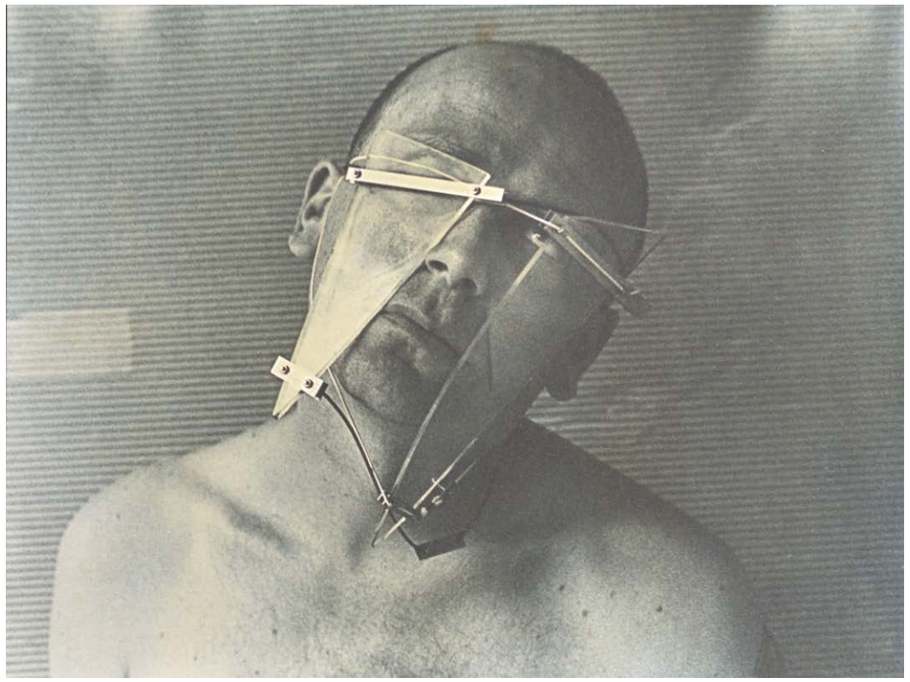

◀ Vladimír Goralčík
Fotografie pro studenty UMPRUM
Jizerská kóta 0428,
roč. 1996, č. 2, s. 49

▼ J. H Honzík
Fotografie pro studenty UMPRUM
Jizerská kóta 0428,
roč. 1996, č. 6, s. 42

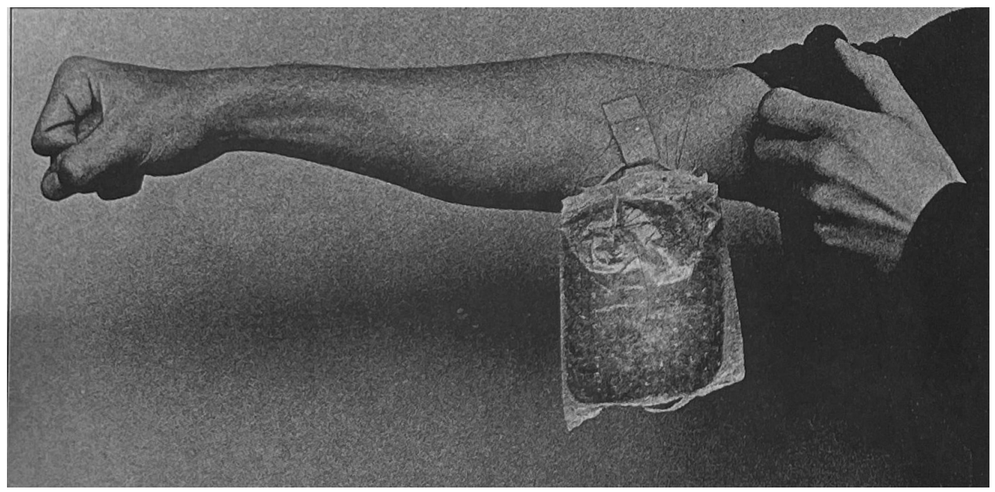

6•40
Tono Stano
Čelenka se dvěma plexisklovými noži
1988

6•41
Tono Stano
Čelenka s plexisklovým střepem
1988

6•42
J. H. Honzík
Maska, výkřik - úsměv
1991

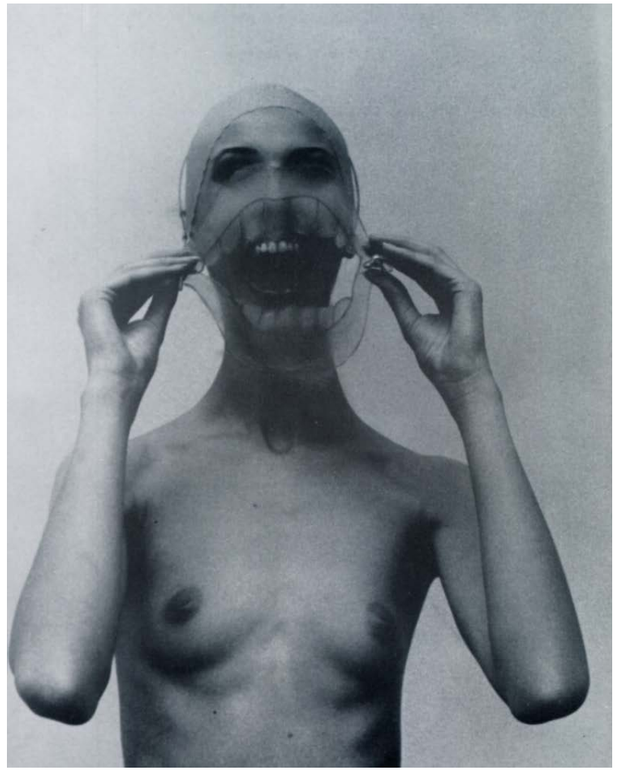

6•43
J. H. Honzík
Prsten
1993

6•44
Pavel Baňka
Dotek slasti / Dotek bolesti
1982

6•45
Luboš Dvořák
Agrese
1988

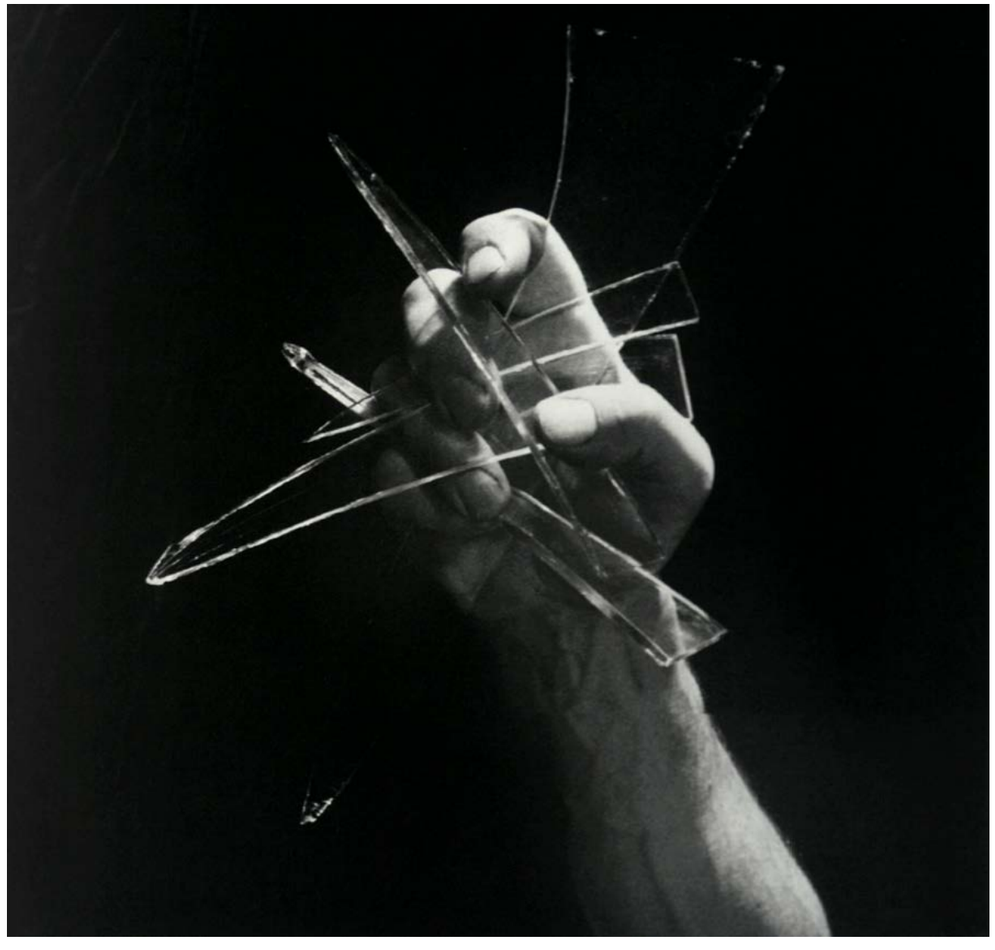

6•46
Taras Kuščynskyj
Plakát výstavy *Jewellery in Europe*
Courtesy of Victoria and Albert Museum, London.
1976

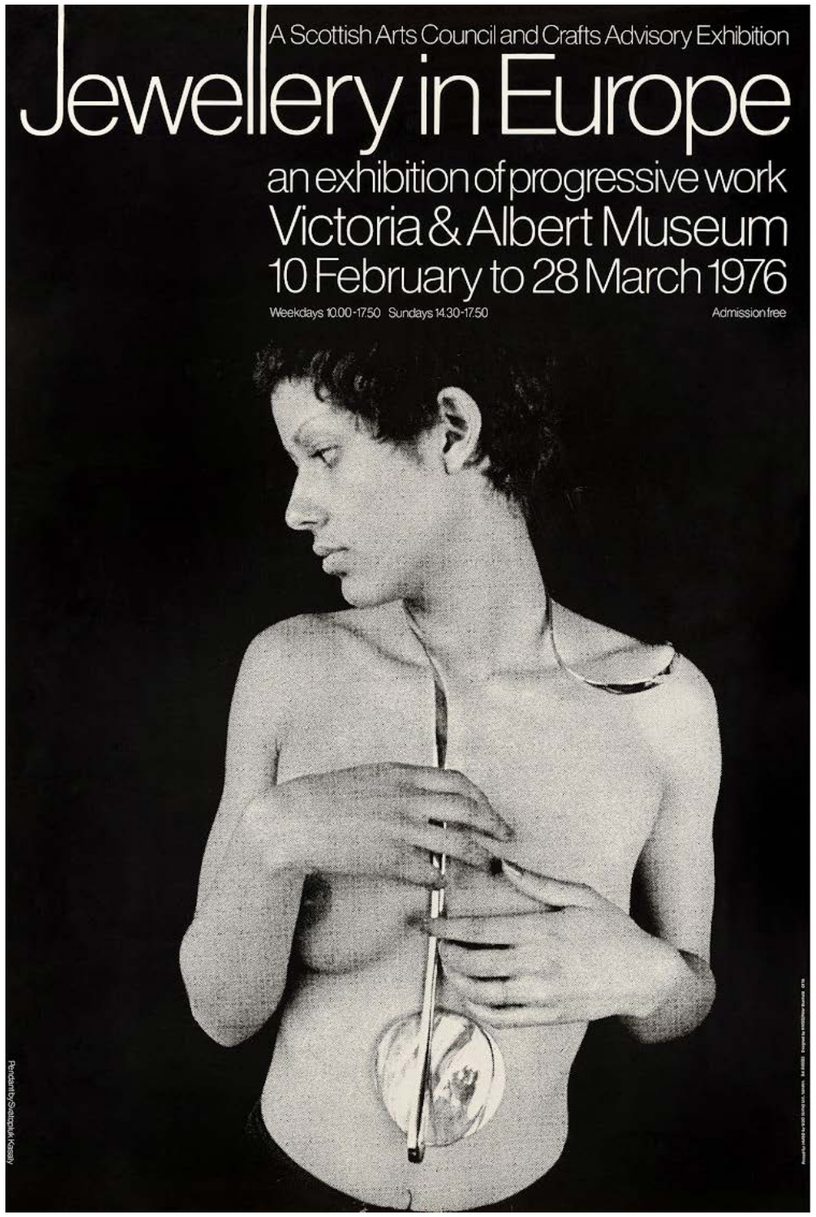

6•47
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého
1972

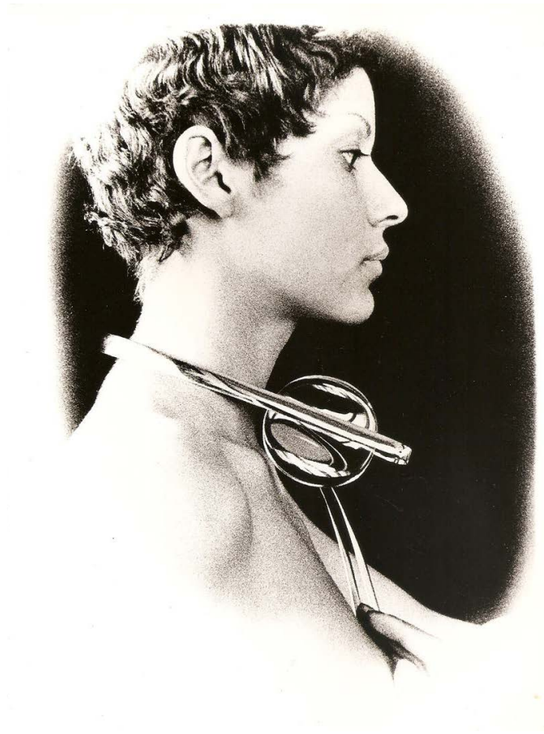

Svatopluk Kasalý (1944-2021)

Podobně jako Novák, také Svatopluk Kasalý se ve své tvorbě soustředil na propojení těla a šperku. Během své kariéry vytvořil nespočet fotografií svých děl, z nichž asi nejznámější jsou ty, které vznikly ve spolupráci s fotografem *Tarasem Kuščynským*. V průběhu sedmdesátých let se stal nejvýznamnější osobností českého skleněného šperku. Své práce vystavoval na četných zahraničních výstavách a jeho šperky byly také prezentovány v mezinárodních publikacích.

V roce 1976 byl Kasalý jedním ze dvou autorů z tehdejšího Československa, které Ralph Turner vybral pro prestižní výstavu *Jewellery in Europe* ve Victoria & Albert Museum v Londýně. Šperk, který Kasalý vytvořil a který byl nafotografován právě Tarasem Kuščynským, se stal hlavním motivem plakátu této výstavy.

Kasalý však spolupracoval i s dalšími fotografy, mezi něž patří Kamil Till (*1960), Jan Pohribný (*1961), Gabriel Urbánek, Jiří Erml a Jan Černo (*1946), Radka Ciglerová. Na rozdíl od Nováka, jehož pozdější práce se zaměřovala více na tělo jako takové, Kasalý si po celou dobu své kariéry udržel estetický přístup. Jeho fotografické spolupráce byly vždy výrazně zaměřené na krásu a eleganci. Naopak Novák se ve své pozdější tvorbě odklonil od tradiční estetiky a zaměřil se na obyčejné a každodenní scény.

6•48 ▼
Kamil Till
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého.

6•49 ▼▼
Gabriel Urbánek
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého.

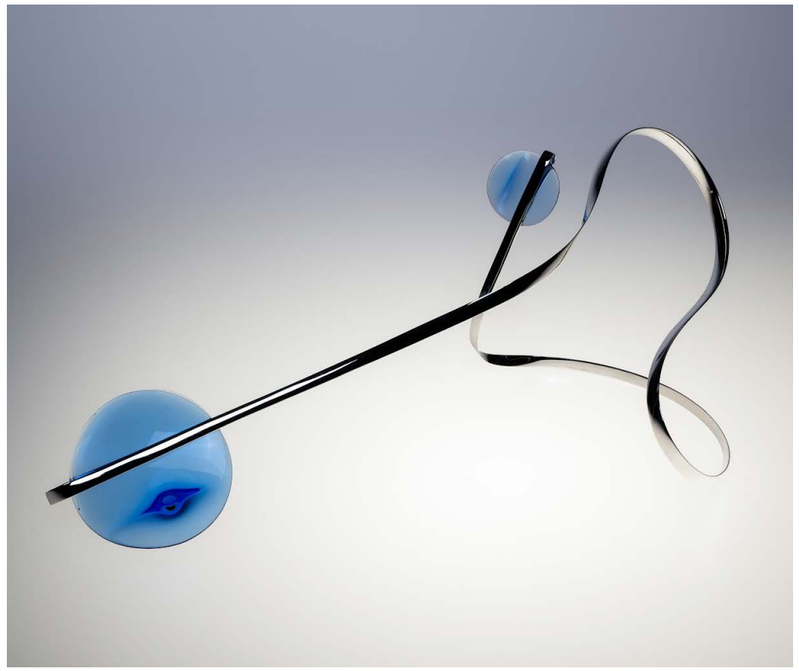

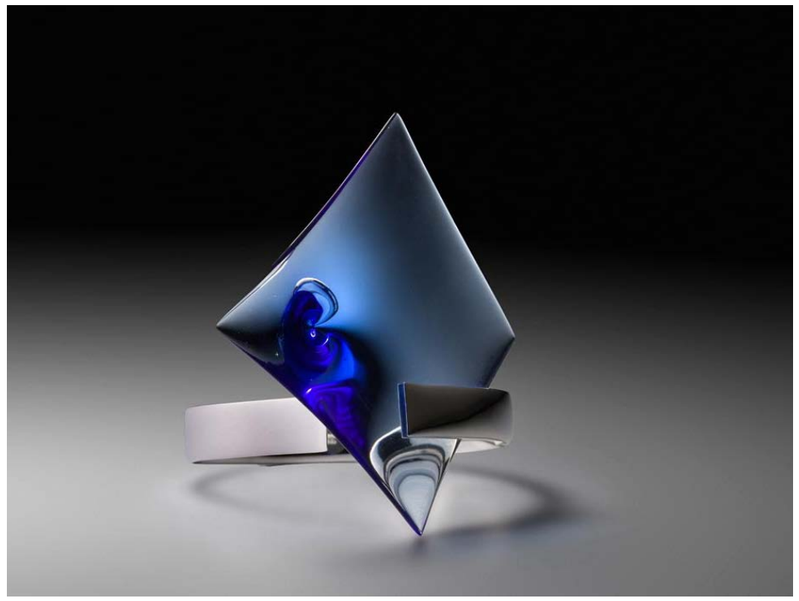

▼ Taras Kuščynskyj
Časopis *Květy*
roč. 1980, č. 48, s. 18

▼ 6•50
Jan Pohribný
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého.

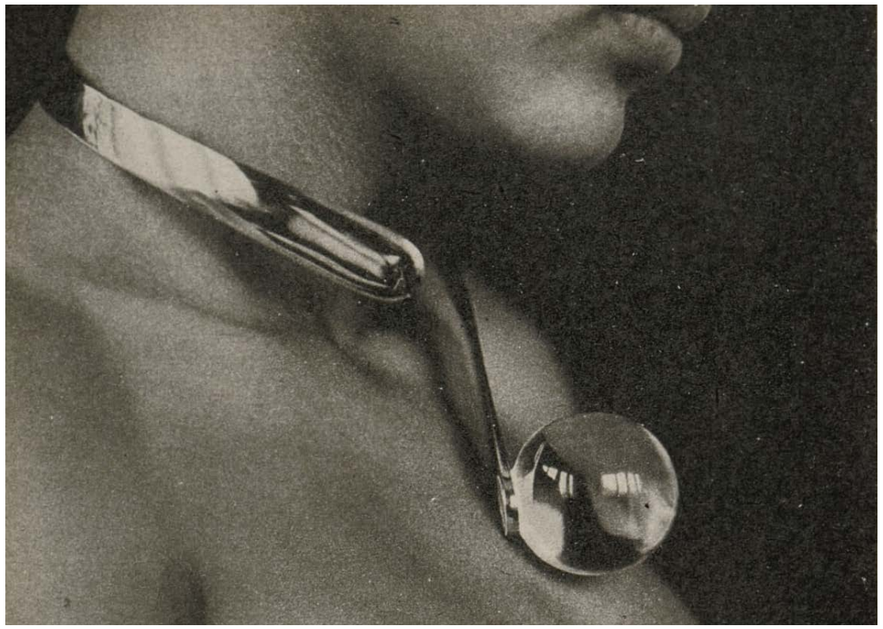

6•51
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého.

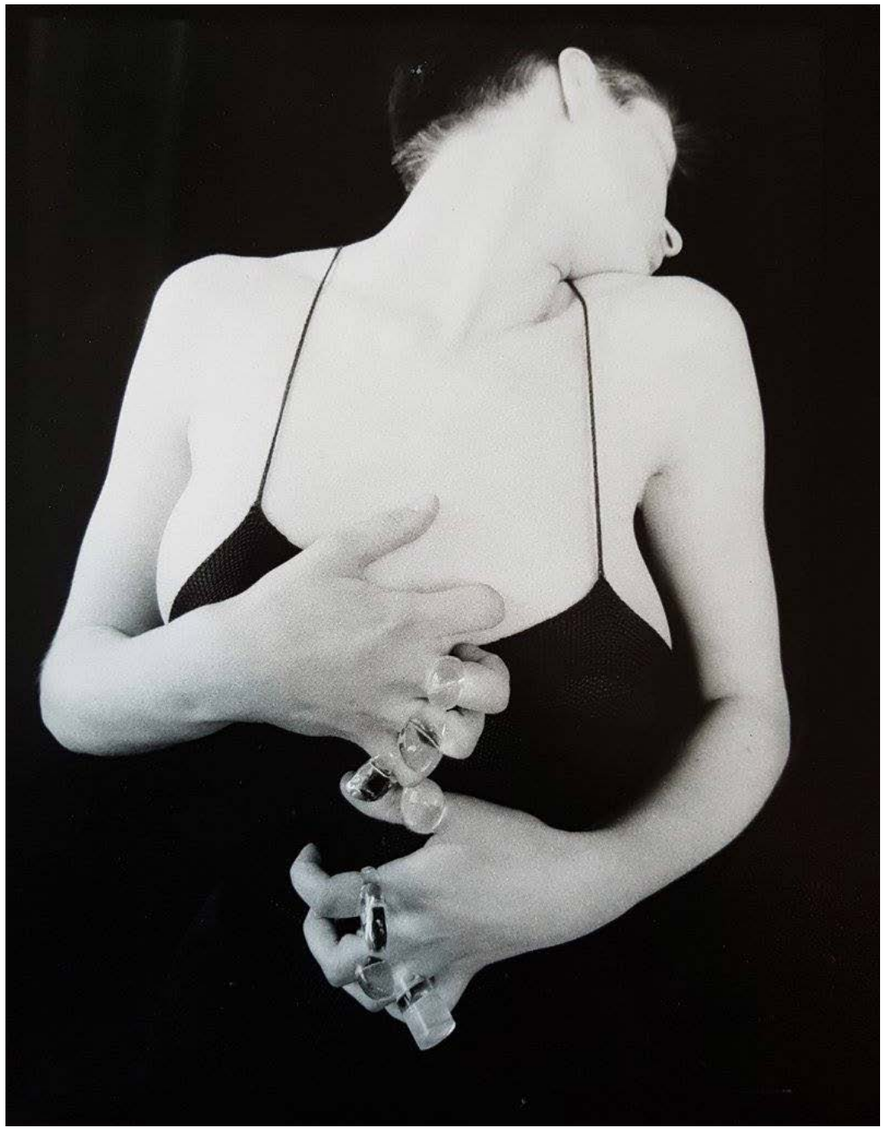

6•52
Taras Kuščynskyj
Fotografie šperku Svatopluka Kasalého.

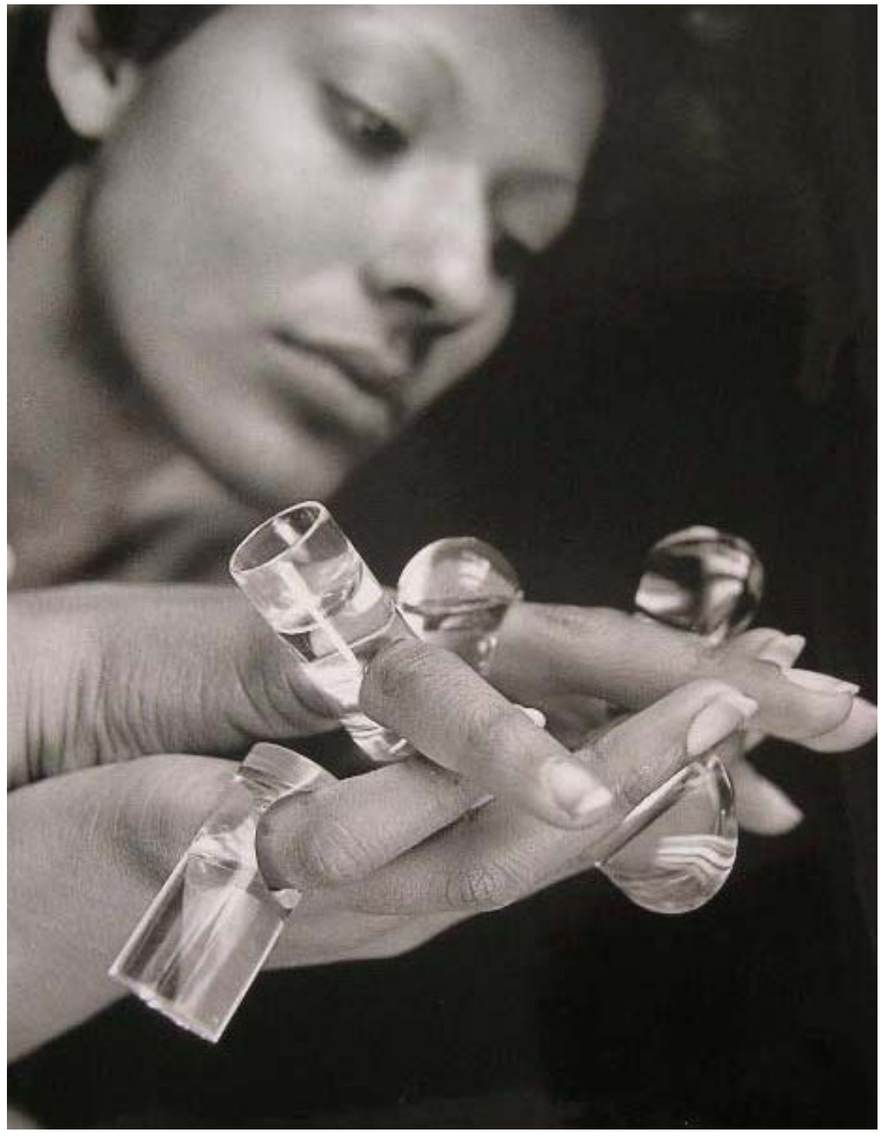

VII. Současné tendence ve fotografii šperku u nás

V průběhu přípravy práce jsem si začala všímat, že současná fotografie šperků, podobně jako většina dalších odvětví, se v dnešní době přesunula převážně na sociální platformu Instagram. Tato platforma se stala hlavním místem, kde mladá generace šperkařů a fotografů sdílí své práce.

Fotografie šperků na Instagramu slouží především jako propagační materiál, který pomáhá šperkařům prezentovat jejich tvorbu širokému publiku a získávat nové zákazníky. Pozoruhodné je, že mnohé z těchto fotografií se často ani neobjevují v portfoliích a na oficiálních webových stránkách autorů. Místo toho zůstávají na sociálních sítích, kde plní svou primární roli nástroje marketingu a vizuální komunikace. Tento trend odráží širší změnu v tom, jak se umělecká a komerční fotografie dnes sdílí a konzumuje, přičemž umělci jsou stále více nucení používat sociální média a svá umělecká díla zde sdílet.

Výrazná změna nastala také v možnostech, které mají samotní šperkaři k dokumentaci své tvorby. V minulosti se často spoléhali na profesionální fotografy, aby jejich díla zachytili v co nejlepším světle. V dnešní době si však designéři stále častěji dokumentují svou tvorbu sami, bez nutnosti spolupráce s profesionálními fotografy. Tento fenomén je obzvláště patrný u mladé generace. Například úspěšné šperkařky jako Dick Wolf, Eva Brzobohatá nebo Zuzana Spustová se dlouhodobě prezentují pomocí vlastních, převážně mobilních fotografií. Tento přístup jim umožňuje mít plnou kontrolu nad tím, jaký typ obsahu vypouštějí mezi veřejnost, a také vnáší do jejich práce osobitý styl a autentickou estetiku.

Samostatná dokumentace vlastní tvorby také svědčí o širší dostupnosti kvalitní fotografické techniky a editačních nástrojů, které dnes nejsou vyhrazeny jen profesionálům. Šperkaři mohou díky těmto technologiím snadno a efektivně prezentovat své práce na sociálních médiích a dalších online platformách.

Navzdory tomu, že mnoho šperkařů dnes preferuje vlastní dokumentaci své tvorby, se v českém prostředí stále objevují nové a zajímavé formy spolupráce mezi fotografy a šperkaři. Tyto spolupráce vznikají hlavně v rámci fotografií pro nové kolekce a oficiální propagaci. V následujících odstavcích bych se těmto spoluprácím chtěla věnovat.

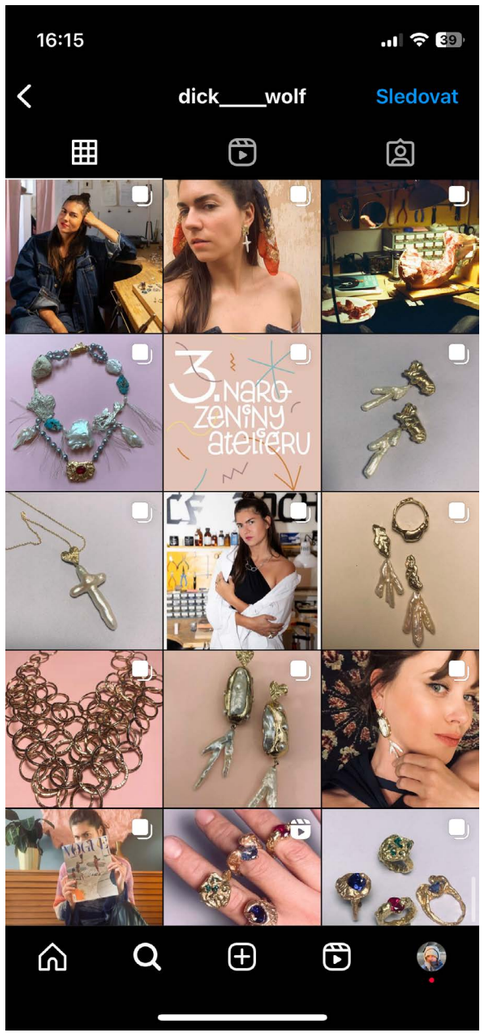

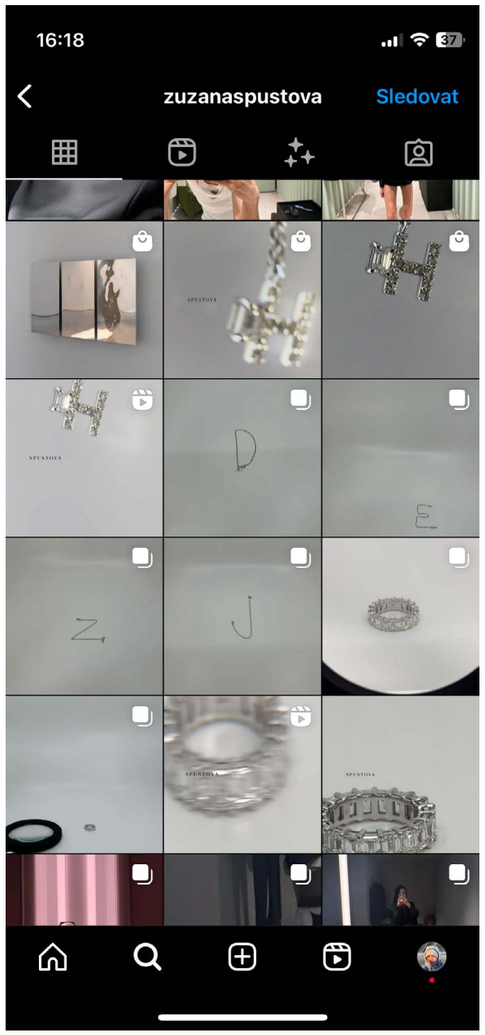

▼ 7•1
Prezentace tvorby šperkařky Zuzany Spustové

▼▼ 7•2
Prezentace tvorby šperkařky Evy Brzo

7▪3
Bára Prášilová
Fotografie šperků Janji Prokić
2016

7▪4
Bet Orten
Fotografie šperků
Janji Prokić
2015

Jednou z nejpoutavějších designérek v oblasti fotografické prezentace u nás je šperkařka původem ze Srbska, Janja Prokić. Ta dlouhodobě spolupracuje s řadou českých fotografů, přičemž zvláště působivá je její kooperace s fotografkou Bárou Prášilovou. Tato spolupráce je skvělým příkladem toho, jak se propagační fotografie šperků mohou stát současně i uměleckými díly.

Velmi originální je také dlouhodobá spolupráce Janji Prokić s fotografkou Michaelou Karásek-Čejkovou, v této sérii používá expresivní koláže a pracuje s magičností, čímž vytváří jedinečnou a působivou estetiku.

Způsob prezentace Janjiných šperků se vyznačuje velmi profesionálními a promyšlenými záběry. I přes množství spolupracovníků si dokáže zachovat jednotný styl a originální estetiku a navíc se jí daří představit vlastní šperky v mnoha stylech a kontextech, což ještě více zvýrazňuje jejich univerzálnost a krásu. Dlouhodobě spolupracuje s množstvím fotografů, jako jsou Hana Knížová (*1984), Adéla Zapletalová, Matus Toth, Ivan Kašša, Aneta Zimová nebo Adriana Fialová Svoje šperky zapůjčuje také pro editorialy různých magazínů, v roce 2012 je pro magazín *Soffa* nafotila Alžběta Jungová (*1978) pro časopis *PročNe?!* je v roce 2019 vyobrazil také Benedikt Renč. Janja také často spolupracuje s ženskými českými osobnostmi, které jí stojí modelem. Mezi nimi jsou slavné sportovkyně, designérky, umělkyne, herečky, nebo také historičky umění.

7•5 ▼
Michaela Karásek Čejková
Fotografie šperků Janji Prokić
2020

7•6 ▼▼
Hana Knížová
Fotografie šperků Janji Prokić
2023

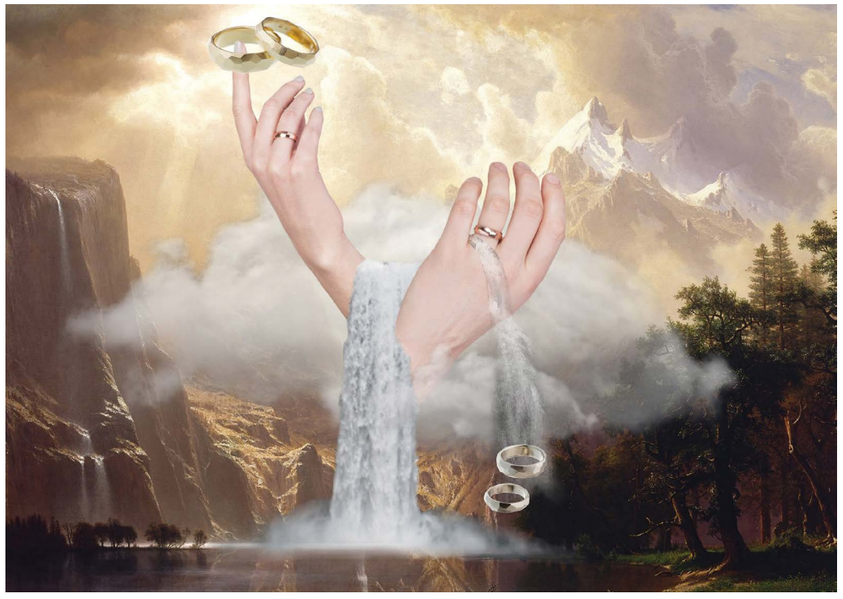

7•7
Michaela Karásek Čejková
Fotografie pro šperky Janji Prokić
2020

7•8
Adéla Zapletalová
Fotografie šperků Janji Prokić
2023

Alžběta Jungrová
Fotografie šperků Janji Prokić
Magazín *Soffa*
roč. 2018, č. 30, titulní strana

7•9
Aneta Zimová
Fotografie šperků Janji Prokić
2023

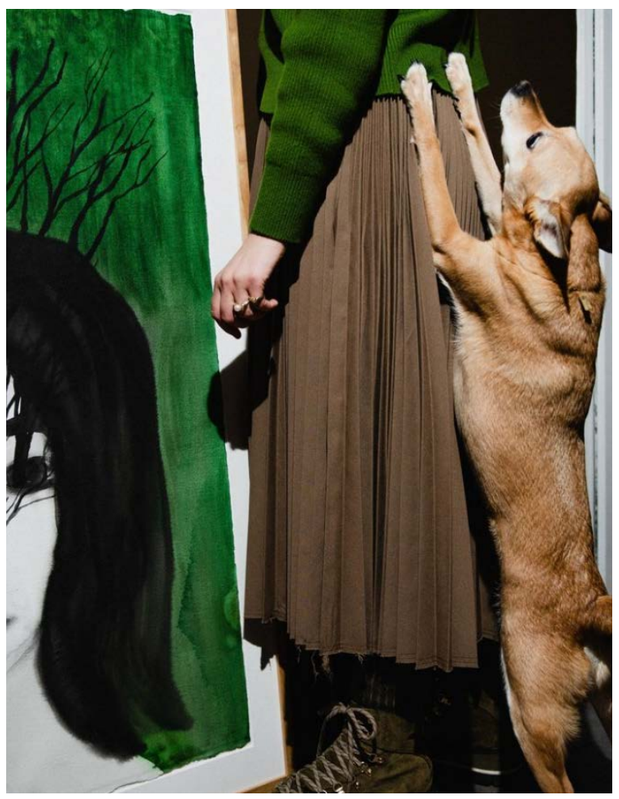

Benedikt Renč
Fotografie šperků Janji Prokić
Proč ne? magazín
roč. 2019, č. 12, str. 93

7•10
Natalia Evelyn Bencicova
Vogue Magazín
březen 2023

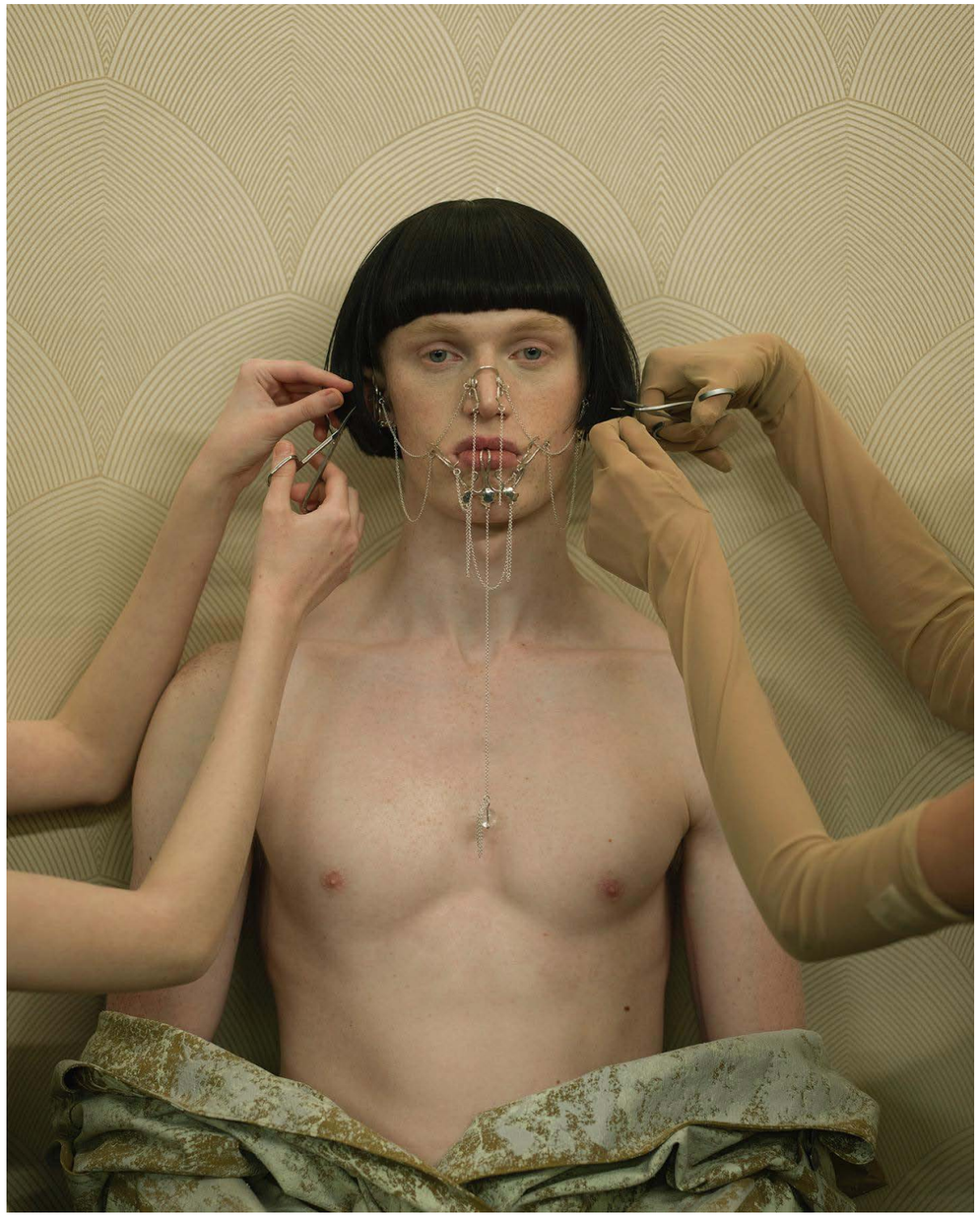

Markéta Kratochvílová, známá pod značkou *BOLD studio*, prezentuje své šperky velmi originální estetikou. Její designy jsou charakterizovány provokativními a expresivními ornamenty, které reflektují osobnost člověka a zároveň ovlivňují jeho vnímání sebe sama. Ve své práci se zaměřuje na prozkoumání vztahu mezi formou šperků a tělem nositele.[53] Šperky jsou fascinující a éterické, často pokrývají celý obličej a čerpají inspiraci z nadpřirozena. Podobně jako další umělci v oboru, i Kratochvílová často spolupracuje s různými fotografy na prezentaci svých děl.

I když Kratochvílová často dokumentuje svou práci sama, její šperky pravidelně zdobí stránky zahraničních i tuzemských fotografických editoriálů. V roce 2023 nafotila její šperky pro československý *Vogue* slovenská fotografka Evelyn Bencicova (*1992), která sídlí v Berlíně. Bencicova je známá svou unikátní estetikou spojující konceptuální umění s vizuálním zážitkem. V nedávné době byly šperky Bold Studio zachyceny také Samuelem Petrášem pro magazín *NOVY ZINE*. *BOLD Studio*, založené v roce 2017, je rovněž známé díky tvorbě šperků pro spolupráci s českými rappery Yzomandiasem a Niktendem. Fotografie pro jejich hudební klip Láska, ve kterém mají na sobě oba rapeři Markétiny šperky, pořídil Kubo Križo a o záběry ze zákulisí se postaral Michal Budinský. Šperky byly také zachyceny Vojtěchem Veškrnou při prezentaci módní kolekce designérky Terezie Rosalie Kladošové.

Další významnou spolupracovnicí je fotografka Lena Gallovicová (*1985), známá pod pseudonymem *Lena Luga*. Lena se vyznačuje vysokou mírou stylizace a její fotografie působí, jako by byly vytrženy z reality. Tuto estetiku sdílí i umělecký kolektiv *Nephro Studio*, jehož je součástí. V roce 2020 ve spolupráci s Denisem Bastugou nafotografovala samotnou Markétu Kratochvílovou, Svatopluk Ručka následně obraz zpracovával graficky, konkrétně vytvořil 3D prostředí, ve kterém se fotografie odehrává. *BOLD Studio,* se tak stalo nejen místem pro výrobu a prodej šperků, ale také pro experimentální design, kde fotografie hraje klíčovou roli v prezentaci a komunikaci s publikem.

53 https://www.reflex.cz/clanek/rozhovory/103279/designerka-marketa-kratochvilova-hranice-mezi-sperkem-a-telem-nemusi-existovat.html přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

7▪11 ▼
Lena Luga, Denis Bastuga
3D prostředí- Svatopluk Ručka
Fotografie šperků *BOLD stuido*
2020

7▪12 ▼▼
Kubo Křižo, Michal Budinský
Videoklip Yzomandias x Nik Tendo
- *Láska & Bolest*
2022

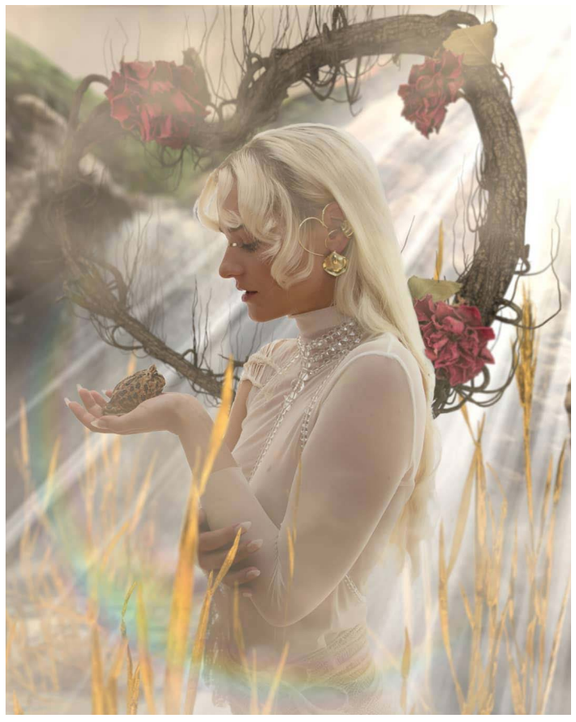

7▪13
Samuel Petráš
Novy Zine Magazín
roč. 2023, č. 2

7▪14
Vojtěch Veškrna
Fotografie módní přehlídky
Terezy Rosalie Kladosové
2020

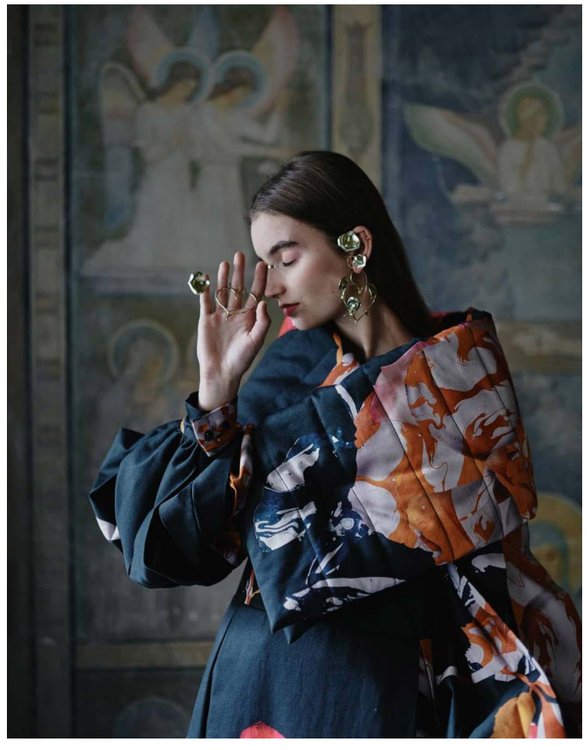

Eliška Lhotská je talentovaná česká návrhářka šperků, která se specializuje na jedinečné a umělecké kousky. Její šperky, včetně robustních přívěsků a jemných prstenů, vytvářejí originální designy, které čerpají inspiraci z každodenního života, například z tradičního českého chleba.[54] Eliška Lhotská se tak stává významnou tvůrkyní v českém šperkařském designu, spojující tradici s moderním uměním.

Stejně jako BOLD Studio si i Eliška pečlivě vybírá své spolupráce. Na snímcích své kolekce nazvané *Affirmo* (2020) spolupracovala právě s *Nephro Studiem*. *„Fotografie této série vytvářejí nový pohled na perspektivu a pracují s silně estetizovanou koláží. Kolekce však nezpodobňuje známé afirmace (krátké posilující věty), ale nabízí výklad pro své vlastní. Tkví v uvědomění si přítomného okamžiku, bolesti, štěstí, lásky, sebe sama, prostého ‚JSEM´. Pojmu, který se v různých jazykových mutacích stal hlavním motivem kolekce."*[55] Další své kolekce, jako například *Pretty Bloody Good ~ Sakra dobrý* nebo *So*, Eliška fotografovala společně s již zmíněnou fotografkou Michaelou Karásek-Čejkovou.

54 https://www.expats.cz/czech-news/article/designer-uses-czech-bread-to-make-jewelry přístupné 20/07/2024 v 13:15 hod.

55 https://www.lhotskajewellery.cz/kolekce-sperku/affirmo/ přístupné 20/07/2024 v 13:15 hod.

7▪15
Michaela Karásek Čejková
kolekce *PRETTY BLOODY GOOD*
Elišky Lhotské
2022

◀ 7▪16
Michaela Karásek Čejková
Kolekce *SO*
Elišky Lhotské
2020

▼ 7▪17
Nephro studio
Fotografie kolekce *AFFIRMO*
Elišky Lhotské
2020

7•18 ►
Matěj Vojtuš
BRADPIT91
šperky Ondřeje Stáry
Swarm Mag
2019

7•19 ▼
František Svatoš
BRADPIT91
šperky Ondřeje Stáry
Swarm Mag
2019

7•20
Ondřej Stára
To bude peněz, to bude peněz
2020

Ondřej Stára, patří k nejviditelnějším českým šperkařům současnosti. Ve své práci se zaměřuje na unikátní design a osobní přístup, což se odráží i v jeho fotografických prezentacích. Pro své kampaně si vybral spolupráci s řadou mladých fotografů, mezi které patří Kuba Zeman (*2002), duo SHOTBY.US, Robin Malatek (*1985), Hahlushka, Viktorie Macanová, Radka Korandová nebo Natalie Kubenk (*2003), vystupující pod pseudonymem Naty the Ninja.

Ondřej Stára se ve své práci s fotografií zaměřuje na zachycení jedinečnosti a detailů svých kousků. V rámci kolekce *BRADPIT91*, která spojuje kybernetický svět s realitou, je důležité, aby fotografie nejen prezentovaly šperky, ale také vyprávěly příběh a vyjadřovaly koncepty, které stojí za jejich designem. Fotografie, na kterých Stára spolupracoval s fotografem Františkem Svatošem a 3D skeny, vytvořené Matějem Vojtušem, se snaží zachytit nejen estetiku, ale i emoce a myšlenky, které jsou s každým kouskem spojeny. Tento přístup pomáhá divákům lépe porozumět tématům jako je křehkost mužské identity a kontradikce mezi agresivitou a zranitelností, což je centrální téma jeho kolekce.[56]

Tvorba Stáry je charakteristická kombinací estetiky streetwearu s inspirací z české kultury. Jedním z jeho šperků, který dokonale spojuje oba tyto prvky a představuje symbiózu mezi šperkem a fotografií, je masivní zlatý prsten s názvem *To bude peněz, to bude peněz*. Tento unikátní klenot zdobí fotografie postavy Trautenberka z Krkonošských pohádek.

56 https://swarmmag.com/interview/bradpit91/ přístupné 20/07/2024 v 13:15 hod.

7•21 ►
Radka Korandová
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2021

7•22 ▼
SHOTBY.US
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2021

◄ 7•23
Robin Malatek
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2023

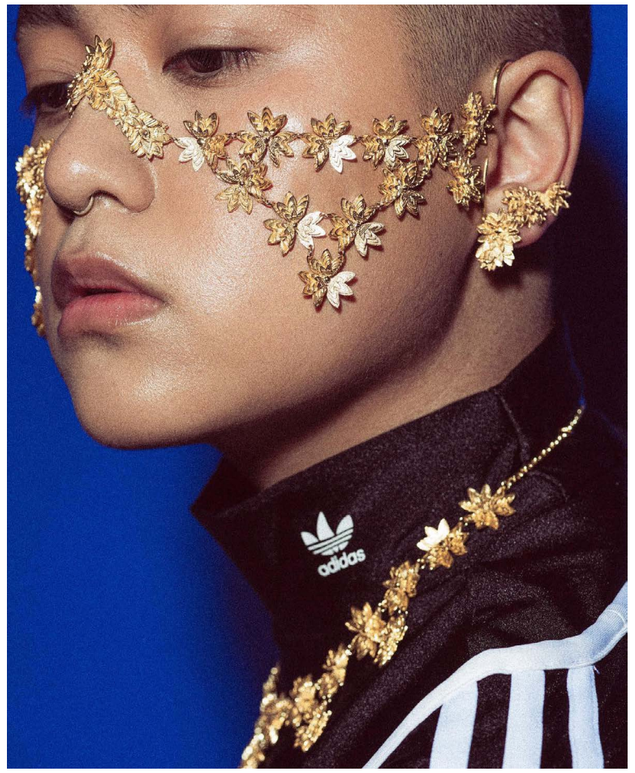

▼ 7•24
Hahlushka
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2022

7•25 ▶
Kuba Zeman
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2020

7•26 ▼
Naty The Ninja
Fotografie šperků
Ondřeje Stáry
2022

7•27
Viktorie Macanová
NEONE X Ondřej Stára
2022

Lucie I. Fišerová ve svém textu pro časopis *Fotograf* uvádí: *„Jestli něco charakterizuje současnou fotografii, je to prolínání a překračování hranic úzce definovaných žánrů a také vyrovnávání hladin tzv. vysokého a nízkého umění. Spolu s velkým zájmem o přirozenou, rádoby amatérskou estetiku (jde např. o tzv. lofi fotografii vytvořenou umělohmotnými fotoaparáty s prošlými filmy anebo o fotografie z mobilních telefonů) se do popředí čím dál tím víc dostává také tvorba na pomezí volné a komerční fotografie. Tato naopak překvapuje technickou brilantností, složitostí aranží, perfektním svícením a sofistikovanou nadsázkou využívající divákovu zkušenost s vizualitou obou oblastí."*[57]

Stejně jako v minulosti, dnes není v české současné fotografické scéně snadné najít fotografa, který by se specializoval výhradně na fotografování šperků. Avšak existuje mnoho talentovaných fotografů, kteří se této oblasti alespoň částečně věnují, a v jejich portfoliu můžeme objevit řadu spoluprací se šperkaři.

Jak již bylo zmíněno, fotografie a komerční zakázky nejsou pro fotografy oddělené sféry; jejich tvůrčí vize se mísí jak při komerčních, tak vlastních projektech. Estetický prvek zůstává nedílnou součástí jejich práce, a fotografové se často snaží komunikovat a spolupracovat se šperkaři, aby dosáhli požadovaného výsledku. I přes různorodé zakázky a tematické zaměření je možné identifikovat specifickou estetiku jednotlivých fotografů, která odráží jejich osobní styl a přístup k tvorbě. Často také fotografové vyvrací dlouho zažité představy o tom, jak by měla fotografie šperku vypadat.

57 *Fotograf: časopis profotografii a vizuální kulturu.* Rok 2002, roč. 14, s. 74.

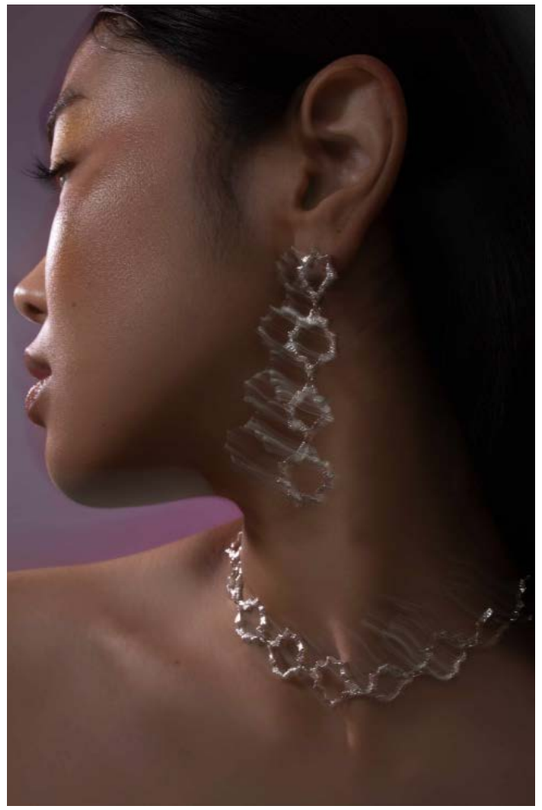

7•28
SHOTBY.US
Fotografie šperků
Anežky Juhové
2023

7•29
SHOTBY.US
Fotografie snubních prstenů
Elišky Lhotské
2022

SHOTBY.US je fotografické duo složené z Lenky Glisníkové a Karolíny Matuškové. Ve své práci které se specializují na módní fotografii a vytváří vizuální narativy na pomezí volného a užitého umění. Mezi jejich klienty patří designéři Dick Wolf, Anežka Juhová (1995), Zdeněk Vacek, *BOLD Studio* či Eliška Lhotská.

SHOTBY.US se nebojí experimentovat s různými styly a technikami, což přináší unikátní pohled na šperky. Tento kreativní přístup jim umožňuje vytvářet originální a poutavé vizuály, které oslovují široké publikum. V rozhovoru pro *Dolce Vita* uvedly: „*Baví nás znejisťovat. Konkrétnost nás znervózňuje*."[58]

Mezi jejich velmi oceňované spolupráce patří šperkařský editorial pro český magazín *Dolce Vita*, za který byli v roce 2021 nominováni na ocenění Fotograf roku ceny Czech Grand Design- Výroční ceny Akademie designu České republiky. *SHOTBY.US* se podařilo v tomto editorialu spojit několik předních českých šperkařů nové generace a ve spolupráci s českými malíři, kteří ozdobili pozadí fotografovaných rukou a nehty, vytvořili působivý a originální editorial.

58 https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/libi-se-nam-napeti-mezi-luxusem-a-levnym-materialem-rika-dvojice-fotografek-shotbyus-ktera-bavi-nadhledem-a-vtipem přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

▼ 7▪30
SHOTBY.US
Editorial pro magazín
Dolce Vita
2020

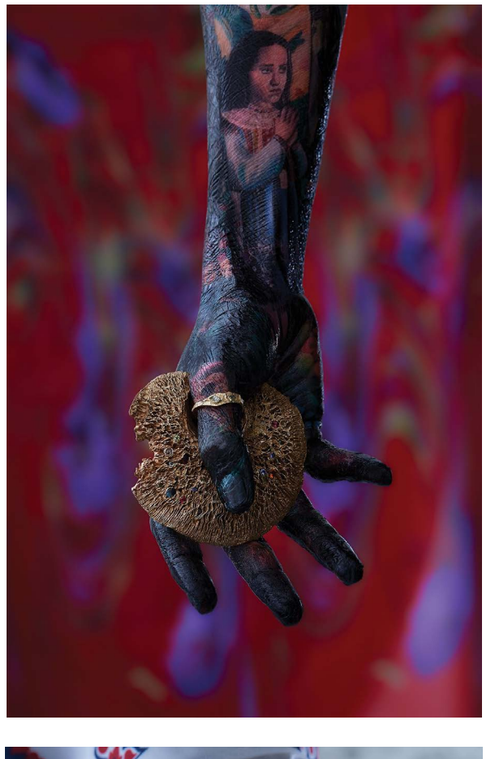

◄◄ 7▪31
SHOTBY.US
Fotografie šperků
Zdeňka Vacka
2023

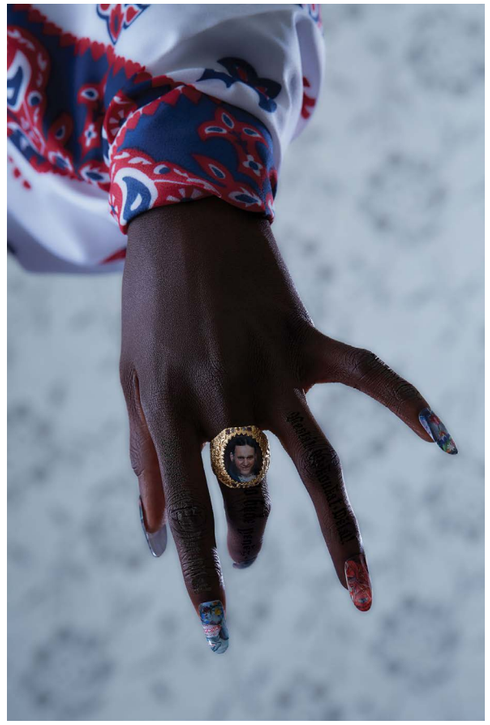

7▪32 ►
Hana Knížová
Vogue Czechoslovakia
2024

7▪33 ▼
Hana Knížová
Harpers Bazaar
- Isolation
2021

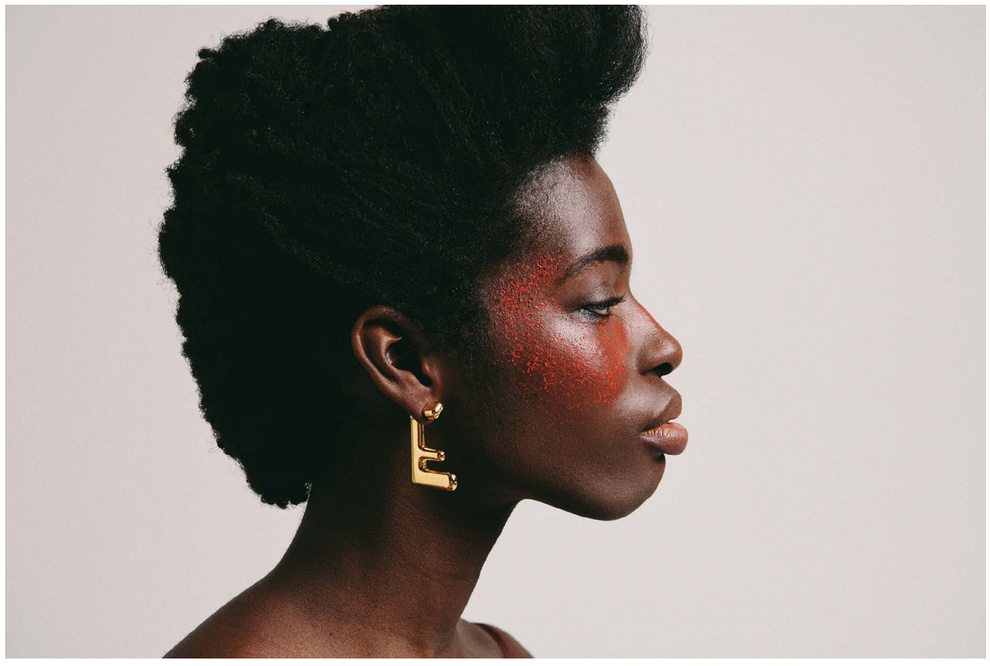

7▪34
Hana Knížová
Fotografie šperků
NITU Jewelry
2022

Hana Knížová je česká fotografická umělkyně známá svým kreativním a konceptuálním přístupem k fotografii. Pracuje mezi Prahou a Londýnem, kde studovala na London College of Communication. Hanu jsem již připomínala ve spojení se šperkařkou Janjou Prokic, na fotografii šperku se ale zaměřovala i v jiných případech. Knížová se věnuje různým žánrům, včetně módní, portrétní a umělecké fotografie. Její portfolio vykazuje silnou vizuální estetiku a talent pro vytváření poutavých příběhů prostřednictvím jejích snímků. Mezi její klienty patří mezinárodní značky jako Alexander McQueen, Adidas, Hugo Boss, Mute Records, National Portrait Gallery nebo Stella McCartney.[59]

Pro internetový portál Czech Design uvedla: *„Česká scéna je velice malá, a přijde mi, že se zde naprosto separují fotografové, kteří se věnují volné tvorbě, a ti, kteří dělají komerční zakázky. Často tak neuspokojí jak veškeré kariérní ambice tvůrců, tak ani jejich očekávání finančního ohodnocení,“ a dodala, že oproti tomu jsou ve Velké Británii tyto dvě sféry focení více propojené.*[60]

59 https://hanaknizova.com/about/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
60 https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/kdyz-uz-cesko-nestaci-pribehy-tri-mladych-designeru-kteri-se-nebali-odejit-a-zkusili-se-prosadit-v-zahranici přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Fotografka Maryna Veklynets (vystupující pod pseudonymem Hahlushka), původem z ukrajiny, má za sebou několik úspěšných kampaní pro mladé české šperkaře, jako je Anežka Juhová a Ondřej Stára. Stejně jako mnoho zástupců mladé generace, svou tvorbu prezentuje převážně na sociální platformě Instagram. Její práce se nachází na pomezí performance, fotografie a nových médií, přičemž své fotografie často následně destruuje nebo přetváří.

Na otázku, proč spojuje právě módu se společenskými tématy, Hahlushka uvádí: „*Dělala jsem fotografie módy a došlo mi, že právě móda je obor, který nemá žádné hranice. Nemusím se kontrolovat, můžu propojovat látky, oblečení a modelky. Všechno se v ní rychle proměňuje, je nepředvídatelná, a to mi vyhovuje. A vnímám i tu performanci, když se lidé oblékají každý den a sdělují tím světu nějaký názor. Mou hlavní inspirací jsou společenská témata. To, co se děje venku mezi lidmi nebo na ulici. Hodně pozoruji lidi, zkoumám ale i to, jak vnímají oni mě. Jejich názory a reakce. Proto i dost nosím brýle, připadám si pak, že je můžu svobodněji poznávat.*"[61]

61 https://www.art2friends.cz/hahlushka-jako-soucast-pribehu-umeni-a-provokace--na-parizskem-fashion-weeku/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

7▪35
Hahlushka

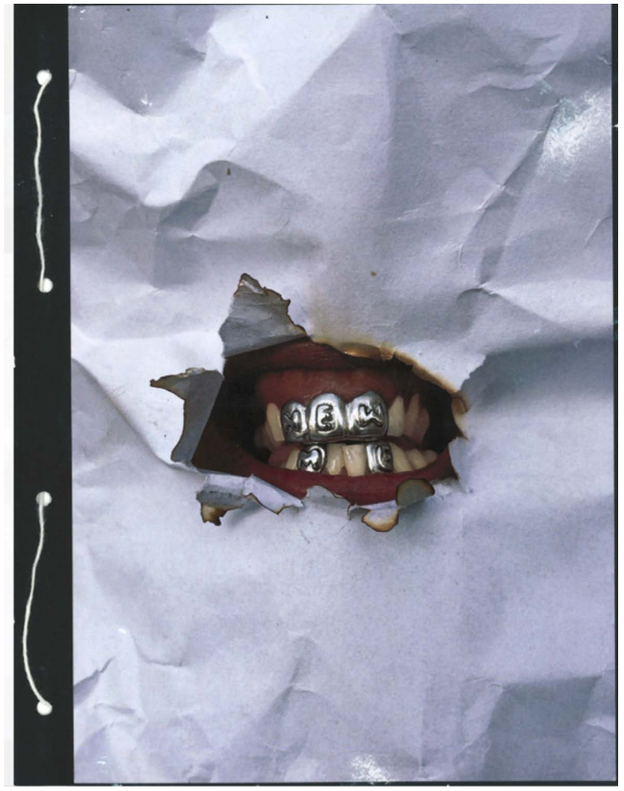

7▪36
Hahlushka
2023

7▪37
Hahlushka
Fotografie šperků Anežky Juhové
2023

7▪38
Iurii Ladutko
Fotografie pro magazín *NOVY ZINE 2*
Šperky *Caro*, Caroline Görg
2023

7▪39
Iurii Ladutko
Fotografie šperků *Duality*
Martina Grosmana
2023

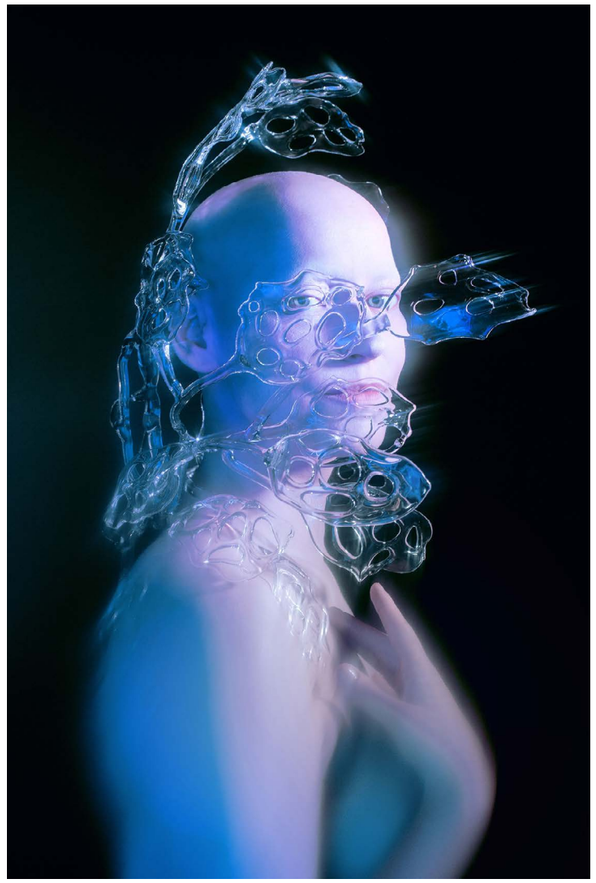

Iurii Ladutko (1993), absolvent ateliéru Fotografie II na Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a nominant na ocenění Fotograf roku ceny Czech Grand Design- Výroční ceny Akademie designu České republiky za roky 2021 a 2022. Své fotografie šperků zveřejnil například v českém magazínu *NovyZine,* který byl založen v roce 2021 fotografkou Johanou Kasalickou. Na svých stránkách tento magazín prohlašuje: „*Jak už název napovídá, NOVY ZINE zkoumá to nové, alternativní a progresivní. Namísto toho, abychom češství vykreslovali jako vyjednávání mezi ‚Západem´ a ‚Východem´, oslavujeme ho jako nedílnou součást mnohotvárné evropské identity.*"[62] Magazín vychází nepravidelně a originálně propojuje českou kulturu se současností, tento trend je viditelný i u jiných současných designérů.

Ladutko pro *NOVY ZINE* nafotografoval sérii fotografií, zobrazující éterické mořské bytosti. Na těchto fotografiích spolupracoval se stylistkou Lindou Strakovou, absolventkou Central Saint Martins v Londýně, a objevují se na nich šperky šperkařky Caroline Görg. V roce 2023 nafotografoval Ladutko také portréty pro šperkaře Martina Grosmana.

62 https://novyzine.com/ABOUT přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

Iryna Drahun, původem z Běloruska, je také jednou z držitelek ocenění Czech Grand Design za fotografa roku, konkrétně za rok 2023. Její fotografie se vyznačují výraznou estetikou; ve své tvorbě často kombinuje tradiční fotografii s 3D technologií a umělou inteligencí. Spolupracovala například se šperkařskou značkou *Metallum,* designérkou Marií Kobelovou a umělcem Simonem Kounovským.

Umělkyně Iryna Drahun ve svém rozhovoru pro *NovyZine* na otázku, zda je v České republice dostatek komerčních zakázek, uvádí: „*Nechci si stěžovat, ale je to velmi těžké. Myslím, že je to cena, kterou musím zaplatit za to, že zůstávám ve vizuální sféře své práce. Chápu, že můj vizuální jazyk nebude rezonovat s každým. Možná kdybych stále dělala jednoduchou komerční práci pro větší značky, měla bych hromadu peněz. To by pro mě jako umělce znamenalo smrt. Komerce v Česku nefunguje jinak. Lidé nejsou zvyklí platit fotografům nebo 3D umělcům dostatečně vysoké honoráře. Navíc mám tendenci pracovat s přáteli, takže se jim snažím nabídnout přátelské ceny*."[64]

64 https://novyzine.com/Iryna-Drahun přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

7▪40
Iryna Drahun
Fotografie šperků Metallum
2023

◀ 7▪41
Iryna Drahun
Fotografie šperků *Metallum*
2023

▼ 7▪42
Iryna Drahun
Fotografie šperků Simona Kounovského
Magazín *Novy Zine*

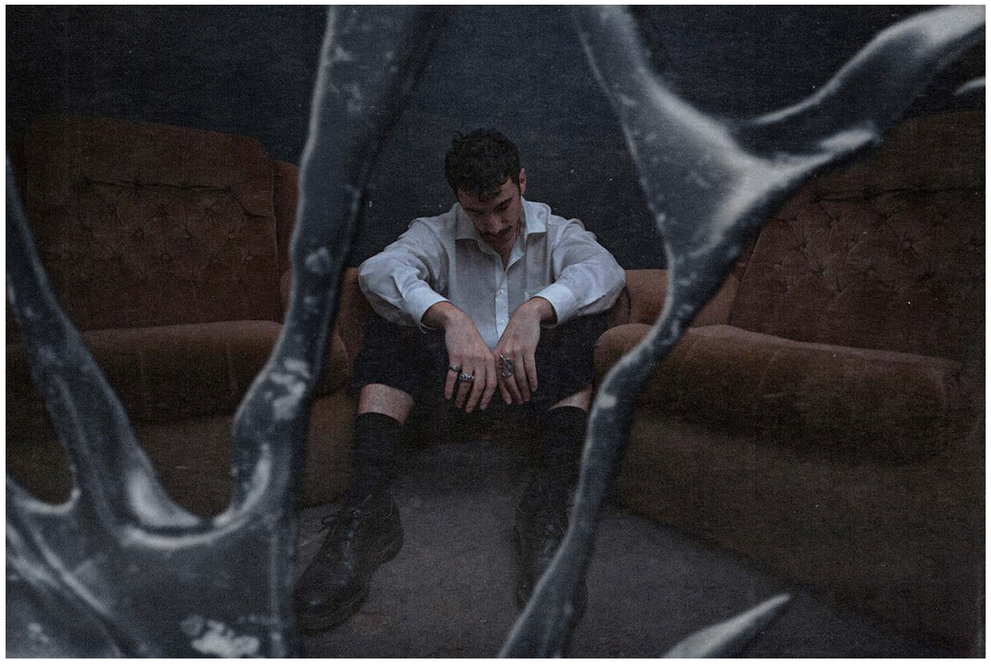

Ačkoliv Marie Tomanová (*1984) není primárně známá pro fotografii šperků, ráda bych ji zmínila v tomto kontextu. Podobně jako u Liz Johnson Artur,[63] i v případě Tomanové můžeme mluvit o šperku jako autentickém vyjádření povahy a sociálního statusu fotografovaných osob na jejích snímcích.

V souboru *Young Americans* je šperk často klíčovým prvkem, který nám umožňuje lépe pochopit sociální příslušnost a identitu fotografovaných postav. Šperky v těchto fotografiích nejsou jen estetickým doplňkem, ale nesou v sobě hlubší významy a příběhy, které obohacují celkové vyznění portrétů.

Tomanová se však fotgrafii šperku věnovala i v případě módní fotografie. V roce 2022 nafotila Marie Tomanová také Cover Story pro magazín *PussPuss*, kde představila šperky značky *Bulgari*. Tato práce znovu ukázala její schopnost zachytit esenci šperků a jejich nositelů, a přinesla její umělecký pohled do světa módní fotografie. Tomanová svým osobitým stylem a důrazem na autenticitu přináší do české fotografie šperků nový a inspirativní rozměr.

63 Jejíž práce jsem se dotkla v kapitole o Globálním kontextu na str. 24.

7▪43
Marie Tomanová
Magazín *Puss Puss*
2022

7▪44
Marie Tomanová
YOUNG AMERICAN
2019

Vojtěch Veškrna je český fotograf a umělec, který se specializuje na dokumentární fotografii a umělecké projekty. Je známý svým jedinečným stylem a schopností zachytit atmosféru a emoce v různých situacích. Veškrna je také aktivní jako freelancer a spolupracuje s různými značkami, včetně značky TRK, kterou vlastní jeho manželka, Tereza Rosalie Kladošová. Tyto spolupráce mu umožňují vytvářet vizuálně atraktivní lookbooky a dokumentární fotografie, které efektivně prezentují šperky v kontextu módních trendů a životního stylu.

Jeho styl se vyznačuje kombinací minimalistického designu a dramatického osvětlení, což pomáhá zdůraznit textury a lesk šperků. Vojtěch se také nebojí experimentovat s kompozicí a pozadím, čímž vytváří unikátní obrazy, které vyprávějí příběh o každém jednotlivém kusu.[66] Vojtěch Veškrna se tedy profiluje jako významná osobnost v české fotografii, přičemž jeho práce zahrnuje široké spektrum témat a stylů, které odrážejí jeho kreativitu a uměleckou vizi.

V jeho editorialu pro český *Harper's Bazaar* zachytil šperky v kombinaci se zátiším zeleniny a pečiva. Na editorialu spolupracoval společně s food designerkou Barborou Gábovou, která se společně s rodinou stará o farmu na Kanárských ostrovech a dlouhodobě propaguje udržitelný přístup k jídelnímu cateringu.[67] Veškrna v roce 2022 nafotografoval také editorial pro online magazín ffaasshhiioonn.com, kde se objevily šperky designérky Veroniky Ďuricové, vystupující pod pseudonymem Dick Wolf. Dlouhodobě spolupracuje také se šperkařkou Marií Kobelovou.

Na Veškrnově tvorbě lze ukázat možnosti neomezovat se na určitý styl fotografie. Vojtěch často ve svých editorialech spojuje jak dokumentární, tak portrétní či módní formu obrazu. Tato tendence je vidět v editorialu Memento Mori Collection a Schmuck Wander vol. 5 pro umělkyni Nastassiu Aleinikavu z roku 2020 nebo na fotografiích hodinek značky Bohematic.

66 https://www.veskrna.cz/about/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.
67 https://www.veskrna.cz/proj/harpers-bazaar-jewellery-editorial/ přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

7▪45
Vojtěch Veškrna
Magazín *Harper's Bazaar*

7▪46
Vojtěch Veškrna
šperky Dick Wolf
Magazín *ffaasshhiioonn.com*
2022

7▪47
Vojtěch Veškrna
kolekce *Memento Mori*
Nastassie Aleinikavé
2020

◀ 7▪48
Vojtěch Veškrna
kolekce *Euphoria*
Marie Kobelové
2020

▼ 7▪49
Vojtěch Veškrna
Hodinky *Bohematic*
2020

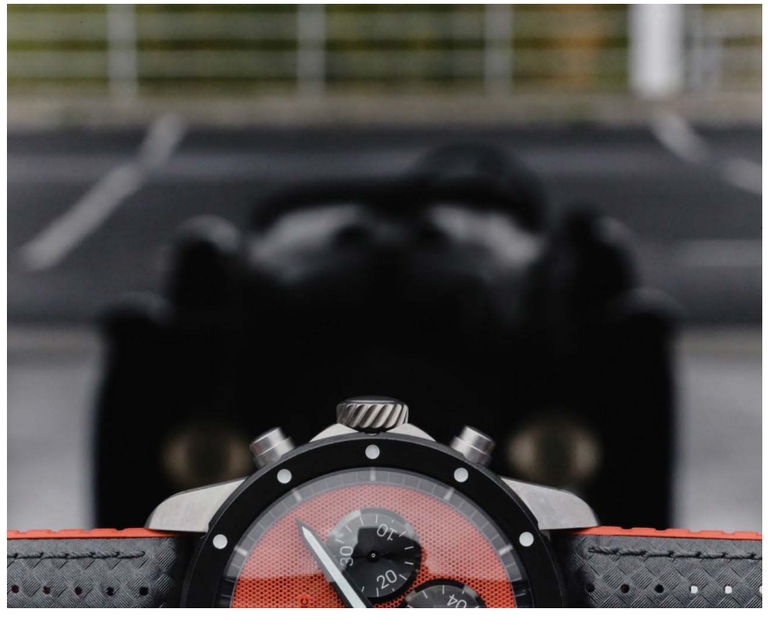

7•50 ►
Kubo Křižo
Fotografie šperků Dick Wolf
2024

7•51 ▼
Kubo Křižo
Magazín *Esquire*
2023

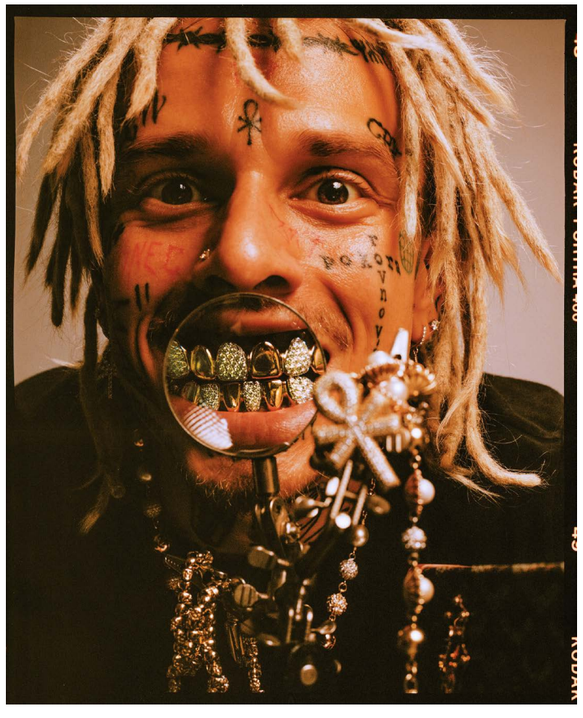

7•52
Kubo Křižo
Kampaň pro *Jaggermeister*

Kubo Křižo, slovenský fotograf, dlouhodobě spolupracuje s českým rapovým vydavatelstvím *Milion+*, pro jehož interprety fotí portréty a podílí se na tvorbě videoklipů. Kromě toho tvoří pro český magazín *Esquire*, kde jeho fotografie pravidelně doplňují vizuální obsah článků.

Hiphopová scéna je se šperky dlouhodobě spojována. Rappeři jsou známí tím, že nosí velké množství šperků a často si je nechávají vyrábět na míru. Kubo Křižo tuto tématiku dlouhodobě zpracovává i ve své komerční tvorbě. Příkladem je jeho práce na reklamní kampani pro Jägermeister, kde šperky hrají významnou roli v prezentaci značky a jejích hodnot. Na konci roku 2023 vzniklo také několik fotografií ve spolupráci s vizážistou Phil La Noiraude a šperkařkou Dick Wolf.

Křižova schopnost zachytit esenci hiphopové kultury a její propojení se šperky dodává jeho fotografiím autentický a dynamický náboj. Jeho práce nejen dokumentuje, ale také oslavuje estetiku a životní styl rapové komunity, což se odráží v jeho spolupracích s předními značkami a umělci.

Nemohu opomenout také fotografku Adélu Havelkovou, absolventku pražské FAMU. Adéla má za sebou několik významných spoluprací v oblasti fotografování šperků. Mezi její klientelu patří nejen šperkaři, ale také módní návrháři a čeští skláři. Spolupracovala například s Danou Bezděkovou (*1956).[65] Společně vytvořily sérii snímků, které éterický podtrhují vztah mezi modelkou a šperkem.

V naší emailové komunikaci Adéla uvedla, že jí Dana Bezděková dává v konceptu víceméně volnou ruku, samozřejmě po společné diskuzi o kolekci. „*Vybíráme spolu modelku a řešíme vyznění fotek. Pro tuto kolekci jsme vybraly speciální paruky, které se místě ještě upravovaly a stříhaly. Vše je foceno ve studiu Letec v Praze. Tento typ spolupráce přímo s designérem vyžaduje hodně příprav i řešení, oproti focení pro Dolce Vitu.*" Adéla Havelková se vyznačuje schopností minimalisticky zachytit jemnost a krásu šperků ve svých fotografiích, často s důrazem na detail a atmosféru.

65 Daně Bezděkové jsem se již věnovala v souvislosti s fotografem Gabrielem Urbánkem na str. 98.

7▪53
Adéla Havelková
Fotografie šperků
Dany Bezděkové
2021

◀ 7▪54
Adéla Havelková
Magazín *Dolce Vita*
2021

▼ 7▪55
Adéla Havelková
Fotografie šperků
Dany Bezděkové
2021

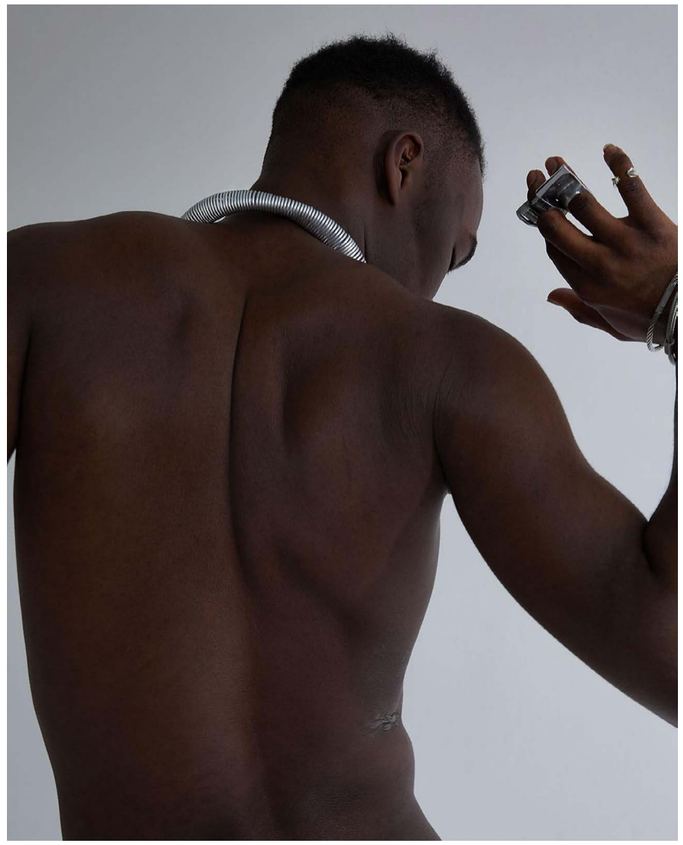

7•56
Bet Orten
Královny Ukrajiny
2022

7•57
Bet Orten
Fotografie pro módní značku *LEEDA*,
šperky Majdy Šťastníkové, Dick Wolf
a Pauline Hagan
2022

V neposlední řadě bych také chtěla upozornit na tvorbu fotografky Bet Orten, sestru reportéra Janka Rubeše, která žije v New Yorku, kde pracovala jako asistentka v týmu fotografa Stevena Kleina. V roce 2012 získala ocenění Czech Grand Design- Výroční ceny Akademie designu České republiky za Fotografa roku. Fotografie Bet se vyznačují precizním svícením a smyslem pro detail. Toto je zřejmé například v jejím editorialu pro módní značku *LEEDA*. Své šperky pro tento editorial propůjčili šperkařky Dick Wolf, Pauline Hagan a Majda Šťastníková.

Využití šperků je ale u Bet Orten zřetelné i v jiných aspektech její tvorby. V roce 2022 vytvořila benefiční projekt s názvem *Královny Ukrajiny*, ve kterém vyobrazila ženy z Ukrajiny jako královny. Tuto skutečnost na fotografiích symbolizují papírové koruny, které mají ženy na sobě. *„Tyto ženy jsou z Ukrajiny. Říkám jim KRÁLOVNY a jako královny jsem je portrétovala. Tak, jak je vidím já. Velkou část života žijí v České republice, kde tvrdě pracují jako uklízečky a posílají peníze svým rodinám na Ukrajině, kde je práce málo. Jejich synové jsou nyní ve válce a jejich dcery s malými dětmi utíkají ze země, která bojuje za svoji svobodu,“* [68] píše fotografka pro internetový portál Heroine. Využití koruny jako symbolu lze vidět i v její starší tvorbě.

68 https://www.heroine.cz/zena-a-svet/8170-zivi-rodiny-a-pribuzne-maji-v-bunkru-nebo-na-fronte-bet-orten-nafotila-kralovny-ukrajiny přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

.Na okraj této podkapitoly bych také naznačila projekt mých přátel-spolužáka Petra Žemly (*1996) a šperkařky Kláry Vinklárkové (*2001). Editorial *Dědečku? Můžeme jít dnes večer ven?* byl vystavěn kolem Klářiných šperků z českého granátu. Kolekce byla tradiční s drobnými inovacemi, jako například septum piercing s granáty, granátový choker... Proto se dvojice rozhodla pro příběhový editorial místo klasických produktových fotografií. Šlo o kontrast tradic s životem cool mládeže.

Příběh pojednává o mladých lidech, kteří se připravují v „domě svého dědy“ a přemýšlí, kam půjdou, kam vyrazí za zábavou? Půjdou na párty, rave, do baru, nebo do divadla? Atmosféra je jasná, dekadentní, riskantní a provokativní. Kontrast stáří a mladí, soubor dokazuje že se mohou doplňovat.

7▪58
Petr Žemla
Fotografie šperků Kláry Vinklárkové
Grandpa, can we go outside?
2022

7•59
Michaela Karásek Čejková ▼
Vesna 2.0
2024

Rám s českými granáty ►
Muzeum českého ráje v Turnově

Vymezený prostor této práce neumožňuje více zahrnout třeba i výstavy šperku a bižuterie,které měli v domácích pdmínkách silnou tradici. Přesto bych ráda připojila pár postředhů k výstavě *Vesna 2.0.*, která byla v době přípravy této práce k vidění v brněnské Jurkovičově vile.[69] Soubor, ve kterém spojily síly fotografka Michaela Karásek Čejková a uměkyně Veronika Velčovská Jiroušková oslavuje ženskou pospolitost a vychází z z tradice brněnského ženského vzdělávacího spolku *Vesna*. Rámy pro fotografie vznikly pod rukami pražské šperkařky Dick Wolf. Tato spolupráce nám tedy ukazuje další možnou cestu propojení fotografů a šperkařů.

Pozn: V rámci tohoto projektu bych také ráda uvedla malou zajímavost, která téma nahlíží z opačné perspektivy. Během své návštěvy Muzea českého ráje v Turnově, jsem zde objevila rám fotografie posetý českými granáty. Fotografie v rámu vyobrazovala portrét tří dětí. V tomto případě se naopak rám stal šperkem pro fotografii. I to je téma, kterému bych se v budoucnu chtěla dále sledovat.

69 Vesna 2.0, 24/5/2024–30/3/2025, Jurkovičova vila, Brno. https://moravska-galerie.cz/vystavy/vesna-2-0/ přístupné 19/07/2024 v 13:15 hod.

Poslední příklad vzájemného prolínání oborů a žánrů, který bych v ráda stučně popsala a tuto práci jím zakončila, je kolekce autorských šperků fotografa Jana Saudka (*1935). Limitovanou kolekci s použitím vlastního ikonického motivu slzy a pod příhodným názvem *Janovy slzy* navrhl v roce 2012 pro *LIGLASS* v Líšném na Jablonecku.První věta článku na serveru Jabloneckého deníku tehdy zněla: „*Modelce se nejvíce líbí Janovy slzy. Která žena by je prý nechtěla mít na chvíli ve svém dekoltu*."[70]

70 https://jablonecky.denik.cz/z-regionu/prvni-kolekce-sperku-od-jana-saudka-je-na-svete-20120920.html přístupné 22/04/2024 v 13:15 hod.

7•60
Jan Saudek
Kolekce šperků *Liglass*
Janovy slzy
2012

7•61
Jablonecký deník/ Vítek Černý
Jan Saudek vytváří svou kolekci šperků *Liglas*
2012

7•62
Studio Horáček
Vizuál kolekce šperků Jan Saudek by *Liglas*
2012

VIII. Osobní intervence k tématu

Ke šperkům jsem nikdy zvlášť netíhla. Moje sestra vlastní obchod s bižuterií a já jsem v něm často brigádničila. To mělo vliv na mé vnímání slova „šperk“, které jsem často spojovala s narušením mého letního klidu. V posledních letech se však všechno změnilo. Moje dlouholetá kamarádka Tereza Fagulcová začala studovat obor K.O.V. (koncept, objekt, význam) na pražské Vysoké škole uměleckoprůmyslové a věnovat se šperkařství. Zároveň jsem se seznámila s Klárou Vinklárkovou, kterou jsem již zmiňovala v rámci její kolekce šperků s českými granáty.

Během minulého roku jsme zahájily projekt – společně s Klárou Vinklárkovou a Terezou Fagulcovou jsme začaly pracovat na mapování kamenných artefaktů v severních Čechách. Postupem času jsme se stále více soustředily na výzkum vybraných míst, propojovaly jsme naše vlastní zjištění s postupy z našich oborů Tato intervence se následně stala hlavní součástí našeho uměleckého kolektivu – *Cavebosses (Jeskynní šéfky)*. Společně konzultujeme naše projekty, které jsou, ačkoliv v jiných médiích, často propojeny s prací s přírodními materiály a udržitelností. Postupně jsme začaly podnikat výpravy, během nichž objevujeme místa neznačená na mapách, spáváme v jeskyních a zkoumáme např. lišejníky rostoucí na kamenných útvarech.

Během našich cest samozřejmě přišel okamžik, kdy jsem si zřetelně uvědomila převahu šperkařů v týmu a konverzace tudíž často směřovaly do těchto sfér. Postupně jsem začala zjišťovat, kde v Praze je možné nejlevněji odlít stříbro a také kde v Česku najít různé druhy drahých kamenů, které Tereza i Klára samy nacházejí a následně zpracovávají do svých šperků. Právě toto odhodlání a zapálení mých kamarádek mi pomohlo najít další, jinou cestu k fotografii a mé práci. Naše spolupráce na tomto projektu stále pokračuje, momentálně pod rukami Terezy vznikl deník z našich výprav, do kterého zaznačovala naše počinny během cest. Tereza celý deník transformovala do přenosné tašky, kterou vložila do umělé grotty. Z deníku se stává šperk, fotografie se stávají šperkem deníku.

Tereza Fagulcová
Jeskynní Odyssea
Foto: Marián Hromek
2024

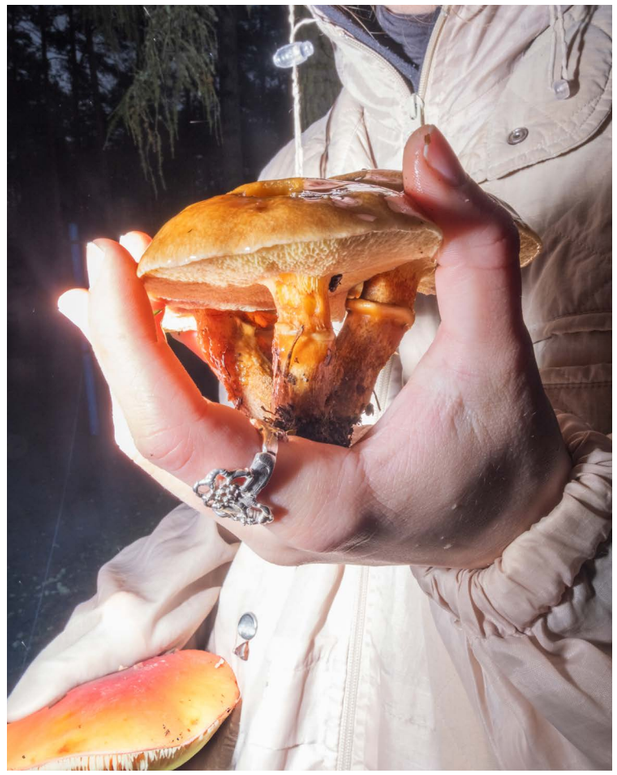

Alžběta Drcmánková
Fotografie šperků
Kláry Vinklárkové
2023
archiv autorky

Trávení času s mými šperkařskými přáteli mě neoficiálně pasovalo do role osobního fotografa jejich tvorby. Fotografie vznikají neplánovaně, ať už během našich jeskynních výprav, při letních pracích na francouzských polích, ale také na burzách minerálních kamennů, nebo ve spolupráci s dalšími lidmi, například studentkou módní tvorby Barborou Horákovou. Myslím, že tato spontánnost a všudypřítomnost nejlépe vystihují náš osobní vztah i samotnou tvorbu. Při fotografování šperků se neváženeme na dokonalý setup nebo osvětlení; jde spíše o celkový význam našeho setkání. Fotografování je často spojeno se společenskou interakcí a často je jejím vyústěním či náhodným doplněním.

Během svých cest a práci na tomto textu, jsem si uvědomila, jak moc síly a sebedůvěry mi šperky, hlavně ty od mých přátel, mohou předat. Často se v nekomfortních situacích na své šperky upínám, cítím v nich velkou podporu, vím, že byly vytvořeny přímo pro mě, a věřím, že stejnou oporu přinášejí i šperky darované. Mohou přenést silné pouto. Zároveň mi pomáhají utvářet mou osobnost, personu. Díky šperkům více důvěřuji sama sobě, mohu díky nim působit sebevědoměji a zároveň se k nim stáčí konverzace. Často se přistihnu, že bez nich nemohu vyjít z domu, pomáhají mi lépe vnímat své tělo. Díky šperkům mohu také zakrýt ve svých očích různé skutečnosti, které sama vnímám. Podobně lze hodnotit i fotografie, v nichž je šperk implementován.

Alžběta Drcmánková
Fotografie šperků Terezy Fagulcové
2023
archiv autorky

Alžběta Drcmánková
Fotografie šperků Terezy Fagulcové
a Kláry Vinklárkové
2024
archiv autorky

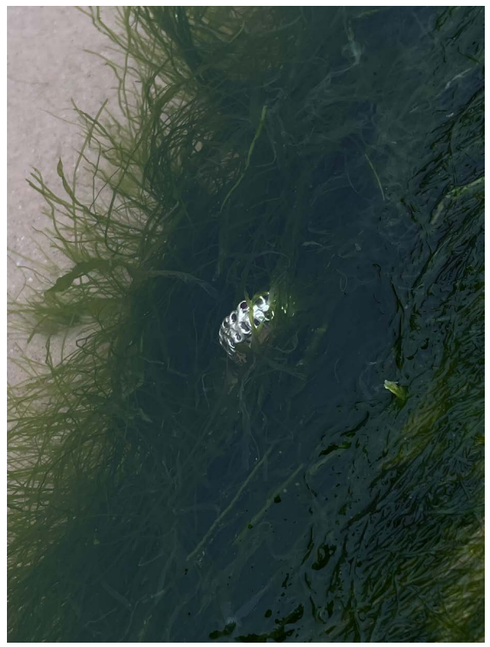

IX. Závěr

Ve své bakalářské práci *Fotografie a šperk. Motiv šperku v moderní a současné české fotografii* jsem věnovala pozornost nejen širokému výčtu mnoha nejrůznějších příkladů fotografické reflexe vyobrazení šperku, ale také ukotvení těchto tendencí v souvislostech československé historie a české identity. V jednotlivých kapitolách jsem se pokusila alespoň jemně nastínit, jakou různorodou roli může šperk ve fotografii zastupovat, ať už se jedná o sociální a emoční aspekt; nebo konceptuální či kulturní význam. Ač se to na začátku mé cesty nemuselo zdát, mohu teď říci, že šperk má v české fotografii působivé zastoupení. Je až fascinující, jaké množství rozličného vyobrazení může v průběhu tak krátkého období, jako je sto let, v naší malé zemi vzniknout.

Přestože jsem se na začátku psaní chtěla věnovat mnohem užšímu tématu, jsem ráda, že se mi nakonec podařilo alespoň částečně shrnout současná i historická paradigmata vyobrazování šperku u nás, a to i v kontextu vybraných příkladů zahraničních autorů.

Během rešerše jsem procházela archivy zmiňovaných (i nezmiňovaných) autorů, archivy československých periodik, a publikace jak fotografické, tak i ty věnované čistě šperku. Pod rukama mi prošlo množství materiálu, často jsem si musela odpírat probírání dalšího množství knih. Jednoho dne jsem se v noci přistihla u pročítání knihy *O československém vězeňství*[71] ze sborníku Charty 77 z poloviny 80. let. Jan Litomiský a Jiří Wolf v jedné z kapitol s názvem *Jablonecká bižuterie – produkt otrocké práce vězňů* popisují nevhodné pracovní podmínky vězňů zaměstnaných v jabloneckém koncernu. Skutečnost neustálého odbíhání a rozpínání svého bádání jsem si plně uvědomila v momentě, kdy jsem si přečetla poznámku vedoucí práce, Štěpánky Bieleszové: „*Píšeme o dějinách fotografie šperku, ne dějinách šperku a fotografie.*"

Věřím, že bude možné množství shromážděného materiálu zužitkovat i v mé budoucí tvorbě, ráda bych se tomuto tématu věnovala i nadále.

71 GRUNTORÁD, Jiří a UHL, Petr. *O československém vězeňství: (sborník Charty 77).* Praha: Orbis, 1990.

Jmenný rejstřík

A
ADÁMEK, Petr 65
ALEINIKAVA, Nastassia 184
ARMUTIDISOVÁ, Irena 93, 94, 95
ARTUR, Johnson, Liz 24, 25, 180

B
BALZAR, Jaroslav 35, 36
BARTOŇ 52, 53
BARTLEY, Roseanne 29
BECKMAN, Janette 20
BEVAN, Renee 33
BERKA, Ladislav, Emil 41
BERNAT, Miro 53, 55
BÄCHEROVÁ-KŘENOVÁ, Vlasta 83
BEDÁŇ, Lukáš 97
BEZDĚKOVÁ, Dana 98, 99, 188, 189
BENCICOVA, Natalia Evelyn 156, 157
BOHM, Ladislav 54
BORISJUKOVÁ, Iva 54
BRUNCLÍK, Pavel 54, 62
BRASSAÏ 24, 51
BUCK, Chris 20
BUDINSKÝ, Michal 157, 158
BURIAN, Ivo 117, 120
BURIÁNEK, Miroslav 54
BAŇKA, Pavel 97, 126, 127, 129, 130, 138
BRZOBOHATÁ, Eva 147, 149

C
CAMERON, Julia, Margaret 17
CLINCH, Danny 20
CIGLER, Václav 103, 106, 107, 117, 122, 123
CIGLEROVÁ, Radka 123, 141
CINCIBUCH, Petr 75
CINYBULKOVÁ, Jiřina 83
COGAN, Miroslav 97
CPIN, Marek 87
ČERMÁKOVÁ, Lucie 54, 67
ČERNO, Jan 141
ČERNÝ, Vítek 198

D
DRAHUN, Iryna 178, 179
DRBOHLAV, Vladimír 96, 97
DVOŘÁK, Luboš 127, 139
DRTIKOL, František 35, 36

E
ERML, Jiří 128, 129, 141

F
FAGULCOVÁ, Tereza 2, 199, 200, 202
FANTA, Václav 54
FREMUNT, Stanislav 54, 58
FYMAN, Vladimír 97
FIALOVÁ, Adriana 151

G
GALLOVICOVÁ, Lena 157, 158
GÁBOVÁ, Barbora 182, 183
GÖRG, Caroline 176
GORALČÍK, Vladimír 123
GORALČÍK, Vladimír 133, 135
GRIMBERG, Nataliya 88
GRYGAR, Štěpán 54
GLOZAR, Jan 24, 51
GRYGAR, Milan 48, 65
GILL, Ivo 128, 129

H
HACHLA-MYSLIVEČKOVÁ, Valerije 53
Hagan, Pauline 191
HAHLUSHKA 163, 165, 174, 175
HAUSENBLAS, Lukáš 54
HEJNÝ, Pavel 54, 67
HILGER, Tomáš 54
HOCHOVÁ, Dagmar 54, 58, 123, 124
HOUSKOVÁ MIZEROVÁ, Kamila 97
HORÁKOVÁ, Barbora 199
HORST, P. Horst 6, 7
HROMEK, Marián 200
HRUŠKOVÁ, Kateřina 83
HIRO 8, 9, 10

CH

CHOUTKA, Miloš 83
CHOCHOLOVÁ, Blanka 54, 58
CHUM, Martin 97

I

Iturbide, Graciela 26, 27

J

JAKOUBĚ, Bohumil 54, 93
JANEK, Pavel 54, 61
JASANSKÝ, Pavel 75, 80
JIRÁSEK, Jindřich 75
JUNGOVÁ, Alžběta 151, 155
JUHOVÁ, Anežka 169, 170, 174, 175

K

KARÁSEK, Oldřich 83
KARÁSEK, Přemysl 54
KARÁSEK-ČEJKOVÁ, Michaela 88, 89, 91, 151, 152, 153, 160, 161, 194, 195
KASALÝ, Svatopluk 98, 117, 123, 141
KALÍK, M. 54
KALÍK, Miloslav 83
KOBELOVÁ, Marie 178, 185
KONOVSKÝ, Simon 178, 179
KRAUSOVÁ BENEŠOVÁ, Petra 97
KOCOUREK, Ondřej 97, 98
KREČL, Vladislav 54, 63, 121
KRIŽOVÁ, Alena 93
KRIŽO, Kubo 1, 157, 158, 186, 187
KYLAR, Ladislav 68, 70
KALÍK, M. 54
KONOVSKÝ, Simon 178, 179
KUŠČYNSKYJ, Taras 54, 60, 61, 62, 83, 97, 116, 117, 118, 119, 120, 123, 127, 140, 143, 144, 145
KNIŽOVÁ, Hana 151, 152, 172, 173
KORANDOVÁ, Radka 163, 164
KLADOŠOVÁ, Terezie Rosalie 157, 159, 182
KRATOCHVÍLOVÁ, Markéta 157, 158

L

LACHMANN, Jindřich 42, 43
LADUTKO, Iurii 68, 70, 176, 177
LAMRABAT, Mouse 20
LAUB, Gillian 20
LACHAPELLE, David 16, 20
LAWSON, Deana 18, 19
LEXOVÁ, Barbora 199
LHOTÁK, Zdeněk 127, 128, 129
LHOTÁKOVÁ, Andrea 127
LHOTSKÁ, Eliška 160, 161, 169, 170
LUDVÍK, Jakub 54

M

MACANOVÁ, Viktorie 163, 167
MACHULKA, Bedřich 38, 39, 93
MALATEK, Robin 163, 165
MAPPLETHORPE, Robert 11, 14, 15
MATĚJOVIČOVÁ, Petra 1, 27, 97
MEDEK, Mikuláš 42
MEDKOVÁ, Emila 42, 43
MEZEROVÁ, Jana 83
MONTEBELLO, GianCarlo 11
MONTEIRO, Luis 88, 90
MAŠATOVÁ, Zdeňka 103, 105
MILLER, Mike 20

N

NASTASSIA Aleinikava 184
NAVRÁTILOVÁ, M. 54
NOVÁK, Jiří 54
NOVÁK, Michal 54
NOVÁK, Vratislav Karel 97, 117, 119, 123, 126, 128, 129, 130
NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora 127
NEPHRO STUDIO 157, 160, 161
NIKTENDO 157, 158
NOIRAUDE, Phil La 187
NEUMAN, Ursula, Ilse 3
NEZDARA, Bedřich 48, 49

O

ORFILA, Carmela 187
ORTEN, Bet 152, 190, 191

P

PALÁT, Stanislav 68, 70
PALÁT, Stanislav 68, 70
PATRÁŠ, Samuel Alexander 68, 70, 71
PETERKA, Miroslav 83
PÍSAŘÍK, Vojtěch 48, 49, 54
PODLESNÝ, Zdeněk 54
POHRIBNÝ, Jan 141, 143
PATHS, Tiffany 32
PARR, Martin 28
PENN, Irving 7
PEREIRA, Al 20
PLÍVA, Oldřich 75
PRÁŠILOVÁ, Bára 150, 151
PROKIĆ, Janja 151, 152, 153, 154, 155, 173

R

RAY, Man 11, 12, 13
RENČ, Benedikt88, 90
RUČKA, Svatopluk 157, 158

S

SCHEUFLER, Pavel 42
SECHMAN, Petr 54
SKINNER, Damian 28, 29
SKLENSKÝ, M. 54
SOLBRIG, Ulrike 30, 31
STANO, Tono 127, 131, 137
STÁRA, Ondřej 162, 163, 164, 165, 166, 167, 174
STUCHELOVÁ, Andrea 127
STUDECKÁ, Milada 54, 59
SHOTBY.US 163, 164, 169, 170, 171
SANGUINETTI, Alessandra 26, 27
SCHLOSSER, Josefina 38, 39
SCHLOSSER, Otto 38
STEICHEN, Edward 6, 7
SVOBODA, Jan 54, 62, 98, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 122, 123
SYROVÝ, Jaroslav 54, 62
SÝKOROVÁ, Daniela 54, 61
ŠIMÁNEK, Dušan 54, 65, 83, 84
ŠÍP, Ladislav 54
ŠKARYD, Milan 54
ŠNAJDR, Pavel 83, 84
ŠPANIHELOVÁ, Kristýna 97
ŠŤASTNÝ, Andrej 54
ŠŤASTNÝ, Zdeněk 54
ŠIKOLOVÁ, Ludmila 127
Šťastníková, Majda 191
ŠVÁB, Jan 83

T

TILL, Kamil 141, 142
TILLMANS, Wolfgang 20
TOBAK, Vikki 3, 20, 21
TOTH, Matus 151
TŮMA, Martin 127

U

ULDYCHOVÁ, Dana 98
URBÁNEK, Gabriel 54, 93, 97, 98, 99, 141, 142

V

VALTER, Karel 40, 41
VANO, Robert 68
VÁŠA, Jiří 54
VÍTEK, Roman 54, 77, 84
VÍZNER, Ladislav 117
VINOPALOVÁ, Daniela 103, 104
VINKLÁRKOVÁ, Klára 2, 192, 193, 199, 201, 202
VILD, B. 83
VOKÁČOVÁ, Věra 54, 98
VRHEL, Adolf 54, 57, 58, 75, 76
VOJÁČEK, Jan 54, 61
VOJTĚCHOVSKÝ, Miroslav 109

W

WATSON, Albert 20
WHITE, Timothy 20
WOLF, Dick 147, 148, 170, 183, 186, 187, 191

Y

YZOMANDIAS 157, 158, 186

Z

ZAPLETALOVÁ, Adéla 151, 154
ZATORSKÝ, Jan 54, 66
ZEMAN, Kuba 163, 166
ŽEMLA, Petr 192, 193
ŽEŽULKA, Tomáš 75, 79
ZIMOVÁ-VRKOTOVÁ, Aneta 88, 89
ŽIŽKOVÁ, I. Zdeňka 54, 59

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura

BALAJKA, Petr. Jan Svoboda. Praha: Odeon, 1991. ISBN 80-207-0287-3.

BAŇKA, Pavel. Pavel Baňka: reflexe. Praha: Artmap z.s. v koedici s Fakultou umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2016. ISBN 978-80-906599-0-2.

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. Česká fotografie 20. století. Praha: KANT, 2009. ISBN 978-80-7437-026-7.

BIRGUS, Vladimír a VOJTĚCHOVSKÝ, Miroslav. Česká fotografie 90. let. Praha: KANT, c1998. ISBN 80-86217-00-0.

BIRGUS, Vladimír. Jaroslav Rössler: fotografie, koláže, kresby. Praha: KANT, 2003. 151 stran. ISBN 80-86217-48-5.

BYDŽOVÁ, Lenka – SRP, Karel. Emila Medková. Praha: Kan, 2001. 380 stran. ISBN 80-86217-50-7.

DRBOHLAV, Vladimír; DRBOHLAVOVÁ, Vanda; KREJČOVÁ, Helena; PROUZOVÁ, Johana; VLČEK, Mario et al. Osudy válečných deponátů: Uměleckoprůmyslové museum v Praze = The fate of wartime deposits: Museum of Decorative Arts, Prague. Druhé vydání. Praha: Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, 2020-. ISBN 978-80-907507-3-9.

GORALČÍK, Vladimír; NEUMAN, Ursula, Ilse. Multiple Exposures Jewelry and Photography. Řím: Officina Libraria srl, 2014. ISBN-13 9788897737292.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-7033-017-1.

HRUŠKOVÁ, Kateřina. Kaleidoskop vkusu: československá bižuterie na výstavách 1948-1989. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020. 212 stran. ISBN 978-80-86397-36-8.

HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada a KNOBLOCH, Iva. Václav Cigler. Design, profily, osobnosti. Osobnosti. V Řevnicích: Arbor vitae, 2014. ISBN 978-80-7467-078-7.

KŘÍŽOVÁ, Alena. Proměny českého šperku na konci 20. století. Praha: Academia, 2002. 223 stran. ISBN 80-200-0920-5.

KUŠČYNSKYJ, Taras. Taras Kuščynskyj: fotografie. Dům umění města Brna, 1987.

KUŠČYNSKYJ, Taras. Taras Kuščynskyj. 2. vyd. České Budějovice: Foto Mida, 2007. ISBN 978-80-902967-4-9.

LEFTERIS, Joanidis. Šperky. Moravská galerie v Brně, 1993. ISBN 80-7027-024-1.

MACHULKA, Bedřich; KAISER, Alois Ladislav (ed.). V Africe na stezkách zvěře: vzpomínky afrického cestovatele a lovce. Poznání světa. Praha: Orbis, 1955.

MATĚJOVIČOVÁ, Petra. Šperk - forma - obsah. Praha: Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 227 stran. 2023. ISBN 978-80-7101-226-9.

MEZEROVÁ, Jana. Jablonecké výstavy 1959-1987: nečekejte na motýla. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 2011. 157 stran. ISBN 978-80-86397-13-9.

MRÁZKOVÁ, Daniela a REMEŠ, Vladimír. Cesty československé fotografie: vyprávění o historii československé fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů vybraných osobností a mezních vývojových okamžiků. Praha: Mladá fronta, 1989.

MRÁZKOVÁ, Daniela. Příběh fotografie: vyprávění o historii světové fotografie prostředním životních a tvůrčích osudů významných osobností a mezních vývoj. okamžiků. Máj. Praha: Mladá fronta, [1985?].

MOUCHA, Josef. Jaroslav Rössler: avantgardní fotograf = avant-garde photographer. Praha: Fotorenesance, 2014. 89 stran. ISBN 978-80-905763-0-8.

NOVÁK, Vratislav Karel. Zveřejnění. Brno: Moravská galerie; Praha: České muzeum výtvarných umění, 1993. 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6.

NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6.

NOVÝ, Petr. Ve službách módy a stylu. Praha: Academia, 2017. 222 stran. ISBN 978-80-200-2708-5.

SKINNER, Damian. Contemporary jewelry in perspective. New York: Lark jewelry & Beading, 2013. 263 stran. ISBN 978-1-4547-0277-1.

Periodika

Bulletin Moravské galerie v Brně: [příloha časopisu Bulletin Moravské galerie v Brně]. Brno: Moravská galerie, 2007.

Československá fotografie: časopis pro ideovou a odbornou výchovu fotografických pracovníků. 1990. Praha: Orbis, 1990. ISSN 0009-0549.

Domov: kultura bydlení, architektura, umění, design, styl. 2018. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 2018. ISSN 0012-5369.

Esprit: stylový magazín Lidových novin. 2009-. Praha: Lidové noviny, 2009-. Dostupné také z: http://www.lidovky.cz/esprit.aspx.

Eva: časopis moderní ženy. 1943. Praha: Melantrich, 1943.

Fotografie: odborný sborník profesionální fotografie. 1984. Praha: Ediční a propagační služba, 1984. ISSN 0015-8828.

Fotografie Magazín: měsíčník pro klasickou a digitální fotografii. 2008. Praha: Economia, 2008. ISSN 1211-0019.

Fotograf: časopis pro fotografii a vizuální kulturu. 2002-. Praha: Mediagate, 2002-. ISSN 1213-9602. Dostupné také z: https://fotografmagazine.cz/.

Fotorok. 1959-. Praha: Orbis, 1959-. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:64a1bd30-cc78-11e3-aec3-005056827e52.

Jizerská kóta 0428, kulturní revue severovýchodních Čech. 1995-1997. Jablonec nad Nisou: Jizerská Kóta.

Květy. 1990. Praha: Rudé právo, 1990. ISSN 0023-5849.

MG. Moravská galerie v Brně: bulletin. [1963]-1980. Brno: Moravská galerie, [1963]-1980. ISSN 1213-7170.

Mladý svět: týdeník. 2005. Praha: Mladý svět, 2005. ISSN 0323-2042.

Proč ne?!: life style magazín. 2005-. Praha: Economia, 2005-.

Propagace. Praha: Merkur, 1962-1990. ISSN 0139-8695.

Salon: společnost, sport, divadlo, film, moda, výtvarné umění. 1943. Brno: [Jan Hanáček], 1943.

Vlasta. 1947-. Praha: Svět v obrazech, 1947-. ISSN 0139-6617.

Další zdroje

https://aperture.org/editorial/deana-lawson
https://archive.vogue.com/
https://www.albertwatson.net/
https://www.artantiques.cz/
https://www.artic.edu/
https://www.brooklynmuseum.org/
https://www.centrepompidou.fr/
http://www.dvacatestoleti.eu/esbirky
https://danabezdekova.com/
https://www.dazeddigital.com/art-photography/gallery/25994/7/deana-lawson-s--planes
https://fotografmagazine.cz
https://www.futures-photography.com/
https://www.granat.cz/historie-sperku-s-ceskymi-granaty/#historie-granat
http://www.gracielaiturbide.org/
https://www.icp.org/
https://iuriiladutko.work
https://www.ijournal.cz/unstoppable-preciosa-vyrazi-na-hravou-cestu-k-vitezstvi/
https://jeudepaume.org
https://www.louisaguinnessgallery.com
https://www.magnumphotos.com/
https://www.metmuseum.org/
https://www.moma.org/
https://mousmous.com/
https://www.newyorker.com/magazine/2021/03/01/the-profound-intimacy-of--deana-lawsons-photographs
https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/liz-johnson-arturs-vibrant-chronicle-of-the-african-diaspora
https://www.nytimes.com/2021/04/23/style/jewelry-mapplethorpe-repossi.html
https://novyzine.com/
https://www.ohoracek.cz
https://www.preciosacomponents.com/innovation
http://scheufler.cz/cs-CZ/fotohistorie/data,1868,prvni-fotografovani-korunovacnich--klenotu,721.html
https://sbirky.moravska-galerie.cz/katalog
https://swarmmag.com/
https://www.taschen.com/en/books/photography/05365/ice-cold-a-hip-hop-jewelry--history
https://www.tate.org.uk
https://www.tate.org.uk/art/artists/deana-lawson-31796
https://thephotographersgallery.org.uk/dbpfp22-deana-lawson
https://www.webumenia.sk/

Obrazové zdroje

OBAL SVOBODA, Jan, Bez názvu (Bižuterie) / Untitled (Artificial Jewellery), 1962. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25186

2•1 STEICHEN, Edward, The hands of Ilka Chase, 1925 [online]. Dostupné z: https://condenaststore.com/featured/the-hands-of-ilka-chase-edward-steichen.html

2•2 HORST, P. Horst, Jewelry model [online]. Dostupné z: https://www.mutualart.com/Artwork/Jewelry-model/241051BB88EC6BFB

2•3 PENN, Irwing, Veruschka Vogue, june1966 [online]. Copyright © Irwing Penn [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://pleasurephoto.wordpress.com/2023/06/19/veruschka-16/

2•4 HIRO- David Webb, Jeweled Toad,1963 [online]. Copyright © Hiro [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/109HJ8

2•5 HIRO- Van Cleef & Arpels Bracelet with Green Snake, 1963 [online]. Copyright © Hiro [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/109HJ6

2•6 HIRO- Van Cleef & Arpels Necklace with Fish, 1963 [online]. Copyright © Hiro [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/109HJ7

2•7 HIRO- Harry Winston Necklace, 1963 [online]. Copyright © Hiro [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/109HDE

2•8 HIRO-Alberta Tiburzi with Neon Necklace, Paris, negative 1967; print 2012 [online]. Copyright / © Hiro [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/109J2H

2•9 HIRO- Donna Mitchell Harper's Bazaar, Oct. 1968 [online]. Dostupné z: https://pleasurephoto.wordpress.com/2012/12/23/donna-mitchell-is-wearing-one-of-a-series-of-floral-necklaces-with-detachable-jewel-and-enamel-beetle-brooches-by-donald-claflinphoto-by-hiro-harpers-bazaar-oct-1968/

2•10 RAY, Man- Nancy Cunard, 1926 [online]. Copyright © 2024 Artists Rights Society (ARS), New York [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.metmuseum.org/art/collection/search/265168
2•11 RAY, Man- Jewelry for Elsa Triolet, 1928 [online]. Copyright © Man Ray Trust ARS-ADAGP [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/104ANW

2•12 RAY, Man- Optic-Topic, 1974-1978 [online]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/man-ray--optic-topic-3

2•13 MAPPLETHORPE, Robert, Untitled (Necklace), 1974 [online]. Copyright © Robert Mapplethorpe Foundation [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.mapplethorpe.org/news/the-new-york-times7

2•14 MAPPLETHORPE, Robert, Thomas, 1986 [online]. Copyright © Robert Mapplethorpe Foundation [cit. 05.07.2024]. Dostupné z
2•15 LACHAPELLE, David, Addicted to Diamonds, 1997 [online]. Copyright © [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/man-ray-optic-topic-3

2•16 CAMERON, Julia, Margaret, Sadness, 1864 [online]. No Copyright. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/104G0A

2•17 LAWSON, Deana, An Ode to Yemaya, 2019. [online]. Copyright © Deana Lawson [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://thephotographersgallery.org.uk/dbpfp22-deana-lawson

2•18 LAWSON, Deana, Nation, 2018 [online]. Copyright © Deana Lawson [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.moma.org/collection/works/284055?artist_id=38858&page=1&sov_referrer=artist

2•19 LAWSON, Deana, Chief, 2019, Courtesy of the artist and Sikkema Jenkins & Co., New York [online]. Copyright © Deana Lawson [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://thephotographersgallery.org.uk/dbpfp-22-deana-lawson

2•20 LAMRABAT, Mouse, From the kingdom of lions, 2021 [online]. Copyright © [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CVx2DSDqzt9/

2•21 Ice Cold. A Hip-Hop Jewelry History [online]. Copyright © [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.taschen.com/en/books/photography/05365/ice-cold-a-hip-hop-jewelry-history

2•22 KHALDEI, Yevgeny, Raising a Flag over the Reichstag, 1945 [online]. No Copyright. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Raising_a_Flag_over_the_Reichstag

2•23 BRASSAÏ, The Urchin Bijou, Bar de la Lune, 1932, printed 1960 [online]. Copyright © Estate Brassaï - RMN-Grand Palais [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/brassai-madame-bijou

2•24 ARTUR, Johnson, Liz, Jason's Closet, 2019. [online]. Copyright © Liz Johnson Artur [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.dazeddigital.com/art-photography/gallery/27613/4/liz-johnson-artur-summer-2019
Artur, Johnson, Liz, Untitled (Classics), 1995–2013. [online]. Copyright © Liz Johnson Artur [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/liz-johnson-arturs-vibrant-chronicle-of-the--african-diaspora

2•25 SANGUINETTI, Alessandra, The Necklace. Buenos Aires, Argentina. 1999 [online]. Copyright © Alessandra Sanguinetti/Magnum Photos. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.magnumphotos.com/newsroom/in-dialogue-susan-meiselas-bieke-depoorter-olivia-arthur-lua-ribeira/

2•26 ITURBIDE, Graciela, Nuestra Señora de las Iguanas, Juchitán, México, 1979. [online]. Copyright © Graciela Iturbide [cit. 05.07.2024] Dostupné z: http://www.gracielaiturbide.org/juchitan/01-2/

2•27 PARR, Martin, From 'Common Sense'. Benidorm. Spain. 1997. [online]. Copyright © Martin Parr | Magnum Photos [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.magnumphotos.com/arts-culture/art/toilet-paper-martin-parr-maurizio-cattelan/

2•28 BARTLEY, Roseanne a SHALLERT, Christian, Human Necklace: Pendant, (Barcelona Residency, 2005-2007) [online]. Dostupné z: SKINNER, Damian: Contemporary jewelry in perspective, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1 str. 84 https://artjewelryforum.org/library/contemporary-jewelry-in-perspective/

2•29 SOLBRIG, Ulrike a MARSIK, Alm, platforma Schmuck2, Subway Map, 2003. [online] Dostupné z: SKINNER, Damian: Contemporary jewelry in perspective, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1 str. 85 https://artjewelryforum.org/library/contemporary-jewelry-in-perspective/

2•30 SOLBRIG, Ulrike a MARSIK, Alm, platforma Schmuck2, Subway Map, 2003 [online]. Dostupné z: https://schmuck2.de/what-are-you-wearing-jewellery/

2•31 PATHS, Tiffany a BOGUE, Terence, Blister-ring, 2005. [online] Dostupné z: SKINNER, Damian: Contemporary jewelry in perspective, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1 str. 63 https://artjewelryforum.org/library/contemporary-jewelry-in-perspective/

2•32 BEVAN, Renee a BOREHAM, Caryline World Is a Giant Pearl pendant, 2012 [online] Dostupné z: SKINNER, Damian: Contemporary jewelry in perspective, New York : Lark jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1 str. 31 https://artjewelryforum.org/library/contemporary-jewelry-in-perspective/

3•1 BALZAR, A Fencer's Hands, 20. století. [online]. Copyright © Neurčeno [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/1042H6

3•2 Drtikol, František, Femme au collier, Prague. 1914. Copyright © Ervina Boková-Drtikolvá, Podebrady. Photo credits : Centre Pompidou, MNAM-CCI/Georges Meguerditchian/Dist. GrandPalaisRmn [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.centrepompidou.fr/en/ressources/oeuvre/cdqyeXr

3•3 Neznámý autor, Vědci u laboratorního bádání drahých kamenů, Archiv Národního muzea, Etnografický archiv negativů, 20. století. [online]. Copyright © Archiv Národního muzea [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.esbirky.cz/predmet/39435042?searchParams=%7B%22filter%22%3A%7B%-22keywords%22%3A%5B%22%5Cu0161perk%22%5D%7D%2C%22order%22%3A%22relevance%22%2C%22itemsPerPage%22%3A24%2C%22path%22%3A%22eJyLrlbKS8xNVbJSCospNTBISynOSU3JrlQoqkzOyAGJpFpm5CtkAAXBHMM8MJWipKOUk5mXDdQWow%2BSTCyJ0QdrSY3RL6uEmGGfnVpZnl%2BUUmyr6myq6mhYkFqUrQbkpxbZFqXmpJYI5iWnKtXGAgBpcS2E%22%7D&sequencePointer=19

3•4 Neznámý autor, Dáma při zkoušení náhrdelníku v šperkařské dílně, Archiv Národního muzea, Etnografický archiv negativů, 20. století. [online]. Copyright © Archiv Národního muzea [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.esbirky.cz/predmet/39434970?searchParams=%7B%22filter%22%3A%7B%22keywords%22%3A%5B%22%5Cu0161perk%22%5D%7D%2C%22order%22%3A%22relevance%22%2C%22itemsPerPage%22%3A24%2C%22path%22%3A%22eJyLrlbKS8xNVbJSCospNTBISynOSU3JrlOoqkzOyAGJpFpm5CtkAAXBHMM8MJWipKOUk5mXDdQWow%2BSTCyJ0QdrSY3RL6uEmGGfnVpZnl%2BUUmyr6myq6mhYkFqUrQbkpxbZFqXmpJYI5iWnKtXGAgBpcS2E%22%7D&sequencePointer=15

3•5 Neznámý autor, Výroba šperků, Archiv Národního muzea, Etnografický archiv negativů, 20. století. [online]. Copyright © Archiv Národního muzea [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.esbirky.cz/predmet/39434934?searchParams=%7B%22filter%22%3A%7B%22keywords%22%3A%5B%22%5Cu0160perka%5Cu0159stv%5Cu00ed%22%5D%7D%2C%22order%22%3A%22relevance%22%2C%22itemsPerPage%22%3A24%2C%22path%22%3A%22eJyLrlbKS8xNVbJSCospNTBISynOSU3JrlOoqkzOyAGJpFpm5CtkAAXBHMM8MJWipKOUk5mXDdQWow%2BSTCyJ0QdrSY3RL6uEmGGfnVpZnl%2BUUmyr6myq6mhQkFqUnQhiWIoWI5SpOhurOrqoAeVTi2yLUnNSyxLzklOVamMBQt0xug%3D%3D%22%7D&sequencePointer=0

3•6 Neznámý autor, Dáma při zkoušení prstenu, , Archiv Národního muzea, Etnografický archiv negativů, 20. století. [online]. Copyright © Archiv Národního muzea [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.esbirky.cz/predmet/39434952?searchParams=%7B%22filter%22%3A%7B%22keywords%22%3A%5B%22%5Cu0160perka%5Cu0159stv%5Cu00ed%22%5D%7D%2C%22order%22%3A%22relevance%22%2C%22itemsPerPage%22%3A24%2C%22path%22%3A%22eJyLrlbKS8xNVbJSCospNTBISynOSU3JrlOoqkzOyAGJpFpm5CtkAAXBHMM8MJWipKOUk5mXDdQWow%2BSTCyJ0QdrSY3RL6uEmGGfnVpZnl%2BUUmyr6myq6mhQkFqUnQhiWIoWI5SpOhurOrqoAeVTi2yLUnNSyxLzklOVamMBQt0xug%3D%3D%22%7D&sequencePointer=1

3•7 MACHULKA, Bedřich, KAISER, Alois Ladislav (ed.). V Africe na stezkách zvěře: vzpomínky afrického cestovatele a lovce. Poznání světa. Praha: Orbis, 1955. str. 32e

3•8 Neurčený autor, Bez názvu (Portrét Josefiny Schlosser se šperky), 1928. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_9743

3•9 BROK, Jindřich, Bez Názvu. Nedatováno. Zdroj: ZYKMUND, Václav. Umění, které mohou dělat všichni? 2. vyd. Knihovna fotografie. Praha: Orbis, 1968. str. 132c.

3•10 VALTER, Karel, Bez názvu, kolem 1935 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_15790

3•11 BERKA, Ladislav, Emil, Reklamní fotografie, 1929–1933 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_9275

3•12 LACHMANN, Jindřich, Korunovační klenoty, 1860–1869 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_9204

3•13 MEDKOVÁ, Emila, Ruka s hodinkami, 1949 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_13590

3•14 KOLLAR, François, Pani Toussaint, návrhárka bižutérie, 1937 [online]. Copyright © Slovenská národná galéria [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.webumenia.sk/cs/dielo/SVK:SNG.UP-DK_395-Ae

3•15 VANĚK, Jindřich, Poloakt, před 1932. Copyright © Uměleckoprůmyslové museum v Praze. Zdroj: BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. Česká fotografie 20. století. Praha: KANT, c2009. ISBN 978-80-7437-026-7.

3•16 VANĚK, Jindřich, Studie, 1920–1927. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_6419

3•17 KOLLAR, François, Zlatnícka práca, 1938. [online]. Copyright © Slovenská národná galéria [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.webumenia.sk/cs/dielo/SVK:SNG.UP-DK_395-Ax

3•18 KOLLAR, François, Portrét pani Lanyin, 1936. [online]. Copyright © Slovenská národná galéria [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.webumenia.sk/cs/dielo/SVK:SNG.UP-DK_395-Ar

3•19 GRYGAR, Milan, Prsten s nymfou, 1968. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.GD_17449

3•20 Neznámý autor, Jablonec´68, mezinárodní výstava bižuterie Československo, 1968 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.GD_36499-1,2

3•21 NEZDARA, Bedřich, Žena - šperk 1977. Městské muzeum Chotěboř - zámek, 1977 [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.GD_35982

3•22 RÖSSLER, Jaroslav, Abstract Composition with Balls and Necklace, 1963. [online]. Copyright © Jaroslav Rössler - heirs [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/1042GR

3•23 RÖSSLER, Jaroslav, Abstract Composition with Necklace, 1962. [online]. Copyright © Jaroslav Rössler - heirs [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/object/1042H9

3•24 GLOZAR, Jan, Hraběnka, 1986 [online]. Copyright © Jan Glozar [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://art.ceskatelevize.cz/inside/nejprve-hrabenka-gejza-ctitel-gotta-a-jini-typci-a-potom-neco-po-cem-ztratite-chut-na-hambace-JKTXz

3•25 VANO, Robert. [online]. Esprit: stylový magazín Lidových novin. 2009-. Praha: Lidové noviny, 2009-. Copyright © Robert Vano. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C71gLZhMkDr/?img_index=1

3•26 Šimončík, Branislav, Časopis *Vogue,* roč. 2024. [online]. Vogue CS. 2018-. Praha: V24 Media, 2018-. ISSN 2571-0451. Dostupné také z: https://www.vogue.cz/. Copyright © Bronislav Šimončík. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C6dJ3pbsiHS/

3•27 Šimončík, Branislav, Časopis *Dolce Vita,* roč. 2024. [online]. Dolcevita: luxusní průvodce pro váš sladký život. 2002-. Praha: Stratosféra, 2002-. ISSN 1213-7502. Copyright © Bronislav Šimončík. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cf5y19Yrh8D/?utm_source=ig_embed&ig_rid=d2d06b5f-d6c4-4739-ad07-8ec1d1e7bed7

3•28 KYLLAR, Ladislav, EX.TREME EX.STREAM, 2019. [online]. Copyright © Ladislav Kyllar. Dostupné z: https://swarmmag.com/fashion/ex-treme-ex-stream/ Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace

3•29 PETRÁŠ, Samuel, Alexander, IMMORTAL FLAME, 2022. [online]. Copyright © Samuel Alexander Petráš. Dostupné z: https://swarmmag.com/fashion/immortal-flame/

3•30 PETRÁŠ, Samuel Alexander, SICK ELVES, 2021. [online]. Copyright © Samuel Alexander Petráš. Dostupné z: https://swarmmag.com/fashion/sick-elves/

3•31 PALÁT, Stanislav, THE ROOTS OF TASTE COLLECTION, 2024. [online]. Copyright © Stanislav Palát. Dostupné z: https://swarmmag.com/words/the-roots-of-taste-collection/

3•32 PETRÁŠ, Samuel Alexander, SHARP MOVES IN RED, 2020. [online]. Copyright © Samuel Alexander Petráš. Dostupné z: https://swarmmag.com/editorial/sharp-moves-in-red/

4•1 KYSELKOVÁ, Eliska, Unstoppable, Crystal Innovations campaigns, 2022 [online]. Copyright © Eliska Sky. Dostupné z: https://unstoppable.preciosacomponents.com/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

4•2 KYSELKOVÁ, Eliska, Unstoppable, Crystal Innovations campaigns, 2022 [online]. Copyright © Eliska Sky. Dostupné z: https://unstoppable.preciosacomponents.com/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

4•3 ZIMOVÁ-VRKOTOVÁ, Aneta a KARŠULÍN, Petr, Plantasia, Crystal Innovations campaigns, 2023. [online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://plantasia.preciosacomponents.com/

4•4 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, Nostalgia for Future, Crystal Innovations campaigns, 2022. [online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://nostalgia.preciosacomponents.com/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

4•5 KARŠULÍN, Petr a MONTEIRO, Luis, Hotel Anybody, Crystal Innovations campaigns, 2023. [online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hotelanybody.preciosacomponents.com/

4•6 KARŠULÍN, Petr a RENC, Benedikt, Red Carpet Ready, Preciosa Crystal Innovations, 2023.[online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hotelanybody.preciosacomponents.com/

4•7 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, Destined to Dazzle, Crystal Innovations campaigns, 2024. [online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://destinedtodazzle.preciosacomponents.com/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

4•8 KARŠULÍN, Petr, Mad for Sparkle, Crystal Innovations campaigns, 2024. [online]. Copyright © PRECIOSA [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.preciosacomponents.com/madforsparkle

5•1 URBÁNKOVÁ, Alena a ARMUTIDISOVÁ, Irena, Bulletin Moravské galerie v Brně: [příloha časopisu Bulletin Moravské galerie v Brně] : rejstřík. 2007. Brno: Moravská galerie, 2007. str. 113

5•2 URBÁNKOVÁ, Alena a ARMUTIDISOVÁ, Irena, Bulletin Moravské galerie v Brně: [příloha časopisu Bulletin Moravské galerie v Brně] : rejstřík. 2007. Brno: Moravská galerie, 2007. str. 250

5•3 Neuvedený autor, MODERNA. Copyright © Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.upm.cz/art-life/sal-d/

5•4 DRBOHLAV, Vladimír; DRBOHLAVOVÁ, Vanda; KREJČOVÁ, Helena; PROUZOVÁ, Johana; VLČEK, Mario et al. Osudy válečných deponátů: Uměleckoprůmyslové museum v Praze = The fate of wartime deposits : Museum of Decorative Arts, Prague. Druhé vydání. Praha: Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, 2020-. ISBN 978-80-907507-3-9 str. 31

5•5 Neuvedený autor, Detaily mikromozaiky. [online]. Copyright © Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.upm.cz/nahredlnik-z-nasich-sbirek-v-epicentru-luxusu/

5•5 URBÁNEK, Gabriel, Náhrdelníky, Dana Bezděková. [online]. Copyright © Gabriel Urbánek [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://danabezdekova.com/galerie?id_owl_blog_post=16&rewrite=nahrdelniky&category_parent=16

6•1 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Bižuterie) / Untitled (Artificial Jewellery), 1962. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_17189

6•1 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Bižuterie) / Untitled (Artificial Jewellery), 1962. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_17185

6•2 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Bižuterie) / Untitled (Artificial Jewellery), nedatováno. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25167

6•3 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Náramek, Daniela Vinopalová (?), 1971–1979. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25114

6•3 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Náramek, Daniela Vinopalová (?), 1971–1979. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25116

6•4 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Dva závěsy položené drátěném skle, Václav Cigler), 1971–1979. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25156

6•5 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Náhrdelník a prsten, Zdena Mašatová), 1971–1983. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25189

6•6 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Bižuterie) / Untitled (Artificial Jewellery), 1962. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_25186

6•7 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Náušnice, Václav Cigler), 1971–1975. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_17195

6•8 SVOBODA, Jan, Bez názvu (Náušnice, Václav Cigler), 1971–1975. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_17194

6•9 KRAMER, Fred, Bez názvu (Reklamní fotografie), nedatováno. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14218

6•10 KRAMER, Fred, Bez názvu (Portrét), nedatováno. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14211

6•11 KRAMER, Fred, Bez názvu (Reklamní fotografie), 1960–1969. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14219

6•12 KRAMER, Fred, Bez názvu (Módní fotografie - brýle), 1960–1969. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14191

6•13 KRAMER, Fred, Bez názvu (Reklamní fotografie), nedatováno. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14213

6•13 KRAMER, Fred, Bez názvu (Reklamní fotografie), nedatováno. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.MG_14207

6•14 KRAMER, Fred, Preciosa, 1962. [online]. Copyright © MutualArt Services, Inc.. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.mutualart.com/Artwork/Preciosa--1962/0EB64078E0596E2228CCEEA404ADDA34

6•15 KUŠČYNSKYJ, Taras, Fotografie šperku Ladislavy Víznerové , 1970 - 1980. [online]. Copyright © Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.msbcollection.cz/detail/s00703

6•16 KUŠČYNSKYJ, Taras, Venuše. Dostupné z: Taras Kuščynskyj: fotografie : Dům umění, Brno 8. prosince 1987 - 10. ledna 1988. Brno: Dům umění města Brna, 1987.

6•17 KUŠČYNSKYJ, Taras, Dostupné z: Taras Kuščynskyj: fotografie : Dům umění, Brno 8. prosince 1987 - 10. ledna 1988. Brno: Dům umění města Brna, 1987.

6•18 KUŠČYNSKYJ, Taras, Fotografie šperku Svatopluka Kasalého, 1970 - 1980. [online]. Copyright © Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.msbcollection.cz/detail/s00705

6•19 KUŠČYNSKYJ, Taras, fotografie pro expozici uměleckoprůmyslových škol na jedné z Jablonecký výstav, nedatováno. Dostupné z: MEZEROVÁ, Jana. Jablonecké výstavy 1959-1987: nečekejte na motýla–. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 2011. ISBN 978-80-86397-13-9. s. 90

6•20 KUŠČYNSKYJ, Taras, Brož s pilkou. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 196

6•21 KUŠČYNSKYJ, Taras. Dostupné z: KUŠČYNSKYJ, Taras. Taras Kuščynskyj: fotografie : Dům umění, Brno 8. prosince 1987 - 10. ledna 1988. Brno: Dům umění města Brna, 1987.

6•22 KUŠČYNSKYJ,Taras. Dostupné z: ŠTULÍK, Václav a TAUSK, Petr. Jak fotografovat. 2., přeprac. vyd. Polytechnická knižnice. Řada 2, Příručky. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1977. str. 144d

6•23 KUŠČYNSKYJ,Taras, šperk Ivo Buriana, ze série snímků šperků pro Jablonex 68. Dostupné z: ŠTULÍK, Václav a TAUSK, Petr. Jak fotografovat. 2., přeprac. vyd. Polytechnická knižnice. Řada 2, Příručky. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1977. str. 27

6•24 KRÉDL, Vladislav, Babičko, proč máš tak velké uši?, 1995. Copyright © Johana Krédlová Nováková. Dostupné z: KŘÍŽOVÁ, Alena: Proměny českého šperku na konci 20. století, Praha : Academia, 2002, 223 stran, ISBN 80-200-0920-5. Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

6•25 CIGLER, Václav, Ostrov ticha, 1992. [online]. Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dilo/CZE:MG.C_31401

6•26 HUBATOVÁ-VACKOVÁ, LADA A KNOBLOCH, IVA. VÁCLAV CIGLER. DESIGN, PROFILY, OSOBNOSTI. ŘEVNICE: ARBOR VITAE, 2015. ISBN 978-80-7101-153-8. Dostupné z: https://www.upm.cz/an/eshop/vaclav-cigler-2/

6•27 GORALČÍK, Vladimír, Naušnice Václava Ciglera, 1993. Dostupné z: HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada a KNOBLOCH, Iva. Václav Cigler. Design, profily, osobnosti. Osobnosti. V Řevnicích: Arbor vitae, 2014. ISBN

6•28 BAŇKA, Pavel, Vertikální konstrukce, 1985. [online]. Dostupné z: https://www.artlist.cz/en/works/vertikalni-konstrukce-103101/

6•29 BAŇKA, Pavel, Dotýkání, 1982. Dostupné z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 25

6•30 ERML, Jiří, Dvojprsten s malou spirálou, 1980. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 207

6•31 LHOTÁK, Zdeněk, Jehlice s posunem, 1982. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 206

6•32 GILL, Ivo, Jehlice, 1981. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 204

6•33 BAŇKA, Pavel, Dotýkání světlem, Projekt Dotýkání světlem II., 1984. Dostupné z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 18

6•34 BAŇKA, Pavel, Rouška I, 1986. Dostupné z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 64

6•35 STANO, Tono, Čelenka, vahadlo se střepem, 1989. Dostupné z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 79

6•36 STANO, Tono, Čelenka se svislým střepem, 1988. [online]. Copyright © Tono Stano. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.artlist.cz/dila/celenka-se-svislym-strepem-6653/

6•37 HONZÍK, Josef a NOVÁK, Vratislav, Karel, Fotografie šperku, 1990 [online]. Copyright © Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.msbcollection.cz/detail/s00694, https://www.msbcollection.cz/detail/s00696

6•38 HONZÍK, Josef a NOVÁK, Vratislav, Karel, Fotografie šperku, 1990 [online]. Copyright © Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.msbcollection.cz/detail/s00690

6•39 HONZÍK, Josef a NOVÁK, Vratislav, Karel, Fotografie šperku, 1990 [online]. Copyright © Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.msbcollection.cz/detail/s00688, https://www.msbcollection.cz/detail/s00689

6•40 STANO, Tono, Čelenka se dvěma plexisklovými noži, 1988. Reprodukováno z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 71

6•41 STANO, Tono, Čelenka s plexisklovým střepem, 1988. Reprodukováno z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 70

6•42 Honzík, Josef, Maska, výkřik - úsměv, 1991. Reprodukováno z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 77

6•43 HONZÍK Josef, Prsten, 1993. Reprodukováno z: NOVÁK, Vratislav Karel: Zveřejnění, Brno : Moravská galerie ; Praha : České muzeum výtvarných umění, 1993, 102 stran. ISBN: 80-7027-027-6 s. 73

6•44 BAŇKA, Pavel, Dotek slasti / Dotek bolesti, 1982. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 232

6•45 DVOŘÁK, Luboš, Agrese, 1988. Dostupné z: NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora; FIŠER, Marcel; ŘÍHOVÁ, Vladislava; VERNEROVÁ VOLNÁ, Tereza; KŘENKOVÁ, Zuzana et al. V.K.N.: to je vše = that is everything. Jablonec nad Nisou: Spolek přátel díla Vratislava Karla Nováka, 2023. ISBN 978-80-11-03430-6. s. 233

6•46 KUŠČYNSKYJ, Taras, Plakát výstavy Jewellery in Europe, Courtesy of Victoria and Albert Museum, London, 1976. [online] Dostupné z: https://www.facebook.com/svatopluk.kasaly.jewellery/photos/pb.100063997157235.-2207520000/714536355804807/?type=3

6•47 KUŠČYNSKYJ, Taras, Fotografie šperku Svatopluka Kasalého, 1972. Dostupné z: https://www.facebook.com/photo?fbid=171975626727552&set=pb.100063997157235.-2207520000

6•48 TILL, Kamil, Pendant - , handmade cut glass, brass, rhodium galvanization. [online] Copyright © Moravská galerie v Brně. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sites.google.com/view/kasalysvatoplukjewellery/works?authuser=0

6•49 URBÁNEK, Gabriel, Upper arm bracelet from blue , handmade cut glass, brass, rhodium galvanization. [online] Copyright © Uměleckoprůmyslové museum v Praze. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sites.google.com/view/kasalysvatoplukjewellery/works?authuser=0

6•50 POHRIBNÝ, Jan, necklace, rings, , handmade cut glass, brass, rhodium galvanization, 1986. [online] Copyright © Svatopluk Kasalý. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://sites.google.com/view/kasalysvatoplukjewellery/works?authuser=0

6•51 Kuščynskyj, Taras, [online] Copyright © Svatopluk Kasalý. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.facebook.com/photo/?fbid=171650333426748&set=pb.100063997157235.-2207520000
6•52 KUŠČYNSKYJ, Taras, [online] Copyright © Svatopluk Kasalý. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.facebook.com/photo?fbid=174463519812096&set=pb.100063997157235.-2207520000

7•1 SPUSTOVÁ Zuzana, náramek Louise, 2023. [online]. Copyright © Zuzana Spustová [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.vogue.cz/clanek/novinky/magda-zurkova/novy-sperk-zuzany-spustove-oslavuje-zrozeni Publikováno se souhlasem autorky na základě whatsappové komunikace.

7•2 BRZOBOHATÁ, Eva, Prsten a náušnice Eva Brzo, 2024. [online]. Copyright © Eva Brzobohatá [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/sperky-odlevala-jako-samouk-pri-studiu-zubariny-odvahu-osobite-tvorit-nasla-sperkarka-eva-brzobohata-az-behem-materstvi Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•3 PRÁŠILOVÁ, Bára, Last Drop kolekce šperků Janji Prokic, 2016. [online]. Copyright © Barbora Prášilová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.facebook.com/photo/?fbid=887321764737374&set=beauty-or-the-beast-another-one-for-designer-janja-prokic-and-her-amazing-collec; https://www.facebook.com/BaraPrasilovaPhotography/photos/beauty-or-the-beast-another-one-for-designer-janja-prokic-and-her-amazing-collec/887940134675537/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•4 ORTEN, Bet, fotografie šperků Janji Prokić, 2015. [online]. Copyright © Bet Orten. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.czechdesign.cz/kalendar-akci/bylo-nebylo

7•5 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, Fotografie pro šperky Janji Prokić, 2020. [online]. Copyright © Michaela Karásek Čejková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Bg-0wTZA-No/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•6 KNÍŽOVÁ, Hana, Fotografie šperků Janji Prokić, 2023. Copyright © Hana Knížová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CxVKZoNL-Tj/

7•7 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, Fotografie pro šperky Janji Prokić, 2020. [online]. Copyright © Michaela Karásek Čejková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cc-P5dtDimC/?img_index=1; https://www.instagram.com/p/B9bjCHTnl4S/ Publikováno se souhlasem autorek na základě emailové komunikace.

7•8 ZAPLETALOVÁ, Adéla, Fotografie šperků Janji Prokić, 2023. Copyright © Adéla Zapletalová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Czk_hgrsoNb/

7•9 ZIMOVÁ, Aneta, Fotografie šperků Janji Prokić, 2023. Copyright © Aneta Zimová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CqAIs9yM4dK/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•10 BENCICOVA, Natalia Evelyn, Vogue Magazín, 2023. [online]. Copyright © Natalia Evelyn Bencicova. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CpkdBypsTRP/?img_index=1

7•11 GALLOVICOVA, Lena, BASTUGA, Denis, RUČKA Svatopluk a KRATOCHVÍLOVÁ, Markéta, Bold studio My Rose collection, 2020. [online]. Copyright © Lena Gallovicova, Denis Bastuga, Svatopluk Ručka, Bold Studio. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CGCfqUFH34S/ Publikováno se souhlasem autorů na základě emailové komunikace.

7•12 KRIŽO, Kubo, Yzomandias x Nik Tendo - Láska & Bolest, 2022. [online]. Copyright © Milion+ Entertainment. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-I_XxQCaCX0

7•13 PETRÁŠ, Samuel, Novy Zine Magazín, 2023. [online]. Copyright © Samuel Petráš. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://novyzine.com/ISSUE-2

7•14 VEŠKRNA, Vojtěch, Fotografie módní přehlídky Terezy Rosalie Kladosové, 2020. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CGw9FOorSQa/ Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•15 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, kolekce PRETTY BLOODY GOOD Elišky Lhotské, 2022. [online]. Copyright © Michaela Karásek Čejková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.lhotskajewellery.cz/kolekce-sperku/pretty-bloody-good/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•16 KARÁSEK, ČEJKOVÁ, Michaela, Kolekce So Elišky Lhotské, 2020. [online]. Copyright © Michaela Karásek Čejková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.lhotskajewellery.cz/kolekce-sperku/so/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•17 STUDIO NEPHRO, Fotografie kolekce AFFIRMO Elišky Lhotské, 2020. [online]. Copyright © Nephro Studio. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.lhotskajewellery.cz/kolekce-sperku/affirmo/ Publikováno se souhlasem autorů na základě emailové komunikace.

7•18 VOJTUŠ, Matěj, kolekce šperků Ondřeje Stáry BRADPIT91, 2019. [online]. Copyright © Matěj Vojtuš. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://swarmmag.com/interview/bradpit91/

7•19 SVATOŠ, František, kolekce šperků Ondřeje Stáry BRADPIT91, 2019. [online]. Copyright © František Svatoš. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://swarmmag.com/interview/bradpit91/

7•20 ONDŘEJ Stára, To bude peněz, to bude peněz, 2020. [online]. Copyright © Ondřej Stára. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CFz9QUIn3u9/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autora na základě komunikace přes sociální síť Instagram.

7•21 KORANDOVÁ, Radka, Fotografie šperků Ondřeje Stáry, 2021. [online]. Copyright © Radka Korandová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CUuMEp4Lo4c/ Publikováno se souhlasem autorky na základě komunikace přes sociální síť Instagram.

7•22 SHOTBY.US, Fotografie šperků Ondřeje Stáry, 2022. [online]. Copyright © SHOTBY.US. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CTuQx_vsYEn/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autorů na základě emailové komunikace.

7•23 MALATEK, Robin, Fotografie šperků Ondřeje Stáry pro Módní přehlídku Adidas, Prague fashion week, 2023. [online]. Copyright © Robin Malatek. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CrIjuDBLnMx/?img_index=1

7•24 HAHLUSHKA, Fotografie šperků Ondřeje Stáry, 2022. [online]. Copyright © Hahlushka. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cf9aCouLOuL/?img_index=1

7•25 ZEMAN, Kuba, Fotografie šperků Ondřeje Stáry, 2020. [online]. Copyright © Kuba Zeman. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cx3Zi62r5kG/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autora na základě komunikace přes sociální síť Instagram.

7•26 KUBENK, Natalie, Fotografie šperků Ondřeje Stáry, 2022. [online]. Copyright © Natalie Kubenk. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CfoDIK1rCQP/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autorky na základě komunikace přes sociální síť Instagram.

7•27 MACANOVÁ, Viktorie, NEONE X Ondřej Stára, 2022. [online]. Copyright © Viktorie Macanová. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/ClJTHBiLj5w/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autorky na základě komunikace přes sociální síť Instagram
7•28 SHOTBY.US, Fotografie šperků Anežky Juhové, 2023. [online]. Copyright © SHOTBY.US. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.shotby.us/anezka-juhova-maya/ Publikováno se souhlasem autorek na základě emailové komunikace.

7•29 SHOTBY.US, Fotografie šperků Elišky Lhotské, 2022. [online]. Copyright © SHOTBY.US. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.shotby.us/eliska-lhotska-snubni-prsteny/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•30 SHOTBY.US, Editorial pro magazín Dolce Vita, 2020. [online]. Copyright © SHOTBY.US. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.dolcevita.cz/umeni/nejnovejsi-kolekce-ceskych-sperkaru-objektivem-fotografickeho-dua-shotby-us/ Publikováno se souhlasem autorky na základě emailové komunikace.

7•31 SHOTBY.US, Fotografie šperků Zdeňka Vacka, 2023. [online]. Copyright © SHOTBY.US. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=627210742877878&set=pb.100067668725755.-2207520000&type=3 Publikováno se souhlasem autorek na základě emailové komunikace.

7•32 KNÍŽOVÁ, Hana, Fotografie pro Vogue Czechoslovakia, 2024. [online]. Copyright © Hana Knížová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C6J1FrsLz1U/?img_index=1

7•33 KNÍŽOVÁ, Hana, Fotografie pro Harpers Bazaar - Isolation, 2021. [online]. Copyright © Hana Knížová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hanaknizova.com/harpers-bazaar-isolation/

7•34 KNÍŽOVÁ, Hana, Fotografie šperků NITU Jewelry, 2022. [online]. Copyright © Hana Knížová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hanaknizova.com/nitu-jewelry/

7•35 HAHLUSHKA, 2023. [online]. Copyright © Hahluska. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hahlushka.com/

7•36 HAHLUSHKA, 2023. [online]. Copyright © Hahluska. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://hahlushka.com/

7•37 HAHLUSHKA, Fotografie šperků Anežky Juhové, 2023. [online]. Copyright © Hahluska. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cv5CKPrMvAd/?img_index=1

7•38 LADUTKO, Iurii, Fotografie pro magazín NOVY ZINE 2 Šperky Caro, Caroline Görg. 2023. [online]. Copyright © Iurii Ladutko. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CwqDOYmLpfY/, https://novyzine.com/ISSUE-2 Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•39 LADUTKO, Iurii, Fotografie šperků Duality, Martina Grosmana 2023. [online]. Copyright © Iurii Ladutko. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.czechgranddesign.cz/cz/databaze-designeru/detail/48/ladutko-iurii Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•40 DRAHUN, Iryna, Fotografie šperků pro Metallum, 2023. [online]. Copyright © Drahun Iryna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CwfkCxcM0hn/?img_index=6

7•41 DRAHUN, Iryna, Fotografie šperků pro Metallum, 2023. [online]. Copyright © Drahun Iryna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CwfkCxcM0hn/?img_index=6

7•42 DRAHUN, Iryna, Fotografie šperků pro Metallum, 2023. [online]. Copyright © Drahun Iryna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CwfkCxcM0hn/?img_index=6

7•43 TOMANOVÁ, Marie, Magazín Puss Puss, 2022. [online]. Copyright © Marie Tomanová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://marietomanova.com/PUSS-PUSS

7•44 TOMANOVÁ, Marie, YOUNG AMERICAN, 2019. [online]. Copyright © Marie Tomanová. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://marietomanova.com/YOUNG-AMERICAN-Paradigm-2019-SOLD-OUT

7•45 VEŠKRNA, Vojtěch, Fotografie pro magazín Harper's Bazaar, ???. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.veskrna.cz/proj/harpers-bazaar-jewellery-editorial/ Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•46 VEŠKRNA, Vojtěch, Magazín ffaasshhiioonn.com, 2022. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cvo1n7GrlSj/?img_index=1 Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•47 VEŠKRNA, Vojtěch, Memento Mori collection for Nastassia Aleinikava 2020. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.veskrna.cz/proj/memento-mori-collection-for-nastassia-aleinikava/ Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•48 VEŠKRNA, Vojtěch, kolekce Euphoria, šperky Marie Kobelové, 2020. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.mariakobelova.com/euphoria Publikováno se souhlasem autora na základě emailové komunikace.

7•49 VEŠKRNA, Vojtěch, Aero-Minor Le Mans car inspired watch by Bohematic 2020. [online]. Copyright © Vojtěch Veškrna. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.veskrna.cz/proj/aero-minor-le-mans-car-inspired-watch-by-bohematic/

7•50 KŘIŽO, Kubo, Fotografie šperků Dick Wolf, 2024. [online]. Copyright © Kubo Křižo. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C1wIdRMCdIW/?img_index=1

7•51 KŘIŽO, Kubo, Fotografie pro magazín Esquire, 2023. [online]. Copyright © Kubo Křižo. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://kubokrizo.com/

7•52 KŘIŽO, Kubo, Kampaň pro Jaggermeister, 2023. [online]. Copyright © Kubo Křižo. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://kubokrizo.com/work

7•53 HAVELKOVÁ, Adéla, Fotografie šperků Dany Bezděkové, 2021. [online]. Copyright © Adéla Havelková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://danabezdekova.com/

7•54 HAVELKOVÁ, Adéla, Fotografie pro magazín Dolce Vita, 2021. [online]. Copyright © Adéla Havel-

ková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CNsbjVgL-iq/?img_index=2

7•55 HAVELKOVÁ, Adéla, Fotografie šperků Dany Bezděkové, 2021. [online]. Copyright © Adéla Havelková. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://danabezdekova.com/

7•56 ORTEN, Bet, Královny Ukrajiny, 2022. [online]. Copyright © Bet Orten. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.heroine.cz/zena-a-svet/8170-zivi-rodiny-a-pribuzne-maji-v-bunkru-nebo-na-fronte-bet-orten-nafotila-kralovny-ukrajiny

7•57 ORTEN, Bet, Fotografie pro módní značku LEEDA, 2022. [online]. Copyright © Bet Orten. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CljWopyrOA2/?img_index=1

7•58 ŽEMLA, Petr, Grandpa, can we go outside?, 2022. Copyright © Petr Žemla. [cit. 05.07.2024]. Archiv autora. Publikováno se souhlasem autora.

7•59 DICK WOLF, Výstava Vesna 2.0 , 2024. [online]. Copyright © Dick Wolf. [cit. 05.07.2024]. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C7tKmgxsYAR/?img_index=9 Publikováno se souhlasem autorky na základě komunikace přes sociální síť Instagram.

7•60 SAUDEK, Jan, Kolekce šperků Liglass, Janovy slzy, 2012. [online]. Copyright © Lukáš Černík. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://jablonecky.denik.cz/galerie/saudek-liglass-lisny.html?back=-4086643112-8039-10&photo=11

7•61 ČERNÝ, Vítek, Jan Saudek vytváří svou kolekci šperků Liglas, 2012. [online]. Copyright © Deník/ Vítek Černý. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://jablonecky.denik.cz/galerie/fotograf-saudek-navrhuje-sperky.html?back=2259884119-444-10&photo=7

7•62 STUDIO HORÁČEK, Vizuál kolekce šperků Jan Saudek by Liglass, 2012. [online]. Copyright © Studio Horáček. [cit. 05.07.2024] Dostupné z: https://www.ohoracek.cz/index.php?stranka=project&design=jan-saudek

Další obrazové zdroje

Literatura

DRBOHLAV, Vladimír; DRBOHLAVOVÁ, Vanda; KREJČOVÁ, Helena; PROUZOVÁ, Johana; VLČEK, Mario et al. Osudy válečných deponátů: Uměleckoprůmyslové museum v Praze = The fate of wartime deposits: Museum of Decorative Arts, Prague. Druhé vydání. Praha: Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, 2020-. ISBN 978-80-907507-3-9.

KŘÍŽOVÁ, Alena. Proměny českého šperku na konci 20. století. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0920-5.

SKINNER, Damian. Contemporary jewelry in perspective. New York: Lark Jewelry & Beading, 2013, 263 stran, ISBN 978-1-4547-0277-1.

Periodika

Bulletin Moravské galerie v Brně: [příloha časopisu Bulletin Moravské galerie v Brně]. Brno: Moravská galerie, 2007.

Domov: kultura bydlení, architektura, umění, design, styl. 2018. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 2018. ISSN 0012-5369. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:25b8f880-0049-11e5-9d6f-005056827e51.

Esprit: stylový magazín Lidových novin. 2009-. Praha: Lidové noviny, 2009-. Dostupné také z: http://www.lidovky.cz/esprit.aspx.

Eva: časopis moderní ženy. 1943. Praha: Melantrich, 1943. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:bd556590-a5ee-11e8-a81d--5ef3fc9bb22f.

Fotografie Magazín: měsíčník pro klasickou a digitální fotografii. 2008. Praha: Economia, 2008. ISSN 1211-0019. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:8acebc40-bbd6-11e8-9480-5ef3fc9ae867.

Fotografie: odborný sborník profesionální fotografie. 1984. Praha: Ediční a propagační služba, 1984. ISSN 0015-8828. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b4ef4360-ac3a-11e8-ba56-5ef3fc9bb22f.

Jizerská kóta 0428, kulturní revue severovýchodních Čech. 1995-1997. Jablonec nad Nisou: Jizerská Kóta.

Květy. 1990. Praha: Rudé právo, 1990. ISSN 0023-5849. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:1c869c00-535b-11e3-9ea-2-5ef3fc9ae867.

MG. Moravská galerie v Brně: bulletin. [1963]-1980. Brno: Moravská galerie, [1963]-1980. ISSN 1213-7170.

Mladý svět: týdeník. 2005. Praha: Mladý svět, 2005. ISSN 0323-2042. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:9a032970-1c99-11e4-a8ab--001018b5eb5c.

Propagace. Praha: Merkur, 1962-1990; ISSN 0139-8695. Dostupné také z: https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/periodical/uuid:3c018ae0-60fb-11e5-81eb--001018b5eb5c.

Proč ne?!: life style magazín. 2005-. Praha: Economia, 2005-. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:6b7a4210-d5a4-11ec-8f8a--5ef3fc9bb22f.

Salon: společnost, sport, divadlo, film, moda, výtvarné umění. 1943. Brno: [Jan Hanáček], 1943. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:-fa14a490-3d00-11e6-8746-005056825209.

Vlasta. 1947-. Praha: Svět v obrazech, 1947-. ISSN 0139-6617. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:56086af0-8dfe-11e5-ac-67-005056827e51.

Obrazové zdroje – portfolia autorů

Artur Johnson Liz – instagram.com/lizjohnsonartur
Bencicova Natalia Evelyn – evelynbencicova.com
Bet Orten – betorten.com
Bold Studio – instagram.com/bold.studio
Branislav Šimončík – instagram.com/branislavsimoncik
Čejková Michaela Karásek – karasekcejkova.com
Drahun Iryna – instagram.com/iryna_drahun
Fagulcová Tereza – instagram.com/tfagulc
Graciela Iturbide – gracielaiturbide.org/en/
Havelková Adéla – adelahavelkova.com
Hana Knížová – hanaknizova.com
Hahlushka – hahlushka.com/
Hromek Marián – instagram.com/hromek_marian
Juhová Anežka – anezkajuhova.cz
Jungrová Alžběta – alzbetajungrova.com
Kyllar Ladislav – ladislavkyllar.com/
Križo Kubo – kubokrizo.com
Kubenk Natalie – instagram.com/natythechild
Kyselková Eliška Sky – eliskasky.com
Korandová Radka – radkakorandova.com/
Macanova Viktorie – instagram.com/wickeimack
Malatek Robin – robinmalatek.com
Petráš Samuel Alexander – instagram.com/samuel_alex__
Palát Stanislav – degenerovana_forma_umeni
Renc Benedikt – benediktrenc.com
Šimončík Branislav – instagram.com/branislavsimoncik
Stára Ondřej – ondrejstara.com
Spustová Zuzana – spustova.com
Svatoš František – instagram.com/frantiseksvatos
Tomanová Marie – marietomanova.com
Vacek Zdeněk – zdenekvacek.com
Veškrna Vojtěch – veskrna.cz
Vinklárková Klára – instagram.com/klavin.platinum
Wolf Dick – instagram.com/dick____wolf
Zapletalová Adéla – instagram.com/adelazapletalova
Zeman Kuba – zemankuba.cz
Žemla Petr – zem.la/cs
Zimová-Vrkotová Aneta – aneta-vrkotova.com

Alžběta Drcmánková
Fotografie a šperk.
Motiv šperku v moderní a současné české fotografii

Teoretická bakalářská práce
Vedoucí práce: doc. Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Institut tvůrčí fotografie,
FPF Slezské Univerzity v Opavě
Opava, 2024

Grafické zpracování titulní strany: Kryštof Vaculík
Knižní šperk: Tereza Fagulcová

náklad: 5 ks